

Službeni list

Europske unije

C 79

Hrvatsko izdanje

Informacije i objave

Godište 66.
2. ožujka 2023.

Sadržaj

I. Rezolucije, preporuke i mišljenja

REZOLUCIJE

Odbor regija

152. plenarno zasjedanje OR-a, 30.11.2022.–1.12.2022.

2023/C 79/01	Rezolucija Europskog odbora regija o Programu rada Europske komisije i političkim prioritetima OR-a za 2023.	1
2023/C 79/02	Rezolucija Europskog odbora regija o Europskoj godini vještina 2023.	8

MIŠLJENJA

Odbor regija

152. plenarno zasjedanje OR-a, 30.11.2022.–1.12.2022.

2023/C 79/03	Mišljenje Europskog odbora regija – Proširenje popisa područja kriminaliteta u EU-u na govor mržnje i zločine iz mržnje	12
2023/C 79/04	Mišljenje Europskog odbora regija – Strategija EU-a za održive i kružne tekstilne proizvode	17
2023/C 79/05	Mišljenje Europskog odbora regija o temi „Očuvanje sigurnosti opskrbe hranom i jačanje otpornosti prehrambenih sustava”	23
2023/C 79/06	Mišljenje Europskog odbora regija o temi „Budućnost politike za mlade u EU-u – Promišljanje o politici za mlade i uključivanju mladih u kontekstu Europske godine mladih 2022.”	30
2023/C 79/07	Mišljenje Europskog odbora regija o poboljšanju potpore u okviru kohezijske politike regijama s geografskim i demografskim poteškoćama (članak 174. UFEU-a)	36

2023/C 79/08	Mišljenje Europskog odbora regija – Mala urbana područja kao ključni akteri u upravljanju pravednom tranzicijom	44
2023/C 79/09	Mišljenje Europskog odbora regija o Novom europskom programu za inovacije	51

III *Pripremni akti*

Odbor regija

152. plenarno zasjedanje OR-a, 30.11.2022.–1.12.2022.

2023/C 79/10	Mišljenje Europskog odbora regija o zakonitoj migraciji: privlačenje vještina i talenata u EU	59
2023/C 79/11	Mišljenje Europskog odbora regija o reformi sustava oznaka zemljopisnog podrijetla	74
2023/C 79/12	Mišljenje Europskog odbora regija – Sljedeća generacija vlastitih sredstava za proračun EU-a	99

I.

(Rezolucije, preporuke i mišljenja)

REZOLUCIJE

ODBOR REGIJA

152. PLENARNO ZASJEDANJE OR-A, 30.11.2022.–1.12.2022.

Rezolucija Europskog odbora regija o Programu rada Europske komisije i političkim prioritetima OR-a za 2023.

(2023/C 79/01)

EUROPSKI ODBOR REGIJA (OR)

uzimajući u obzir:

- Program rada Europske komisije za 2023. ⁽¹⁾,
- Protokol o suradnji s Europskom komisijom iz veljače 2012.,
- Rezoluciju OR-a o prioritetima Europskog odbora regija za razdoblje 2020.–2025. ⁽²⁾,
- Rezoluciju OR-a o prijedlozima Europskog odbora regija za Program rada Europske komisije za 2023. ⁽³⁾,
- Godišnje izvješće OR-a o *stanju regija i gradova u EU-u* ⁽⁴⁾;

1. pozdravlja činjenicu da se Program rada Europske komisije u velikoj mjeri temelji na prijedlozima Konferencije o budućnosti Europe. Budući da bi provedba nekih prijedloga zahtijevala izmjene Ugovora, OR se slaže s pozivom Europskog parlamenta i predsjednice Europske komisije da se uspostavi konvencija na temelju članka 48. UEU-a. Međutim, OR izražava žaljenje zbog toga što u Programu rada Europske komisije nedostaju upućivanja i konkretni prijedlozi povezani sa zaključcima Konferencije o budućnosti Europe kojima se predviđa bolje priznavanje dodane vrijednosti regionalnih i lokalnih vlasti za europsku demokraciju;

2. pozdravlja ponovno preuzimanje obveze Komisije da ciljeve održivog razvoja iskoristi kao svoj opći cilj, osobito njihovom integracijom u europski semestar i instrumente za bolju regulativu. OR poziva Komisiju da preispita puni potencijal lokalizacije ciljeva održivog razvoja, među ostalim u okviru očekivanog dobrovoljnog preispitivanja EU-a, kako bi se postigao održiv oporavak i ispunili ciljevi održivog razvoja do 2030.;

3. ističe da posljedice aktualne klimatske krize, pandemija bolesti COVID-19, ruski rat protiv Ukrajine i trenutačne rekordne stope inflacije uzrokovane povećanim cijenama hrane i energije, kao i strukturna migracijska i humanitarna kriza na granicama EU-a, koja se osobito snažno očituje na području Sredozemnog mora i Atlantskog oceana, više nego ikad

⁽¹⁾ COM(2022) 548 final.

⁽²⁾ COR-2020-01392-00-00-RES-TRA.

⁽³⁾ COR-2022-02657-00-00-RES-TRA.

⁽⁴⁾ <https://cor.europa.eu/hr/our-work/Pages/State-of-Regions-and-Cities-2022.aspx?origin=spotlight>.

potvrđuju ulogu kohezije kao temeljne vrijednosti Europske unije. Kohezijska politika najvažnija je investicijska politika EU-a i ključni alat za podupiranje teritorijalne suradnje i promicanje solidarnosti i integracije. Zbog toga će se OR, zajedno sa svojim partnerima u okviru kampanje #CohesionAlliance⁽⁵⁾, osobito u okviru preispitivanja višegodišnjeg financijskog okvira (VFO), 2023. usredotočiti na daljnje jačanje i omogućavanje kohezijske politike;

4. obvezuje se da će nastaviti pružati punu potporu Ukrajini, njezinim regijama i općinama te preuzeti svoje odgovornosti u obnovi Ukrajine, osobito u okviru Europskog saveza gradova i regija za obnovu Ukrajine, koji bi trebao biti priznat kao partner u Platformi za obnovu Ukrajine. OR izražava zabrinutost zbog toga što koncept platforme, načini njezina financiranja i upravljanje njome još nisu predstavljani. OR inzistira na tome da se procesom obnove moraju osigurati održivi, zeleni i digitalni pristupi integriranom teritorijalnom razvoju te da obnova ide ruku pod ruku s promicanjem lokalne demokracije koja se temelji na snažnim partnerstvima s lokalnim i regionalnim vlastima u Europskoj uniji, transparentnosti i borbi protiv korupcije. OR smatra i da bi doprinos EU-a obnovi Ukrajine zahtijevao financijsku potporu koja bi nadilazila trenutni višegodišnji financijski okvir. Regijama i gradovima koji primaju najveći broj izbjeglica potrebna je dodatna financijska potpora EU-a;

5. obvezuje se da će nastaviti podupirati predstavnike podnacionalnih vlasti Ukrajine, Moldove i Gruzije putem redovitih sastanaka u bilateralnom i multilateralnom formatu, kao što je Europski savez gradova i regija za obnovu Ukrajine, kao i olakšavanjem istorazinske suradnje i promicanjem organiziranja ljetovanja u kampovima za djecu kojoj je rat poremetio život;

Europa bliža građanima

6. pozdravlja osnivanje europskih panela građana i građanki i postupno uvođenje lokaliziranih participativnih mehanizama kao nove značajke donošenja odluka u EU-u, među ostalim na lokalnoj i regionalnoj razini, uz odgovarajuću potporu EU-a u pogledu financiranja i izgradnje kapaciteta. Smatra da će za taj proces biti potrebna revizija Međuinstitucijskog sporazuma o boljoj izradi zakonodavstva i uključivanje teritorijalne dimenzije na temelju iskustva lokalnih i regionalnih vlasti u pogledu participativnih praksi. OR isto tako naglašava potrebu za transparentnošću i jasnim povratnim informacijama građanima o njihovim prijedlozima;

7. pozdravlja naglasak koji se u Programu rada Europske komisije stavlja na potrebu za informiranim oblikovanjem politika na temelju dokaza, načela bolje regulative i strateškog predviđanja. Nadovezujući se na prijedloge Konferencije o budućnosti Europe, OR podsjeća na doprinos lokalnih i regionalnih vlasti i samog OR-a jačanju baze dokaza za zakonodavstvo EU-a, među ostalim praćenjem primjene načela supsidijarnosti, procjenama teritorijalnog učinka, preispitivanjem provedbe procjene učinka na ruralna područja koje provode mreža RegHub i platforma Fit4Future;

8. ističe ključnu ulogu lokalnih i regionalnih vlasti u obrani europskih vrijednosti i u suočavanju s izazovima za demokraciju kao što su dezinformiranje i zlonamjerno uplitanje. OR je spreman doprinijeti paketu mjera za obranu demokracije i ažuriranju zakonodavnog okvira za borbu protiv korupcije. OR ističe i ključnu ulogu lokalnih i regionalnih vlasti u očuvanju vladavine prava te očekuje da će se godišnje događanje za promicanje vladavine prava preporučeno na Konferenciji o budućnosti Europe temeljiti na nizu sastanaka koji će se održati na regionalnoj i nacionalnoj razini;

9. snažno podupire napore Komisije prema Uniji ravnopravnosti, među ostalim predlaganjem iskaznice EU-a za osobe s invaliditetom, kako bi se osiguralo uzajamno priznavanje invaliditeta u svim državama članicama i potiče Komisiju da provede plan kojim bi se osigurala sveopća i potpuna digitalna pristupačnost u EU-u. OR pozdravlja i najavljene pravne inicijative za borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, za transparentnost plaća i za jamčenje provedbe Akcijskog plana EU-a za borbu protiv rasizma za razdoblje 2020.–2025. OR podsjeća i na potrebu za provedbom Strategije o ravnopravnosti LGBTIQ osoba za razdoblje 2020.–2025.;

⁽⁵⁾ <https://cor.europa.eu/hr/engage/Pages/cohesion-alliance.aspx>.

10. obvezuje se provoditi mjere na temelju nasljeđa Europske godine mladih i povećati sudjelovanje mladih u demokratskom životu iz lokalne i regionalne perspektive na temelju Europske povelje o mladima i demokraciji te nastavkom OR-ova Programa za mlade izabrane političare i političarke, uz istodobno uključivanje mladih u provedbu Europske godine vještina 2023. OR pozdravlja i nove inicijative Komisije kao što su laboratoriji ideja mladih i HealthyLifestyle4All;

11. s nestrpljenjem iščekuje zakonodavni prijedlog Komisije o preispitivanju okvira gospodarskog upravljanja, koji se mora ponovno uspostaviti s obzirom na klimatsku krizu, pandemiju bolesti COVID-19 i ruski rat protiv Ukrajine, kao i postati transparentniji i demokratskiji te uključiti regionalnu i lokalnu dimenziju u europski semestar. OR ponovno poziva na razlikovanje između rashoda i ulaganja uz istodobno postizanje cilja ukupnog smanjenja duga te očekuje da će se osmisliti nova pravila kako bi se podržao održivi rast, a da se pritom ne ugrozi sposobnost lokalnih i regionalnih vlasti da ulažu u javne usluge i infrastrukturu;

Izgradnja otpornih zajednica

12. očekuje nove ključne korake u 2023. za uspostavu europskog prostora obrazovanja kako je planirano i izražava potporu ažuriranju postojećeg okvira EU-a za mobilnost u svrhu učenja da bi se uključivim pristupom učenicima i studentima olakšalo kretanje među obrazovnim sustavima;

13. pozdravlja pokretanje trajnog programa mobilnosti Kultura pokreće Europu, ali izražava žaljenje zbog nedostatka konkretnih novih inicijativa u području kulture i kulturne baštine za 2023. te poziva na to da se novim Planom rada EU-a za kulturu za razdoblje 2023.–2026. doprinese uključivanju tih politika u druge sektore;

14. podržava prijedlog Komisije da se 2023. proglasi Europskom godinom vještina, uz aktivnu ulogu regija i gradova, promicanjem povećanog, djelotvornijeg i uključivijeg osposobljavanja te usavršavanja i prekvalifikacije za zelenu i digitalnu tranziciju te gospodarski oporavak. Odbor naglašava potrebu za aktivnim uključivanjem prekograničnih i višejezičnih rješenja u obrazovni sektor. OR će i dalje aktivno podupirati relevantne inicijative Komisije, kao što je Pakt za vještine, i napore za rješavanje izrazitog pomanjkanja žena u profesijama i obrazovanju u području znanosti, tehnologije, inženjerstva i matematike (STEM). Nadalje, OR će podržati posebnu usmjerenost Komisije na veće aktiviranje tržišta rada, s naglaskom na ženama i mladima, osobito onima koji nisu zaposleni, ne školuju se i ne osposobljavaju;

15. s nestrpljenjem očekuje inicijativu Komisije za digitalizaciju sustava socijalne sigurnosti i mreža socijalne zaštite za potporu mobilnosti radne snage u vezi s tekućim radom na Europskoj propusnici socijalne sigurnosti (ESSPASS);

16. obvezuje se da će doprinijeti Komisijinu Prijedlogu preporuke Vijeća o razvoju okvirnih uvjeta socijalne ekonomije;

17. poziva Komisiju da nastavi pružati potporu radu Europskog sporazuma gradonačelnika za klimu i energiju i inicijativama kao što su novi europski Bauhaus i misija EU-a za klimatski neutralne i pametne gradove kao ključnim instrumentima za provedbu europskog zelenog plana u gradovima i regijama u čitavom EU-u i za pružanje pomoći lokalnim i regionalnim vlastima pri postizanju ciljeva prilagodbe, naročito na otocima, i u drugim područjima s nepovoljnim geografskim i demografskim karakteristikama, te u najudaljenijim regijama;

18. ističe da su dekarbonizacija prometnog sustava i prelazak na održivije i ekološki prihvatljivije načine prijevoza među ključnim stupovima europskog zelenog plana. OR stoga pozdravlja predstojeće inicijative Komisije za povećanje održivosti prometa, osobito paket mjera za ekologizaciju prijevoza. S tim u vezi traži i nastavak prekograničnog razvoja teretnog i javnog prijevoza kako bi se bolje međusobno povezale pogranične regije i pojednostavile prekogranične tarife i rezervacije karata. Nadalje, OR poziva Komisiju da reviziju smjernica o obvezi pružanja javne usluge usmjeri na provedbu ciljeva zelenog plana EU-a. OR poziva da se novim smjernicama, koje će biti objavljene 2023., pretjerano ne ograničava nadležnost lokalnih tijela nadležnih za javni prijevoz i da se njima ne uvode novi pravni koncepti koji bi mogli stvoriti pravnu nesigurnost i spriječiti buduća ulaganja u usluge javnog prijevoza i njihov razvoj;

19. podržava glavni cilj plana REPowerEU i pozdravlja prepoznavanje važnosti lokalnih i regionalnih vlasti u tom planu. Sposobnost lokalnih i regionalnih vlasti da zaštite građane mora se poduprijeti financijskom i tehničkom pomoći, uključujući izravna sredstva;

20. pozdravlja najavu sveobuhvatne reforme tržišta električne energije u EU-u i osnivanje Europske banke za vodik kako bi se EU bolje pripremio za dekarboniziranu budućnost; u tom pogledu poziva Komisiju da izradi sveobuhvatan zakonodavni prijedlog o energetskom siromaštvu kako bi se državama članicama pružile jasne smjernice za razvoj mjera za rješavanje temeljnih uzroka tog problema;
21. poziva Komisiju da pojača napore za povećanje digitalne otpornosti podnacionalnih uprava kako bi se zaštitila ključna infrastruktura EU-a od fizičkih i kibernetičkih napada, osobito u kontekstu rata u Ukrajini;
22. poziva Europsku komisiju da surađuje s lokalnim i regionalnim vlastima na provedbi inicijativa koje proizlaze iz klimatskog pakta iz Glasgowa i zaključaka konferencije COP27 UNFCCC-a te da podrži višerazinsku suradnju i regionalno i lokalno utvrđene doprinose. Potrebno je pojačati napore usmjerene na promicanje prilagodbe klimatskim promjenama na lokalnoj razini kako bi se ispunili ambiciozni ciljevi strategije EU-a za prilagodbu klimatskim promjenama i smanjili troškovi za kućanstva i poduzeća;
23. spreman je odgovoriti na izazov ostvarivanja globalnog okvira za biološku raznolikost nakon 2020. i poziva Komisiju da osigura ključnu ulogu regionalnih i lokalnih vlasti u njegovoj provedbi. Ciljeve biološke raznolikosti trebalo bi uključiti u oblikovanje politika EU-a kako bi se osiguralo da se zajednička vizija „života u skladu s prirodom“ ostvari do 2050. Potrebno je udvostručiti nastojanja da se gubitak biološke raznolikosti prepozna kao hitna kriza i da se teži usklađenosti s mjerama za borbu protiv klimatskih promjena, upotrebe fosilnih goriva i onečišćenja. U tom kontekstu OR izražava žaljenje zbog toga što Program rada Europske komisije ne sadrži pravno obvezujući prijedlog za intenzivnije praćenje šuma, izvješćivanje o njima i prikupljanje podataka o šumama u EU-u, kao što je najavljeno u strategiji EU-a za šume;
24. predan je nastavku suradnje na Platformi dionika za nultu stopu onečišćenja, promicanju pristupa višerazinskog upravljanja za akcijski plan za nultu stopu onečišćenja, uključujući praćenje i, u kasnijoj fazi, uspostavi tablice pokazatelja zelenih rezultata u regijama EU-a. OR poziva na reviziju i jačanje uredbi REACH i CLP. OR ponavlja svoj poziv na donošenje zakona o oceanima u duhu zakona o klimi. OR pozdravlja najavu nove inicijative za zaštitu, održivo upravljanje i obnovu tla u EU-u;
25. naglašava da lokalne i regionalne vlasti imaju ključnu ulogu u prelasku na kružno gospodarstvo, politici o otpadu te smanjenju ovisnosti o trećim stranama i neiskorištenih sirovina. OR izražava žaljenje zbog toga što se u Programu rada Europske komisije ne spominje inicijativa o održivoj potrošnji dobara – promicanje popravka i ponovne uporabe;
26. pozdravlja pomoć MSP-ovima i poziva na uključivanje lokalnih i regionalnih vlasti u razvoj novih i poboljšanje postojećih instrumenata politike za procjenu učinka novog zakonodavstva na MSP-ove;
27. sa zanimanjem iščekuje komunikaciju o 30 godina jedinstvenog tržišta i poziva na daljnje iskorištavanje globalnog vodstva EU-a kako bi se klimatski neutralni, kružni, tehnički i demokratski standardi i norme afirmirali i izvan EU-a;
28. žali zbog toga što Komisija u dovoljnoj mjeri ne rješava narušavanje tržišnog natjecanja do kojeg dolazi zbog programa potpore EU-a i država članica nakon pandemije i energetske krize, kao i zbog stranih poduzeća koja primaju pomoć od svojih vlada, na štetu lokalnih i regionalnih gospodarstava;
29. pozdravlja ambiciju Komisije da nastavi ostvarivati ciljeve u okviru digitalnog desetljeća i jačati otpornost EU-a predviđanjem akta EU-a o kritičnim sirovinama, kojim bi se trebao dopuniti nedavni Akt EU-a o čipovima i pružiti osnova za proizvodnju ključnih proizvoda u EU-u, uključujući poluvodiče;
30. podržava strateški pristup zakonitoj migraciji i daljnje mjere usmjerene na privlačenje niskokvalificiranih i visokokvalificiranih državljana trećih zemalja u EU ujednačenim priznavanjem kvalifikacija i olakšavanjem pristupa tržištima rada;

31. ponavlja da su gradovi i regije na vanjskim granicama EU-a i dalje prvi izloženi migracijskim tokovima i da im je potrebna snažna potpora na razini EU-a; podsjeća Komisiju da ne zanemari preporuke iz mišljenja OR-a o novom paktu o migracijama i azilu pri provedbi Zajedničkog plana za taj pakt koji uključuje lokalnu i regionalnu razinu;
32. naglašava potrebu za jačanjem vanjske sigurnosti Europe pružanjem veće potpore državama članicama u zaštiti vanjskih granica EU-a;
33. podsjeća na preporuke sadržane u mišljenju OR-a o reviziji upravljanja schengenskim područjem i naglašava da bi se nadzor unutarnjih granica trebao tolerirati samo kao krajnja mjera i tek nakon razmatranja mogućih alternativnih mjera; podržava pristupanje Bugarske, Hrvatske i Rumunjske schengenskom području na temelju postignuća;
34. žali zbog toga što se u Programu rada Europske komisije ne spominje Mehanizam za oporavak i otpornost, unatoč činjenici da je to ključan instrument EU-a za održivi oporavak nakon pandemije bolesti COVID-19 u EU-u;
35. žali zbog toga što, kad je riječ o civilnoj zaštiti u EU-u, Komisija ne predlaže jasan plan za dugoročne obveze ili mjere osim udvostručenja kapaciteta za gašenje požara uoči sezone šumskih požara 2023. Trebalo bi se u dovoljnoj mjeri savjetovati s lokalnim i regionalnim vlastima i uključiti ih u nabavu, održavanje, koordinaciju i upotrebu tih kapaciteta;
36. poziva na više inicijativa na razini EU-a, uključujući strukturiraniji mehanizam potpore za mjere sprečavanja katastrofa i pripravnosti kako bi se ojačala opća otpornost regija i gradova EU-a. U tom kontekstu OR ponovno ističe svoju spremnost da doprinese izradi europskog pregleda pokazatelja ranjivosti na regionalnoj i lokalnoj razini;
37. poziva Komisiju da osigura da se europski program ruralnog razvoja provodi u sadašnjim i budućim razdobljima financiranja u svim politikama te da sadrži ambiciozne ciljeve za jačanje inovativne dinamike ruralnih područja i njihove otpornosti, organizaciju pametne međuteritorijalne suradnje i poticanje djelovanja građana u strategijama lokalnog razvoja; „pametni” koncept treba promatrati kao integrirani, holistički alat kojim se povezuju koncepti pametnih sela, pametnih gradova i pametnih regija;
38. žali zbog toga što Komisija među generacijskim izazovima koje spominje u svojem Programu rada za 2023. izričito ne navodi demografski izazov s kojim se suočavaju mnoge europske regije, a koji predstavlja jedan od glavnih izazova koje Europska unija mora uzimati u obzir u svim svojim politikama kako bi bilo moguće doista smanjiti razlike među regijama, što je ključni cilj kohezijske politike Europske unije;
39. potiče Komisiju da se koristi svjetskom baštinom kao alatom za poboljšanje gospodarske i socijalne održivosti ruralnih područja u Europi;
40. naglašava da je važno iskoristiti priliku koju pruža predstojeći okvirni zakon za održiv prehrambeni sustav EU-a za dubinsku i strukturnu reformu prehrambenog sustava kojom se suprotstavlja špekulacijama na međunarodnim tržištima i štite prihodi poljoprivrednika. Javne zalihe, kao glavne alate za regulaciju tržišta, trebalo bi upotrebljavati kako bi se stabilizirala tržišta i stvorile strateške zalihe za sprečavanje prehrambenih kriza;
41. poziva Europsku komisiju da u najvećoj mogućoj mjeri iskoristi mogućnosti koje nudi javna nabava hrane te lokalnim i regionalnim vlastima predloži skup mogućih kriterija za održivu nabavu hrane kako bi se promicala zdrava i održiva prehrana u školama i javnim institucijama, čime bi se podržala sustavna promjena naših prehrambenih sustava. OR naglašava i važnost sustavnog djelovanja s ciljem smanjenja rasipanja hrane i poziva Komisiju da izradi smjernice i osigura praćenje na temelju rada Platforme EU-a o gubitku i rasipanju hrane;
42. Poziva na donošenje novog zakonodavstva EU-a o sjemenu kojim bi se omogućilo stavljanje na tržište sjemena i korištenje sjemenom koje su sačuvali poljoprivrednici;
43. predlaže da EU provede preporuke Europskog parlamenta o koncentraciji poljoprivrednih zemljišta u EU-u i Dobrovoljne smjernice o odgovornom upravljanju u poljoprivredi koje je donio FAO;

44. spreman je doprinijeti predstojećoj inicijativi o mentalnom zdravlju i ističe da je OR prepoznao mentalno zdravlje kao ključni zdravstveni izazov u razdoblju nakon pandemije bolesti COVID-19 i predstavio uzorak lokalnih i regionalnih pristupa u svojem izvješću o stanju gradova i regija za 2022.;

45. ponavlja svoju potporu borbi protiv raka i očekuje da će se nacrtom preporuka o okolišu bez duhanskog dima i o raku koji se može spriječiti cijepljenjem povećati razina zaštite Europljana; namjerava na lokalnoj i regionalnoj razini raditi na informiranju i razmjeni najboljih strategija prevencije i pribira;

46. naglašava da je jedan od ključnih zahtjeva europskih građana, navedenih u završnom izvješću Konferencije o budućnosti Europe, uvođenje digitalne „zdravstvene putovnice” u EU-u. OR očekuje da zakonodavci EU-a brzo postignu dogovor o europskom prostoru za zdravstvene podatke, uzimajući u obzir preporuke iz mišljenja OR-a o europskom prostoru za zdravstvene podatke i uzimajući u obzir da europska zdravstvena unija neće biti potpuna bez čvrstog okvira za prijenos zdravstvenih podataka;

Kohezija, naša temeljna vrijednost

47. ponavlja svoju snažnu potporu učinkovitoj, fleksibilnoj i održivoj provedbi postojećih kohezijskih programa koji bi pomogli osigurati snažnu kohezijsku politiku u budućnosti. OR naglašava da se načelom „nenanošenja štete koheziji” iznesenim u Osmom izvješću o koheziji naglašava da je kohezija opća vrijednost EU-a. OR u tom pogledu izražava žaljenje zbog toga što Program rada Europske komisije za 2023. ne sadržava upućivanje na asimetrični teritorijalni učinak trenutačnih kriza ni upućivanje na potrebu za ispitivanjem mogućeg teritorijalnog učinka politika EU-a, što je neispunjavanje obveze iz programa rada za 2022. u pogledu jačanja procjena teritorijalnog učinka i procjene učinka na ruralna područja. OR također podsjeća na poziv Europskog parlamenta da se Europski odbor regija uključi u osmišljavanje načela „nenanošenja štete koheziji” te potvrđuje svoju spremnost na suradnju s Europskom komisijom u tom pogledu. OR stoga ponavlja svoj poziv Komisiji da zajamči da procjene učinka uključuju evaluaciju mogućih teritorijalno diferenciranih učinaka svake zakonodavne inicijative;

48. pozdravlja namjeru Komisije da predloži pravodobno preispitivanje višegodišnjeg financijskog okvira (VFO). To bi preispitivanje trebalo obuhvaćati široku raspravu o strukturi i sadržaju sljedećeg VFO-a, a naglasak bi i dalje trebao biti na pojednostavnjenju, tematskoj usmjerenosti instrumenata i potencijalno sustavu provedbe za europske strukturne i investicijske fondove (ESIF);

49. poziva Europsku komisiju da provede analizu modela sudjelovanja i podijeljenog upravljanja u pregovorima, planiranju i provedbi europskih strukturnih i investicijskih fondova (ESIF) kako bi se utvrdili različiti modeli diljem EU-a i optimiziralo sudjelovanje regionalnih i lokalnih vlasti u svim fazama uvođenja ESIF-a;

50. žali zbog toga što se u Programu rada Europske komisije ne predlažu nove inicijative usmjerene na rješavanje blokade Uredbe o europskom prekograničnom mehanizmu u Vijeću. Odbor naglašava važnost daljnjeg razvoja i pojednostavnjenja prekogranične suradnje te njezina uzimanja u obzir u zakonodavnim inicijativama kako bi se poboljšala kohezija. Međutim, OR pozdravlja najavu zakonodavne inicijative o statutu europskih prekograničnih udruženja kako bi im se omogućilo da u potpunosti iskoriste prednosti jedinstvenog tržišta bez prepreka za suradnju;

51. traži od Komisije da poduzme daljnje mjere na temelju zajedničke preporuke OR-a i Europskog parlamenta o uspostavi pakta za otoke i programa Europske unije za otoke, uz sudjelovanje glavnih dionika, odnosno nacionalnih, regionalnih i lokalnih vlasti, gospodarskih i socijalnih aktera, civilnog društva, akademske zajednice i nevladinih organizacija, u skladu s Paktom za gradove i budućim paktom za ruralna područja; podsjeća Komisiju na nužnost provedbe studije o različitim situacijama na otočnim područjima Europske unije;

52. naglašava važnost praćenja ažurirane strategije za najudaljenije regije, koja je korisna za te regije i za EU u cjelini;

53. i dalje izravno doprinosi provedbi europskog stupa socijalnih prava na lokalnoj i regionalnoj razini te evaluaciji akcijskog plana za europski stup socijalnih prava na terenu. U tom pogledu ponovno ističe potrebu za dodatnim pokazateljima „osim BDP-a” za mjerenje gospodarskog, socijalnog i ekološkog napretka kojim se olakšava prelazak na održivu ekonomiju dobrobiti, kao i za učinkovitim mehanizmima praćenja i prikupljanja podataka za socijalnu politiku i politiku zapošljavanja, s obzirom na to da i dalje postoje znatne razlike među regijama;

54. smatra da bi Komisija, uz zelenu taksonomiju kao doprinos provedbi zelenog plana, trebala hitno podnijeti prijedlog za uspostavu socijalne taksonomije. Bez socijalne taksonomije ulagači i poduzeća nemaju jasne smjernice o tome što se može smatrati „socijalnim ulaganjem”. Zbog toga je teško financirati društveno motivirane aktivnosti u zdravstvu, socijalnom stanovanju, socijalnim uslugama itd.;
55. ponovno poziva na izradu europske strategije stanovanja čija bi svrha bila povećati ponudu cjenovno pristupačnog, održivog i socijalnog stanovanja te stanovanja za hitne situacije. Ta bi strategija trebala biti uključena u europski semestar i obuhvaćati kvantitativne nacionalne ciljeve javnih ulaganja;
56. poziva Komisiju da potvrdi svoju jasnu predanost Fondu za pravednu i održivu tranziciju 2.0 nakon 2027. Ističe da ne postoje posebne mogućnosti financiranja za regije s automobilskom industrijom, unatoč činjenici da se one suočavaju i s velikim izazovima u procesu tranzicije. Ponavlja svoj poziv da se predloži program EU-a s tematskim i teritorijalnim područjem primjene koji uključuje regije s automobilskom industrijom;
57. pozdravlja predanost Komisije da da novi poticaj procesu pristupanja zemalja kandidatkinja na zapadnom Balkanu, kao i Ukrajine, Moldove i Gruzije. OR će u svoj rad na proširenju uključiti lokalne i regionalne vlasti dviju novih zemalja kandidatkinja, Ukrajine i Moldove, te će nastojati uspostaviti bilateralne strukture s njima. OR ponovno ističe svoju spremnost na uspostavu zajedničkog savjetodavnog odbora s Albanijom 2023. OR će nastaviti podupirati dijalog i praktičnu suradnju s Turskom. OR će početkom 2023. predstaviti svoje stajalište o budućnosti Istočnog partnerstva iz lokalne i regionalne perspektive, kako je zatražilo češko predsjedništvo Vijeća EU-a;
58. obvezuje se na izgradnju snažnijih veza na lokalnoj i regionalnoj razini s južnim susjedima EU-a i trećim zemljama, osobito u okviru razmjena i prilika za suradnju na forumu *Gradovi i regije za međunarodna partnerstva* koji će se zajedno s Europskom komisijom organizirati 2023.;
59. ponavlja poziv Komisiji da poduzme daljnje korake u vezi sa zahtjevom OR-a da se u odnos između Ujedinjene Kraljevine i EU-a unese izraženija teritorijalna dimenzija. OR će doprinijeti olakšavanju i razvoju teritorijalne suradnje s decentraliziranim teritorijalnim jedinicama i lokalnim i regionalnim vlastima Ujedinjene Kraljevine, uključujući izvan institucijskog okvira Sporazuma o trgovini i suradnji;
60. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju proslijedi Europskoj komisiji, Europskom parlamentu, češkom, švedskom i španjolskom predsjedništvu Vijeća EU-a i predsjedniku Europskog vijeća.

Bruxelles, 1. prosinca 2022.

Predsjednik
Europskog odbora regija
Vasco ALVES CORDEIRO

Rezolucija Europskog odbora regija o Europskoj godini vještina 2023.

(2023/C 79/02)

EUROPSKI ODBOR REGIJA (OR),

uzimajući u obzir Prijedlog Europske komisije za odluku Europskog parlamenta i Vijeća Europske unije o Europskoj godini vještina 2023.,⁽¹⁾

1. pozdravlja prijedlog Europske komisije da se 2023. godina proglasi Europskom godinom vještina i podržava opće ciljeve tog prijedloga kao pravodoban i vrijedan doprinos jačanju socijalne, ekonomske i teritorijalne otpornosti, među ostalim nakon krize uzrokovane COVID-om 19 i u kontekstu rata u Ukrajini, kao i ispunjavanju novih potreba za vještinama, naročito onih povezanih sa zelenom i digitalnom tranzicijom;
2. preporučuje intenzivno uključivanje mladih i organizacija mladih u planiranje, provedbu i ocjenjivanje Europske godine vještina kao nasljeđe Europske godine mladih i u duhu uključivanja perspektive mladih;
3. s obzirom na to da je teško predvidjeti buduće trendove na tržištu rada i posljedično tempo promjena potrebnih u obrazovanju i osposobljavanju, naglašava da je od presudne važnosti korjenita transformacija u načinu razmišljanja i ponašanju svih dionika. U tom kontekstu očekuje da će Europska godina vještina biti prilika da se u suradnji sa svim razinama upravljanja stvori dinamičan i kreativan ekosustav u kojem ljudi, prije svega mladi, mogu raspravljati i zajednički osmišljavati odgovore u području obrazovanja i osposobljavanja čija je svrha pomoći u provedbi te tranzicije;
4. ističe da bi Europska godina vještina trebala biti prilika za ulaganje u politiku u području vještina prilagođenu budućim potrebama. Zajedno s povećanjem digitaliziranosti profesionalnog života, to iziskuje promjenu paradigme u skupovima vještina. U tom pogledu ističe da se moraju poticati i promicati vještine potrebne za zelenu i digitalnu tranziciju, dok istovremeno treba očuvati tradicionalne vještine i znanje;
5. očekuje da će Europska godina vještina biti poticaj za provedbu Programa vještina za Europu iz 2021. i postati prekretnica za postizanje glavnih ciljeva EU-a utvrđenih u Akcijskom planu za provedbu europskog stupa socijalnih prava da svake godine u osposobljavaju sudjeluje najmanje 60 % odraslih osoba i da stopa zaposlenosti do 2030. bude najmanje 78 %, kao i prekretnica za omogućivanje i pružanje potpore ženama i mladim ljudima da se (ponovno) uključe u tržište rada; jednako tako, nada se da će, davanjem poticaja pojedincima da poboljšaju svoje vještine, a time i svoju zapošljivost, Europska godina vještina doprinijeti i ostvarenju trećeg glavnog cilja Akcijskog plana za provedbu europskog stupa socijalnih prava, odnosno smanjenju broja osoba izloženih riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti za najmanje 15 milijuna;
6. očekuje da će Europska godina vještina doprinijeti ostvarivanju Programa UN-a do 2030. i njegovih 17 ciljeva održivog razvoja;
7. očekuje da će Europska godina vještina biti prilika da se u raznim područjima EU-a ocijeni napredak postignut u pogledu konkretnih odredbi iz instrumenta *Next Generation EU* u okviru njegove vodeće inicijative „Prekvalifikacija i usavršavanje”, kao i u pogledu prilagodbe sustava obrazovanja i osposobljavanja u svrhu podupiranja digitalnih vještina i strukovnog obrazovanja i osposobljavanja u svim dobnim skupinama;
8. ističe da su kriza uzrokovana COVID-om 19 i posljedice rata koji se i dalje vodi u Ukrajini uzrokovale znatno nazadovanje u području obrazovanja, zapošljavanja, mentalnog zdravlja i raspoloživog dohotka. U tom pogledu poziva na to da se tijekom Europske godine vještina promiču mjere za smanjenje nezaposlenosti, uključujući dugotrajnu nezaposlenost i podzaposlenost, i da se poduzmu mjere u vezi s ključnim problemima mladih koji nisu zaposleni, ne obrazuju se i ne osposobljavaju (NEET), kao i pitanjem vještina prilagođenih budućim potrebama;
9. naglašava da mentorstvo može biti izuzetno vrijedno sredstvo za smanjenje manjka vještina i nedostatka ponude za osposobljavanje, kao i za smanjenje stope nezaposlenosti pa, u konačnici, i socijalnih nejednakosti, dok se njime istovremeno potiče međugeneracijska solidarnost. U tom smislu poziva na razvoj europskog okvira za mentorstvo;

⁽¹⁾ COM(2022) 526 final.

10. naglašava da problem nedostatka vještina, među ostalim i u udaljenim ili rijetko naseljenim zajednicama, treba rješavati uz pomoć usavršavanja i prekvalifikacije, cjeloživotnog učenja, digitalnog obrazovanja, osposobljavanja i ulaganja u nove tehnologije. Vjeruje da će uključivanje osnovnih vještina, koje su horizontalne i komplementarne zelenim i drugim životnim vještinama, u sve programe obuke i strukovnog obrazovanja i osposobljavanja (SOO) dovesti do veće socijalne otpornosti i cjeloživotne zapošljivosti te do stvaranja osnažene radne snage koja ima osjećaj da stvarno doprinosi zelenoj tranziciji;
11. upozorava i na činjenicu da su za ostvarenje zelene i digitalne tranzicije apsolutno nužna ulaganja u izgradnju kapaciteta osoba zaposlenih u javnom sektoru;
12. podsjeća na to da u skladu s načelom supsidijarnosti i iz perspektive višerazinskog upravljanja u većini država članica lokalne i regionalne vlasti snose ključnu odgovornost za politike obrazovanja i osposobljavanja te imaju stratešku ulogu u području politika zapošljavanja. S tim u vezi, naglašava da gradovi i regije predstavljaju razinu upravljanja na kojoj su operativne veze između ustanova za obrazovanje i osposobljavanje i tržišta rada najjače te bi ih stoga trebalo financirati, provoditi i pratiti;
13. naglašava da bi uz ključnu ulogu lokalnih i regionalnih vlasti u provedbu mjera za (re)integraciju ljudi na tržište rada trebali biti uključeni i drugi akteri, među njima i privatni sektor i tijela trećeg sektora. Smatra da uz pomoć sustava za stjecanje vještina i osposobljavanje treba bolje uskladiti kompetencije među generacijama s potrebama tržišta rada koje se brzo mijenjaju;
14. poziva na poduzimanje odgovarajućih mjera kako bi se dodatno priznale kompetencije stečene neformalnim obrazovanjem i informalnim učenjem te kako bi se osiguralo da se te kompetencije mogu potvrditi pri ulasku, odnosno ponovnom ulasku, u sustav formalnog obrazovanja ili u svijet rada, kao i da bi se poticalo stjecanje transverzalnih vještina koje odgovaraju promjenjivoj prirodi zapošljavanja i promicale jezične vještine;
15. napominje da prihvaćenost stjecanja vještina i prekvalifikacije u Uniji uvelike varira, što dovodi do nedostatka i neusklađenosti vještina u europskim regijama. U tom pogledu traži od Europske komisije da dodatno uključi lokalne i regionalne vlasti i sve relevantne dionike jer univerzalni pristup nije djelotvoran;
16. ističe potrebu za trajnim dijalogom europskih, nacionalnih, regionalnih i lokalnih partnera kako bi se utvrdile specifične lokalne i regionalne potrebe u pogledu vještina. Ponovno traži da se pri praćenju i procjeni napretka provedbe Europske godine vještina veći naglasak stavi na pojedinačna područja;
17. uviđa da kohezijska politika EU-a može imati veći utjecaj na vještine, prije svega putem Europskog socijalnog fonda (ESF) i Europskog fonda za regionalni razvoj (ERDF), pri čemu može pomoći da se utvrde i ojačaju strateška područja djelovanja, promicati socijalnu koheziju, pomoći svim građanima i građankama da ostvare svoj potencijal i ispune svoja profesionalna očekivanja te općenito osigurati dugoročni pozitivan učinak na konkurentnost EU-a;
18. smatra da bi – radi osiguravanja dugotrajne koristi od Europske godine vještina i uvažavanja međusektorske prirode politike u području vještina – dodatni cilj te godine trebao biti što veće smanjenje odljeva mozgova i optimizacija priljeva mozgova kako bi se doprinijelo povećanju teritorijalne kohezije. Jednako tako podsjeća na potrebu za stvaranjem dodatnih načina za privlačenje radne snage iz trećih zemalja radi popunjavanja slobodnih radnih mjesta u sektorima u kojima je to nužno, poput sektora skrbi i zdravstva, kao i ljudi s talentom i prijeko potrebnim vještinama, što je nužno kako bi Europa ostala konkurentna;
19. pozdravlja važnost koja se pridaje uključivosti i uviđa da se ciljevi Europske godine vještina mogu ispuniti samo ako se uzmu u obzir potrebe i težnje svih ljudi u svoj njihovoj raznolikosti. To se odnosi i na ruralne, periferne i slabije razvijene regije, čime se osigurava da nitko ne bude zapostavljen;
20. pozdravlja prijedlog da se organiziraju sastanci nacionalnih koordinatora radi provedbe Europske godine vještina dok se istovremeno treba pobrinuti za to da lokalne i regionalne vlasti mogu iznositi svoje stavove u vezi s oblikovanjem, provedbom i ocjenom te inicijative; predlaže da se OR kao promatrač uključi u sastanke nacionalnih koordinatora;

21. naglašava da tijekom 2023. i nakon toga lokalne i regionalne vlasti trebaju imati pristup prilikama za financiranje sredstvima EU-a namijenjenima podupiranju lokalnih i regionalnih inicijativa za stjecanje vještina;
22. poziva na to da se poduzetnici i samozaposlene osobe uključe u inicijative za usavršavanje i prekvalifikaciju jer imaju važnu ulogu u poticanju inovacija, otvaranju radnih mjesta i doprinosu održivom rastu;
23. poziva lokalne i regionalne vlasti da blisko surađuju s obrazovnim ustanovama i industrijom kako bi pomogle da se utvrde potrebe na lokalnom i regionalnom tržištu rada i doprinijele njihovom zadovoljavanju, čime bi se povećale mogućnosti mladih za stjecanje vještina koje vode k pristojnim radnim mjestima otpornima na promjene u budućnosti;
24. ističe da su promjene u svijetu rada koje su posljedica pandemije te digitalne i zelene tranzicije posebno utjecale na žene. Stoga bi uključivanje dimenzije rodne ravnopravnosti u tu dvostruku tranziciju, promicanje vještina prilagođenih budućim promjenama i pristup digitalnim vještinama trebali biti sastavni dio svih napora koji se ulažu u cjeloživotno učenje. Osim toga, pri oblikovanju i provedbi programa za osposobljavanje treba uzimati u obzir rodnu dimenziju i suzbijati rodnu pristranost;
25. očekuje da će Europska godina vještina doprinijeti bržem dovršetku europskog prostora obrazovanja kako bi se svima zajamčilo visokokvalitetno obrazovanje. EU bi trebao povećati suradnju između sustava obrazovanja i osposobljavanja te različitih kurikuluma, na temelju potreba građana i tržišta rada;
26. poziva na to da se u okviru Europske godine vještina posveti dužna pažnja građanskim vještinama putem odgovarajućeg građanskog obrazovanja kako bi se ljude svih dobnih skupina osnažilo da budu ili postanu aktivni građani, da u potpunosti sudjeluju u demokratskom životu i da budu otporni na manipulaciju medija, dezinformacije i govor mržnje, među ostalim i na internetu;
27. ističe da su hitno potrebne mjere reforme kako bi se SOO i naukovanje podigli na razinu budućih izazova, kako je navedeno u prijedlogu o Europskoj godini vještina. Potrebno je poticati regionalne ekosustave i postojeće jedinstvene kontaktne točke radi poboljšanja pristupa kvalitetnom strukovnom obrazovanju i osposobljavanju. Poboljšanjem tih ekosustava može se osigurati nužan kontinuitet uspješnih inicijativa politike i bolja povezanost s dostupnom financijskom potporom u okviru programa ESF+;
28. ističe da obrazovanje, osposobljavanje i SOO treba stalno ažurirati i oblikovati kroz perspektivu vještina okrenutih budućnosti. Lokalne i regionalne vlasti mogu pomoći u uspostavi sustava praćenja i mehanizama za predviđanje i usklađivanje vještina na lokalnoj i regionalnoj razini. U tom pogledu vjeruje da se njihovim uključivanjem u ekonomske, industrijske i inovacijske strategije, pa i one povezane s održivim oporavkom, zelenom i digitalnom tranzicijom i pametnom specijalizacijom, osigurava otpornost trajnog osposobljavanja i SOO-a;
29. imajući na umu da u okviru zelene tranzicije i energetske krize koja je u tijeku treba hitno poboljšati energetske učinkovitost zgrada, ističe da je prijeko potrebno usredotočiti se na prekvalifikaciju i usavršavanje postojeće radne snage u građevinskom sektoru;
30. ističe da će tranzicija prema digitaliziranim vozilima i vozilima s nultom stopom emisija uzdrmati regionalne automobilske ekosustave i socioekonomske strukture. Jednako tako naglašava da će dekarbonizacija cestovnog prometa znatno utjecati na specijaliziranu radnu snagu u automobilskoj industriji i proizvodnji dijelova, zbog čega je potrebno do 2030. hitno osigurati usavršavanje i prekvalifikaciju za 2,4 milijuna radnika i radnica. Stoga poziva na uspostavu europskog okvira za predviđanje promjena u tom sektoru i upravljanje njima kako bi se zajamčila pravedna i poštena tranzicija za regije s automobilskom industrijom i proizvodnjom dijelova. Regionalne planove za transformaciju treba izraditi u bliskoj suradnji s lokalnim i regionalnim vlastima;
31. zbog sve veće digitalizacije i automatizacije željezničkog sektora rast će potražnja za stručnjacima u području IKT-a i kibersigurnosti, pa napominje da je potrebno poduzeti djelotvorne mjere u vezi s postojećim velikim manjkom vještina i potrebama za vještinama koje se stalno mijenjaju, i to, među ostalim, putem strukturiranih programa pripravnosti u željezničkom sektoru i promicanjem obrazovanja za karijere u tom području;

32. podsjeća da centri strukovne izvrsnosti stvaraju ekosustave vještina i tako služe kao katalizatori za lokalna poslovna ulaganja. Podupiru održiv oporavak, zelenu i digitalnu tranziciju, regionalne inovacije i tehnološke inovacije za MSP-ove. U tom pogledu naglašava važnost uključivanja lokalnih i regionalnih vlasti kao multiplikatora navedenih ekosustava u centre strukovne izvrsnosti;
33. naglašava potrebu za većom agilnošću SOO-a u odgoaranju na brze promjene u društvu i svijetu rada, kao i za ubrzanjem digitalizacije SOO-a, modernim i inovativnim pristupima učenju i većim ulaganjima u vještine i kompetencije nastavnog osoblja. Ističe važnost većeg ulaganja u usavršavanje, prekvalifikaciju i osposobljavanje, naročito nakon krize uzrokovane COVID-om 19, koja je eksponencijalno ubrzala digitalnu tranziciju u obrazovanju, ali i promjene u obrascima rada, te u svjetlu opće politike u području vještina na europskoj razini;
34. nada se da će se brzo usvojiti odluka o Europskoj godini vještina 2023. kako bi se omogućilo pokretanje aktivnosti već od početka 2023.;
35. obvezuje se da će, u skladu s navedenim, doprinosti postizanju ciljeva Europske godine vještina, uključujući putem provedbe Akcijskog plana Odbora sastavljenog za tu inicijativu;
36. nalaže svojem predsjedniku da ovu rezoluciju proslijedi Europskoj komisiji, Europskom parlamentu, švedskom i španjolskom predsjedništvu Vijeća EU-a i predsjedniku Europskog vijeća.

Bruxelles, 1. prosinca 2022.

Predsjednik
Europskog odbora regija
Vasco ALVES CORDEIRO

MIŠLJENJA

ODBOR REGIJA

152. PLENARNO ZASJEDANJE OR-A, 30.11.2022.–1.12.2022.

Mišljenje Europskog odbora regija – Proširenje popisa područja kriminaliteta u EU-u na govor mržnje i zločine iz mržnje

(2023/C 79/03)

Izvjestiteljica:	Aleksandra DULKIEWICZ (PL/EPP), gradonačelnica Grada Gdanjska
Referentni dokument:	Komunikacija Komisije Europskom parlamentu i Vijeću – Uključivija Europa koja štiti: proširenje popisa područja kriminaliteta u EU-u na govor mržnje i zločine iz mržnje COM(2021) 777 final

PREPORUKE O POLITIKAMA

EUROPSKI ODBOR REGIJA

1. napominje da je način na koji se govor mržnje i zločin iz mržnje kriminaliziraju na razini EU-a trenutačno utvrđen u Okvirnoj odluci Vijeća iz 2008. o suzbijanju rasizma i ksenofobije (Okvirna odluka Vijeća 2008/913/PUP⁽¹⁾). Popis zločina iz mržnje obuhvaćenih zakonodavstvom na razini EU-a ograničen je na mržnju na temelju rase, boje kože, religije te nacionalnog ili etničkog podrijetla;
2. napominje da se kriminalizacija drugih oblika govora mržnje i zločina iz mržnje, posebno na temelju spola, spolne orijentacije, dobi i invaliditeta, razlikuje od jedne države članice EU-a do druge. Budući da u Ugovorima trenutačno ne postoji osnova za zajednički kaznenopravni odgovor na razini EU-a za borbu protiv svih oblika govora mržnje i zločina iz mržnje, OR poziva Vijeće da brzo proširi popis kaznenih djela EU-a iz članka 83. stavka 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) utvrđivanjem zajedničkih minimalnih standarda za relevantne nacionalne kaznene odredbe uz potpuno poštovanje načela supsidijarnosti;
3. u tom pogledu toplo pozdravlja Komisijin prijedlog Odluke Vijeća o uvrštavanju govora mržnje i zločina iz mržnje u područja kriminaliteta utvrđena u članku 83. stavku 1. UFEU-a, priložene Komunikaciji iz prosinca 2021. „Uključivija Europa koja štiti: proširenje popisa područja kriminaliteta u EU-u na govor mržnje i zločine iz mržnje”;
4. ističe da su govor mržnje, zločini iz mržnje, lažne vijesti, dezinformacije i teorije zavjere pojave koje treba suzbijati odlučnim djelovanjem. Također bi trebalo naglasiti da borba protiv govora mržnje i zločina iz mržnje podrazumijeva i borbu protiv predrasuda, rasizma, šovinizma, homofobije i antisemitizma. Govor mržnje i zločini iz mržnje ne utječu samo na pojedinačne žrtve kojima nanose bol i ozbiljno im ograničavaju temeljna prava i slobode, nego i na društvo u cjelini;

⁽¹⁾ Okvirna odluka Vijeća 2008/913/PUP od 28. studenoga 2008. o suzbijanju određenih oblika i načina izražavanja rasizma i ksenofobije kaznenopravnim sredstvima (SL L 328, 6.12.2008., str. 55.).

5. zabrinut je zbog golemih razmjera tih pojava i neobične ravnodušnosti prema njima, što predstavlja opasnost od normalizacije govora mržnje i zločina iz mržnje, a čak i od toga da oni postanu stalno prisutni u našem svakodnevnom životu;

Preporuke o politikama

6. osuđuje situacije u kojima je govor mržnje postao dijelom jezika političkog sukoba i zabrinut je zbog ekstremnih stajališta i sve surovijeg jezika koji postaju uobičajeni u javnoj raspravi. Postoji opasnost od toga da agresivni jezik političkih sporova koji koriste populistički doprinese stvaranju ozračja u kojem se mogu razvijati radikalizam, lažne vijesti i dezinformacije koji mogu dovesti do zločina iz mržnje;

7. svjestan je da govor mržnje i zločini iz mržnje utječu na sve dobne skupine, pri čemu je jedina razlika okruženje u kojem se one s njime susreću; poziva na to da se posebna pozornost posveti mladima koji su, s jedne strane, posebno osjetljivi na govor mržnje na internetu i uživo te na poticanje na zločine iz mržnje, a s druge bi strane mogli biti i snažni saveznici u borbi protiv njega; napominje da je, iako su najčešća meta govora mržnje izbjeglice, osobe koje nisu heteronormativne te pripadnici nacionalnih i vjerskih manjina, broj osoba koje su izložene govoru mržnje u medijima, društvenim medijima i svakodnevnim situacijama znatno porastao;

8. napominje da verbalno i fizičko nasilje potaknuto mržnjom nije problem koji se tiče samo manjinskih zajednica. U tom su kontekstu dužnosnici i dužnosnice, koji imaju izborne mandate ili javnu odgovornost, kao i institucije, sve češće žrtve govora mržnje i zločina iz mržnje. To posebno snažno pogađa lokalne i regionalne političare i političarke, primjerice kada brane prava izbjeglica, migranata ili LGBTIQ+ osoba, kao i u novije vrijeme u borbi protiv globalnih prijetnji kao što su ruska invazija na Ukrajinu ili pandemija COVID-a 19;

9. smatra da osobito političari, političarke i javna tijela mogu utjecati na javno mnijenje i diskurs te stoga poziva političke čelnice i čelnike na svim razinama da se suzdrže od upotrebe jezika koji može dovesti do govora mržnje ili zločina iz mržnje protiv određenih skupina;

10. zabrinut je zbog toga što treće zemlje svjesno koriste govor mržnje i zločine iz mržnje za provođenje organiziranih kampanja koje dovode do polarizacije i stvaranja podjela unutar EU-a. Govor mržnje i zločini iz mržnje imaju ulogu u poticanju oružanih sukoba i više nisu lokalni fenomen, već postaju prijetnja na globalnoj razini. Takav je primjer govora mržnje trenutna poruka administracije predsjednika Putina o razlozima agresije na Ukrajinu i razmjer nasilja i zločina iz mržnje počinjenih u tom ratu;

11. skreće pozornost na globalnu dimenziju govora mržnje i zločina iz mržnje koja je djelomično rezultat lakog širenja ideja raznim digitalnim kanalima. Stoga je za njihov djelotvoran kazneni progon nužna prekogranična dimenzija. Odbor se u tom smislu u potpunosti slaže s ocjenom Europske komisije da je učinkovita borba protiv takvih kaznenih djela zbog njihove težine i prekogranične prirode moguća samo zajedničkim djelovanjem na razini EU-a u vidu zajedničkog kaznenopravnog odgovora Unije i pojačane pravosudne suradnje među državama članicama. Takvo djelovanje ne bi bilo u suprotnosti s načelima supsidijarnosti i proporcionalnosti;

12. ističe negativne nuspojave koje govor mržnje koji se širi na internetu može imati na lokalne zajednice, a time i na podjele među ljudima i ometanje procesa socijalne kohezije; smatra da se posljedice zločina iz mržnje i govora mržnje najviše osjećaju među lokalnim zajednicama;

13. zabrinut je zbog toga što se zločinima koji se zasnivaju na mržnji šire strah i stigmatizacija s većim destruktivnim učinkom koji nadilazi granice pojedinog grada ili regije i ima potencijal za eskalaciju u veće sukobe;

14. naglašava veliku odgovornost regionalnih i lokalnih vlasti u aktivnoj borbi protiv zločina iz mržnje i govora mržnje te u sprečavanju diskriminacije i isključenosti, uključujući politički i ideološki motivirano nasilje; napominje da nedjelovanje i propust da se taj problem shvati ozbiljno može dovesti do eskalacije i pogoršanja situacije;

15. naglašava da se gradonačelnici i gradonačelnice i drugi regionalni i lokalni čelnici i čelnice nalaze u ključnom položaju i da mogu imati odlučujuću ulogu u prepoznavanju ranih znakova takvih incidenata u svojim zajednicama; smatra također da bi regionalne i lokalne vlasti trebalo poticati na preventivno djelovanje, u skladu s regionalnim okolnostima; poziva na usklađenu suradnju s tijelima kaznenog progona, od kojih očekuje dosljednu i istinsku borbu protiv govora mržnje i zločina iz mržnje;

16. preporučuje donošenje zakonodavstva o borbi protiv govora mržnje u digitalnim uslugama tako da društveni mediji ne doprinose širenju govora mržnje i zločina iz mržnje i povećanju njihova utjecaja. Postojeći propisi nisu dovoljni da se osigura da pružatelji internetskih usluga doista doprinose suzbijanju i sprečavanju govora mržnje u uslugama koje pružaju. Istraživanja ⁽²⁾ pokazuju da pružatelji digitalnih usluga i platforme često ne provode vlastite smjernice zajednice ili nemaju kapacitete za njihovu provedbu;

17. napominje da je Akt o digitalnim uslugama, koji je trenutačno u zakonodavnoj fazi, prilika za utvrđivanje minimalnih standarda u pogledu transparentnosti resursa koje platforme moraju mobilizirati kako bi osigurale provedbu kako pravnih okvira o dezinformacijama tako i vlastitih smjernica zajednice. Taj bi pravni akt mogao biti poticaj za poboljšanje odnosa između pružatelja posredničkih usluga, građana i države. Socioekonomski potencijal velikih platformi iziskuje koordinirane napore na paneuropskoj razini i iskorištavanje snage jedinstvenog europskog tržišta;

18. poziva na donošenje Akta o digitalnim uslugama na razini EU-a i njegovu provedbu u državama članicama. Države članice trebale bi se uključiti u daljnji rad u vezi s Aktom o digitalnim uslugama i njegovo promicanje u EU-u. Bitno je Akt o digitalnim uslugama promicati kao pravo EU-a koje nije u sukobu sa zasebnim, neovisnim propisima o digitalnim uslugama ili slobodi izražavanja na internetu koje mogu donositi pojedinačne države članice;

19. skreće pozornost na ulogu tijela kaznenog progona u procesu sprečavanja i otkrivanja kaznenih djela i, u konačnici, kaznenog progona; nada se da će proširenje popisa područja kriminaliteta na razini EU-a na zločine iz mržnje doprinijeti dosljednom odgovoru na njih i pridati važnost kaznenom progonu govora mržnje i zločina iz mržnje u svim fazama postupka (policija, državno odvjetništvo, sudovi); ukazuje na ulogu neovisnog sudstva u tom procesu, koje svojom sudskom praksom određuje granice onoga što je dopušteno i što ulazi u ostvarivanje slobode izražavanja, a što pak predstavlja govor mržnje; preporučuje da standardi za odgovor na taj problem budu jednaki u cijeloj Europskoj uniji;

20. poziva na to da se razmotri stvaranje modela prema kojem se govor mržnje progoni optužnicama koje podiže državno odvjetništvo, a ne privatnim tužbama ili žalbenim postupcima. Suzbijanje te pojave u javnom je interesu i počinitelji bi trebali znati da će neizbježno biti kažnjeni. Također je potrebno prevladati prepreku anonimnosti počinitelja zločina iz mržnje, te tijela kaznenog progona s tim u vezi moraju nešto poduzeti, a pružatelji internetskih usluga moraju biti voljni surađivati;

21. naglašava da se napredak u području jednakosti i ljudskih prava, uključujući i djelotvornu borbu tijela kaznenog progona protiv zločina iz mržnje i govora mržnje, u velikoj mjeri oslanja na suradnju regionalnih i lokalnih vlasti;

22. ističe da je neprijavljivanje zločina iz mržnje glavna prepreka djelovanju tijela kaznenog progona; ističe da bi lokalne i regionalne vlasti i službenici u lokalnoj upravi trebali iskoristiti svoju blizinu stanovništvu i promicati politike za podizanje razine osviještenosti o tom problemu (uključujući među državnim službenicima) i za poticanje žrtava na prijavljivanje govora mržnje i zločina iz mržnje;

23. ističe da bi lokalne i regionalne vlasti trebale imati ulogu u uklanjanju prepreka prijavljivanju slučajeva zločina iz mržnje, primjerice podizanjem razine osviještenosti o pravima žrtava, pružanjem pravnih informacija o tome kako prijaviti incidente, osiguravanjem toga da migranti mogu podnijeti prijavu bez obzira na svoj pravni status i promicanjem

---

(2) Relevantno izvješće 210831_Reset_Facebook_Bundestagswahl_EN.pdf dostupno na: hateaid.org.

anonimnog prijavljivanja preko trećih strana. Lokalne i regionalne vlasti također bi trebale promicati dobre prakse i suradnju u korist žrtava uz sudjelovanje policije, lokalnih tijela za jednakost i borbu protiv diskriminacije, socijalnih nevladinih organizacija i drugih službi koje se bave potporom žrtvama;

24. zaključuje da čak ni najbolja pravna rješenja neće pomoći ako ih tijela kaznenog progona ne provedu u djelo progonom počinitelja. Isto tako, mogućnost postupanja tijela kaznenog progona bit će ograničena ako pružatelji internetskih usluga (koji usluge pružaju elektroničkim putem) ne podijele podatke osoba koje su počinile zločine iz mržnje i time očito prekršile zakon;

25. tvrdi da je, u kontekstu rada tijela kaznenog progona, s obzirom na to da je govor mržnje često isprepleten s jezikom javne i političke rasprave, tim važnije da ta tijela (a posebno državno odvjetništvo) zadrže neovisnost i da se taj problem shvati ozbiljno. Bez obzira na postojeće nacionalne razlike u zakonskom uređenju govora mržnje te njegovu suzbijanju i sprečavanju, kao i u zaštiti iz posebnih razloga, vrlo je važno osigurati stabilnost institucija. To prije svega podrazumijeva neovisne sudove, a zatim i državno odvjetništvo koje radi bez pritiska i sposobno je donositi neovisne odluke o kaznenom progona te vrste kaznenih djela podizanjem optužnica;

26. napominje da u nekoliko država članica EU-a mandat tijela za jednakost obuhvaća i govor mržnje i zločine iz mržnje⁽³⁾ te stoga ona imaju važnu ulogu u tom procesu. Odbor u tom pogledu podržava preporuke koje je Europska komisija uputila državama članicama kako bi im pomogla da poboljšaju neovisnost i učinkovitost tijela za jednakost⁽⁴⁾ te sa zanimanjem iščekuje najavljeni zakonodavni prijedlog o daljnjem jačanju njihove uloge i neovisnosti;

27. ističe potrebu za suradnjom s nevladinim organizacijama koje rade na podizanju svijesti i borbi protiv govora mržnje i nasilja koje se zasniva na mržnji. Iskustvo koje su stekli ti ključni dionici, uključujući lokalne vlasti, mora se iskoristiti za suzbijanje mržnje i borbu protiv nje;

28. sve škole trebale bi provoditi antidiskriminacijske obrazovne programe i učenike i učenice podučavati o vještinama za sudjelovanje i život u multikulturnom društvu koje je raznoliko u pogledu nacionalnosti, rase, ideologije i vjere. Aktivnosti za suzbijanje govora mržnje trebale bi biti ključni element tog obrazovanja;

29. predlaže da se problematika govora mržnje uključi u opći obrazovni kurikulum te potiče regije koje imaju nadležnost u tom području da poduzmu mjere u tu svrhu;

30. naglašava da europski građani i građanke danas moraju biti educirani i posjedovati takve međuljudske vještine koje će im omogućiti da ne prelaze granice slobode govora ili slobode izražavanja na internetu ili na javnim mjestima;

31. potiče opsežne javne kampanje, uključujući one na razini cijelog EU-a, za promicanje jednakosti i sprečavanje diskriminacije, primjerice u vidu daljnjeg postupanja nakon Konferencije o budućnosti Europe;

32. poziva na pružanje potpore lokalnim i regionalnim organizacijama i socijalnim partnerima koji rade u istim područjima i bave se borbom protiv verbalne i fizičke mržnje putem multikulturnog obrazovanja; skreće pozornost na to da pozitivan primjer možemo pronaći u ideji kojom je inspirirana Nagrada Paweł Adamowicz, koju financiraju Odbor regija, ICORN i Grad Gdanjsk;

Zaključci

33. smatra da je EU jamac za donošenje i primjenu zakonâ za borbu protiv javnog izražavanja mržnje;

34. uviđa da posljedice govora mržnje i zločina iz mržnje imaju prekograničnu dimenziju, zbog čega je taj problem potrebno rješavati zajedničkim djelovanjem na razini EU-a. Stoga poziva na učinkovito rješavanje problema govora mržnje i zločina iz mržnje na drugim osnovama osim onih obuhvaćenih Okvirnom odlukom 2008/913/PUP, među ostalim na

⁽³⁾ Takav je primjer Ured pučkog pravobranitelja u Poljskoj.

⁽⁴⁾ Preporuka Komisije od 22. lipnja 2018. o standardima za tijela za jednakost (C(2018) 3850 final).

temelju rodnog identiteta, seksualne orijentacije, dobi i invaliditeta, kako je utvrđeno u prijedlozima Europske komisije o Uniji ravnopravnosti. Važno je da Vijeće žurno proširi popis područja kriminaliteta na zločine iz mržnje (članak 83. stavak 1. UFEU-a) kako bi se osiguralo djelotvorno postupanje tijelâ kaznenog progona i na razini EU-a i na nacionalnoj razini;

35. ističe da je jedini odgovor na govor mržnje i zločine iz mržnje stvaranje sveobuhvatne pravne strategije za njihovo suzbijanje, prijavljivanje i dosljedan kazneni progon;

36. poziva na uspostavu minimalnih pravila na razini EU-a o sankcijama za govor mržnje i zločine iz mržnje, kojima bi se omogućila izmjena nacionalnih zakonodavstava i kriminaliziralo članstvo u organizacijama koje promiču ili potiču mržnju na svakoj osnovi i sudjelovanje u takvim aktivnostima. Ni u jednom dijelu svijeta ili Europe ne smije biti prostora za prihvaćanje antidemokratskih stajališta ili govora mržnje i neprijateljstva protiv drugog čovjeka;

37. preporučuje poboljšanje metoda za evidentiranje i prikupljanje podataka o zločinima iz mržnje i provođenje stručnih rasprava s državama članicama pod pokroviteljstvom Agencije EU-a za temeljna prava (FRA) koje bi nacionalnim tijelima mogle pomoći u rješavanju problema povezanih s praktičnom primjenom zakonodavstva i osiguravanjem djelotvorne istrage, progona i kažnjavanja zločina iz mržnje i govora mržnje; smatra da je pritom važna uloga društvenih institucija i organizacija koje se bave govorom mržnje i zločinima iz mržnje;

38. smatra da su potrebna organizacijska i pravna rješenja za zaštitu žrtava govora mržnje i zločina iz mržnje, koje moraju imati podršku i pomoć institucija i organizacija EU-a, država članica, europskih regionalnih i lokalnih vlasti te civilnog društva;

39. napominje da je granica između borbe protiv govora mržnje i cenzure vrlo tanka. Pri osmišljavanju pravnih rješenja za borbu protiv govora mržnje i zločina iz mržnje treba zajamčiti pravo na slobodu izražavanja;

40. ukazuje na nepostojanje standardizirane definicije zločina iz mržnje na međunarodnoj razini; stoga poziva na veća nastojanja u vidu jačanja sudske prakse, a samim time i djelotvornosti kaznenog progona govora mržnje i zločina iz mržnje; kao primjer bi mogle poslužiti Preporuka CM/Rec(2022)16 Odbora ministara državama članicama ⁽⁵⁾ ili definicija iz Okvirne odluke 2008/913/PUP;

41. svjestan je da ne možemo regulirati ekstremni politički govor. Države članice i dalje će biti odgovorne za određivanje načina na koji definiraju slobodu izražavanja, no smatra da moramo nametnuti standarde EU-a za borbu protiv verbalnih i fizičkih incidenata uzrokovanih mržnjom. Upravo je to svrha proširenja popisa područja kriminaliteta u EU-u kako bi se u njega uključili govor mržnje i zločini iz mržnje.

Bruxelles, 1. prosinca 2022.

Predsjednik
Europskog odbora regija
Vasco ALVES CORDEIRO

⁽⁵⁾ Preporuka CM/Rec(2022)16 Odbora ministara državama članicama o suzbijanju govora mržnje: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=0900001680a67955.

Mišljenje Europskog odbora regija – Strategija EU-a za održive i kružne tekstilne proizvode

(2023/C 79/04)

Izvjestitelj:	Luca MENESINI (IT/PES), predsjednik pokrajine Lucca (Toskana)
Referentni dokument:	Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Strategija EU-a za održive i kružne tekstilne proizvode
	COM(2022) 141

PREPORUKE O POLITIKAMA

EUROPSKI ODBOR REGIJA,

1. pozdravlja međusektorski pristup Strategije EU-a za održive i kružne tekstilne proizvode, čiji je cilj stvoriti dosljedan okvir i viziju tranzicije tekstilnog sektora u skladu s ambicijama europskog zelenog plana, akcijskog plana za kružno gospodarstvo i europske industrijske strategije;
2. sa zanimanjem iščekuje dovršetak i objavu plana za zelenu i digitalnu tranziciju cijelog tekstilnog ekosustava;
3. prepoznaje hitnost stavljanja na tržište EU-a tekstilnih proizvoda koji su trajni i mogu se reciklirati te su u velikoj mjeri izrađeni od recikliranih vlakana i bez opasnih tvari te proizvedeni uz poštovanje socijalnih prava i okoliša; poziva na promjenu paradigme u modnom sektoru kako bi se okončala prekomjerna proizvodnja i potrošnja odjevnih predmeta;
4. skreće pozornost na podatke Europske agencije za okoliš (EEA) koji pokazuju da, sa stajališta potrošnje, životni ciklus tekstilnih proizvoda u prosjeku ima četvrti najveći negativni učinak na klimu i okoliš, odmah nakon hrane, stanovanja i mobilnosti. ⁽¹⁾ Tekstilni proizvodi prouzročili su treći najveći pritisak na potrošnju vode i tla u 2020. te peti najveći pritisak na upotrebu sirovina i emisije stakleničkih plinova;
5. naglašava važnost sektora tekstila, mode, kože i obuće u europskoj industriji, u kojem je zaposleno više od dva milijuna radnika i koji je pokretač zapošljavanja, gospodarskog razvoja i inovacija u regionalnim ekosustavima u kojima je prisutan; smatra prioritetom prelazak s linearnog proizvodnog sustava ekstrakcije na regenerativni i kružni model; vjeruje da je u tom prijelazu od ključne važnosti uloga lokalnih i regionalnih vlasti, a naročito: (a) općina i lokalnih aktera kao što su socijalna poduzeća, sakupljači i organizacije civilnog društva u pogledu sustava prikupljanja, uporabe i ponovne uporabe, (b) regija, zbog njihove potpore općinama u ispunjavanju njihovih funkcija i (c) javnog i privatnog sektora kao pokretača istraživačkih i inovacijskih procesa;
6. uviđa da se uloga proširene odgovornosti proizvođača pokazala učinkovitom u poboljšanju odvojenog prikupljanja otpada i naknadnog gospodarenja njime u skladu s hijerarhijom otpada; poziva suzakonodavce da na razini EU-a utvrde koji su tekstilni proizvodi obuhvaćeni područjem primjene Direktive i pripadajućeg sustava proširene odgovornosti proizvođača, uz skretanje pozornosti na visoke troškove zbrinjavanja „brze mode“;
7. pozdravlja činjenicu da će svi proizvođači otpada morati uvesti odvojeno prikupljanje tekstila do siječnja 2025. Također očekuje da će se revizijom okvirne direktive o otpadu planiranom za 2024. uzeti u obzir i posebni ciljevi u pogledu sprečavanja nastanka tekstilnog otpada i njegove ponovne uporabe i recikliranja, kao i ključna uloga lokalnih i regionalnih vlasti.

⁽¹⁾ *Textiles and the environment: the role of design in Europe's circular economy* („Tekstil i okoliš: uloga dizajna u europskom kružnom gospodarstvu”) (EEA, 2022).

Preispitivanje obrazaca potrošnje

8. ističe da se svjetska proizvodnja tekstila između 2000. i 2015. gotovo udvostručila. Budući da odjeća čini najveći udio potrošnje tekstila u EU-u (81 %), tendencija upotrebe odjeće tijekom sve kraćih razdoblja prije bacanja uvelike doprinosi neodrživim obrascima prekomjerne proizvodnje i prekomjerne potrošnje;
9. poziva na sve veću primjenu modela intervencije kako bi se promicala svjesna i održiva uporaba tekstilnih materijala, osobito u pogledu vrsta odjeće za koje je vjerojatnije da će ih potrošači odbaciti prije isteka korisnog vijeka trajanja. Mjere kao što su, primjerice, inicijative za razmjenu (eng. *swap schemes*) ili posudbu odjeće (eng. *fashion libraries*) i kampanje podizanja svijesti nailaze na razne prepreke povezane s predrasudama o odjeći u pogledu kvalitete, higijene ili raznolikosti ponuđenih proizvoda;
10. ističe da je potrebno intenzivnije tragati za inovativnim rješenjima (strojevi, oprema, digitalne platforme) za razvrstavanje, ponovnu uporabu i recikliranje prikupljenog tekstilnog otpada, kao i za optimizaciju ponašanja materijala;
11. ističe da je tržišna potražnja za kružnim proizvodima i uslugama i dalje nedostatna, što predstavlja veliku prepreku provedbi kružnih poslovnih modela. Potiče nacionalne, regionalne i lokalne vlasti da potaknu promjenu obrazaca uvođenjem alata kojima se podupire usvajanje poslovnih modela temeljenih na kulturi upotrebe, a ne na vlasništvu; uspostavljanjem propisa o trgovini tekstilnim proizvodima i njihovom prijevozu (uključujući tokove otpada); promicanjem regulatornih poticaja (kao što su smanjenje PDV-a ili primjena načela proširene odgovornosti proizvođača) kako bi se podržali zakup umjesto kupnje, platforme za dijeljenje, usluge povrata i preprodaja te trgovine rabljenom odjećom, uz istovremenu popularizaciju popravka, prenamjene i održavanja. Također prepoznaje da takvi poslovni modeli mogu pozitivno utjecati na okolišnu održivost u sektorima zdravstva, turizma, građevinarstva i drugih ključnih javnih usluga;
12. pozdravlja inicijativu za jačanje položaja potrošača u zelenoj tranziciji⁽²⁾ i pravila EU-a koja iz nje proizlaze, a kojima će se osigurati da potrošači na prodajnom mjestu dobiju informacije o komercijalnom jamstvu trajnosti tekstilnih proizvoda, kao i relevantne informacije o mogućnosti njihova popravka; potiče Komisiju da nastavi raditi na minimalnim kriterijima za sve vrste tvrdnji o prihvatljivosti za okoliš u kontekstu inicijative Green Claims (inicijativa za tvrdnje o prihvatljivosti za okoliš)⁽³⁾.

Uvođenje dizajna za kružnost u uobičajenu praksu

13. uviđa da se dizajnom za veću trajnost može povećati životni vijek tekstilnih proizvoda, odjeće, kože i obuće, čime se smanjuje tekstilni otpad i ukupna upotreba neobrađenih materijala i kemikalija; pozdravlja rad Komisije na razvoju obvezujućih zahtjeva za ekološki dizajn specifičnih za određene proizvode u cilju poboljšanja svojstava proizvoda u sektoru tekstila, odjeće, kože i obuće u pogledu trajnosti, mogućnosti ponovne uporabe, popravka, recikliranja vlakana u nova vlakna i obveznog sadržaja recikliranih vlakana;
14. snažno podupire nužnost uvođenja zajedničkih standarda održivosti, koji se smatraju ključnima za uključivanje robnih marki u procjenu utjecaja njihovih proizvoda na okoliš;
15. pozdravlja aspekte Strategije koji se odnose na jasnije informacije o kružnosti u sektoru tekstilnih proizvoda, odjeće, kože i obuće i digitalnu putovnicu za proizvode koja se temelji na obveznim informacijama o kružnosti i drugim okolišnim aspektima; poziva Komisiju da digitalnu putovnicu za proizvode učini dostupnom svim dionicima i potrošačima te da u nju uključi informacije o uvjetima rada i o tome kako popraviti i ponovno upotrijebiti proizvode;
16. smatra da bi pri definiranju minimalnih zahtjeva za tekstilne proizvode, odjeću, kožu i obuću trebalo slijediti sljedeća načela, čija bi svrha trebala biti unaprijediti ukupnu ekološku bilancu tijekom cijelog životnog ciklusa:

(2) COM (2022) 143 – Prijedlog direktive o jačanju položaja potrošača u zelenoj tranziciji boljom zaštitom od nepoštenih praksi i boljim informiranjem.

(3) Initiative on substantiating green claims („Inicijativa o potkrjepljivanju tvrdnji o ekološkoj prihvatljivosti”, Europska komisija (europa.eu)).

- a) **jamstva minimalne trajnosti proizvoda i usklađenosti s minimalnim zahtjevima u pogledu trajnosti** te jasni, ambiciozni i obvezni ciljevi za ponovnu uporabu i pripremu za ponovnu uporabu;
- b) **jamstva o mogućnosti popravka i modularnosti**, uključujući posebne parametre za procjenu jednostavnosti rastavljanja bez oštećivanja i jamstvo da su osnovni dijelovi proizvoda lako zamjenjivi i popravljivi;
- c) **jamstva o mogućnosti recikliranja**, uključujući ograničenja u pogledu kombinacija različitih materijala, kemikalija, bojila i završnih obrada koje nisu kompatibilne s recikliranjem, te o mogućnosti promicanja proizvoda za koje postoji dostupna i napredna tehnologija recikliranja;
- d) **jamstva o održivom i etičkom podrijetlu materijala**, pod uvjetom da se upotrebljavaju tijekom duljeg životnog vijeka i da se mogu reciklirati, kako bi se smanjila količina neobrađenih sintetičkih vlakana proizvedenih iz fosilnih goriva;
- e) **jamstva o maksimalnim razinama ispuštanja mikroplastike** tijekom proizvodnje, faze uporabe i na kraju životnog vijeka;
- f) jamstva da su novi proizvodi u sektoru tekstilnih proizvoda, odjeće, kože i obuće proizvedeni uz upotrebu određenog udjela već korištenih tekstilnih proizvoda;

17. poziva na veću usklađenost Uredbe REACH⁽⁴⁾ s načelima kružnosti koja se odnose na posebnosti sektora tekstilnih proizvoda, odjeće, kože i obuće kako bi se dala prednost nastojanjima za smanjenje uporabe opasnih kemikalija, širenju informacija o kemikalijama koje se upotrebljavaju u gotovim proizvodima i osiguravanju sljedivosti;

Jačanje uloge lokalnih vlasti u kružnoj tranziciji

18. smatra da regije i općine imaju ključnu ulogu u promicanju istraživanja i inovacija u tom sektoru, kao i u stvaranju sinergije i međusobne povezanosti s drugim sektorima i regijama koje se suočavaju s istim izazovima; poziva Komisiju da u cijelom EU-u potiče stvaranje, širenje i međusobno povezivanje regionalnih inovacijskih klastera u području kružnih tekstilnih proizvoda;

19. pozdravlja iskustva stečena u nekim europskim regijama ili industrijskim područjima, kao što su lokalni zeleni planovi ili pakt za kružnu modu (eng. Circular Fashion Pact), koji se temelje na dobrovoljnim sporazumima više dionika kako bi se olakšao prijelaz sektora tekstilnih proizvoda, odjeće, kože i obuće na kružni model. U tim se modelima određuju opći sektorski ciljevi i posebni ciljevi za svaki segment lanca vrijednosti koji odgovaraju na okolišne, društvene i gospodarske izazove s kojima se sektor suočava i utvrđuju posebne obveze za proizvođače, upravitelje otpadom, lokalne vlasti, organizacije za skupljanje otpada, nevladine organizacije i organizacije civilnog društva te istraživačke i tehnološke centre;

20. uviđa da je promicanje socijalnih poduzeća aktivnih u sektoru ponovne uporabe posebno važno za stvaranje lokalnih, održivih i uključivih radnih mjesta⁽⁵⁾ s obzirom na to da socijalna poduzeća razvijaju lokalne prakse ponovne uporabe i istodobno stvaraju konkretne društvene i gospodarske pogodnosti za zajednice u kojima se nalaze; međutim, naglašava da sektor socijalnih poduzeća mora svladati brojne izazove da bi mogao biti konkurentan i osigurati kontinuirano pružanje usluga;

21. potiče Komisiju da donese smjernice o tome kako poduprijeti uvođenje kružnog gospodarstva i partnerstva za kružno gospodarstvo među socijalnim poduzećima i drugim akterima, uključujući uslužna i trgovačka poduzeća, u okviru kojih će se istražiti prije svega prilike koje proizlaze iz ponovne uporabe i popravka tekstilnih proizvoda, u sklopu nedavno donesenog Akcijskog plana EU-a za socijalnu ekonomiju⁽⁶⁾;

22. uviđa da je djelotvornost lokalnih sustava za prikupljanje tekstilnog otpada iz sektora tekstilnih proizvoda, odjeće, kože i obuće i dalje ključan izazov i podsjeća na to da radi promicanja istinske tranzicije tog sektora prema kružnosti ukupni troškovi povezani s prikupljanjem, razdvajanjem i recikliranjem tog otpada moraju biti manji od troškova povezanih s gospodarenjem kućanskim otpadom;

⁽⁴⁾ Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals („Registracija, evaluacija, autorizacija i ograničavanje kemikalija“).

⁽⁵⁾ Socijalno poduzeće u prosjeku otvara 20 do 35 radnih mjesta za 1 000 tona tkanine prikupljene za ponovnu uporabu. Izvor: OCSE/Europska komisija (2022.), *Policy brief on making the most of the social economy's contribution to the circular economy* („Izvišće o najboljem načinu iskorištavanja/zakorištavanja doprinosa socijalne ekonomije kružnom gospodarstvu“) i organizacija RREUSE (2021.), *Job creation in the re-use sector: data insights from social enterprises* („Stvaranje radnih mjesta u sektoru ponovne uporabe: što pokazuju podaci socijalnih poduzeća“).

⁽⁶⁾ COM(2021) 778 final.

23. poziva Komisiju da razvije modele smjernica za razvoj lokalnih sustava za prikupljanje otpada iz sektora tekstilnih proizvoda, odjeće, kože i obuće i gospodarenje njime, u kojima se uzima u obzir sljedeće:

- a) savjetovanje s građanima i građankama prije osmišljavanja mjera kojima se žele postići određeni ciljevi;
- b) instrumenti za promicanje suradnje među raznim akterima koji mogu unaprijediti prikupljanje, obradu i prodaju;
- c) mehanizmi za promicanje ekonomske održivosti prikupljanja i obrade za sve sudionike u vrijednosnom lancu (uključujući načela proširene odgovornosti proizvođača);
- d) mehanizmi za zaštitu i promicanje već postojećih najboljih praksi lokalnih aktera u pogledu ponovne uporabe i popravka;

Potpora održivim modelima proizvodnje

24. potiče Komisiju da u inicijativu EU-a za održive proizvode uključi mjere kojima bi se zabranilo uništavanje neprodanih proizvoda (tj. viška inventara, „mrtvih zaliha” (engl. deadstock) i vraćenih proizvoda, uz poseban naglasak na povrate u okviru e-trgovine), i uspostavi ciljeve koji se odnose na fazu proizvodnje, koji bi mogli doprinijeti sprečavanju rasipanja resursa i destimulirati prekomjernu proizvodnju;

25. poziva na uvođenje minimalnih obvezujućih kriterija za zelenu javnu nabavu (⁽⁷⁾), čije se područje primjene treba odrediti nakon procjene učinka, kao i zahtjeva u vezi s poticajima država članica za tekstilne proizvode; predlaže i da Komisija izradi smjernice o poticajima i kriterijima za dodjelu javnih i drugih ugovora kojima se promiče održiv razvoj;

26. poziva države članice da donose propise o zelenoj javnoj nabavi u obliku nacionalnih akcijskih planova ili strategija, pri čemu bi kriteriji koji se primjenjuju na nacionalnoj razini trebali biti više usklađeni s vodećim načelima EU-a (⁽⁸⁾); smatra da je nužna i razmjena znanja i najboljih praksi na lokalnoj i regionalnoj razini kako bi se promicala i olakšala njihova potpunija i raširena primjena;

27. nada se da će Unija, kao velik uvoznik i izvoznik (⁽⁹⁾) u globalnom lancu vrijednosti u sektoru tekstilnih proizvoda, odjeće, kože i obuće, preuzeti predvodničku ulogu u svijetu kad su posrijedi promicanje održivih i kružnih vrijednosnih lanaca u tom sektoru, ali i inovativna tehnološka rješenja i poslovni modeli. Tako bi trebala zajamčiti zelenu i digitalnu tranziciju, uhvatiti se u koštac s društvenim izazovima, osiguravati uvažavanje obveza održivosti i proizvodnim MSP-ovima omogućiti da budu konkurentni na svjetskom tržištu;

28. poziva Komisiju da pripremi novu zakonodavnu inicijativu kako bi se u potpunosti zabranilo stavljanje na tržište EU-a proizvoda proizvedenih prisilnim radom, uključujući dječji rad; traži da se sektor tekstila, odjeće, kože i obuće uključi u zakonodavstvo o obvezi dužne pažnje poduzeća u pogledu održivosti. Regulatorni okvir u području održivosti treba primjenjivati ne samo na europske proizvođače predmetnih proizvoda već i na sva poduzeća koja te proizvode stavljaju na tržište u EU-u, neovisno o tome gdje su proizvedeni;

29. smatra da je važno biti svjestan potrebe za uključivanjem i podupiranjem malih i velikih poljoprivrednih gospodarstava koja proizvode prirodne materijale (kao što je vuna) – koja imaju važnu ulogu u proizvodnji tekstila koji se mogu reciklirati – u postupcima proizvodnje, izrade i ponovne uporabe;

(⁷) Zelena javna nabava ne samo da utječe na potrošnju proizvoda iz sektora tekstilnih proizvoda, odjeće, kože i obuće povezanu s javnim sektorom, već i može slati jasne signale tržištu u cjelini, s ciljem osmišljavanja i širenja inovativnih, održivih i više kružnih rješenja u proizvodnji u tom sektoru i pružanju usluga, koja može usvojiti privatni sektor.

(⁸) Tehničko izvješće Zajedničkog istraživačkog centra (2020.), *EU Green Public Procurement (GPP) Criteria for Textile Products and Services Guidance Document* („Zelena javna nabava u EU-u: smjernice za kriterije za tekstilne proizvode i usluge”)

(⁹) Tijekom 2020. U EU-27 uvezeno je 8,7 milijuna tona gotovih tekstilnih proizvoda u vrijednosti od 125 milijardi eura. Odjeća predstavlja 45 % obujma uvoza, nakon čega dolaze tekstilni proizvodi za domaćinstvo, drugi tekstilni proizvodi i obuća (izvor: Eurostat, 2021.).

30. poziva Komisiju da osigura posebnu potporu za tehnološka ulaganja u vrijednosnom lancu i posebne mjere istraživanja, razvoja i inovacija potrebne za ostvarenje stvarnog prelaska proizvodnje s linearnog na kružniji model u sektoru tekstila, kože i obuće te potiče proučavanje i proizvodnju novih materijala koji se mogu dobiti međusobnim povezivanjem različitih sektora proizvodnje i recikliranja;

31. preporučuje da se na razini EU-a usvoji jasna definicija i područje primjene proširene odgovornosti proizvođača, uz primjenu ekomodulacijske naknade, za tekstilne proizvode, odjeću, kožu i obuću kako bi se utvrdili, spriječili, ublažili, okončali i uzeli u obzir stvarni i potencijalni negativni učinci na ljudska prava, uključujući radnička prava, i na okoliš, kako u poslovanju samih poduzeća tako i duž njihovih globalnih lanaca vrijednosti;

32. ističe da je u ekosustavu sektora tekstilnih proizvoda, odjeće, kože i obuće potrebna visokokvalificirana radna snaga kako bi se oslobodio potencijal za otvaranje radnih mjesta koji donosi digitalna i ekološka tranzicija, dok trenutačno samo 13 % radne snage posjeduje visoke kvalifikacije.⁽¹⁰⁾ Potrebno je povećati konkurentnost MSP-ova kako bi se zadržali i stvorili novi talenti te poboljšati radne uvjete i produktivnost u proizvodnji održivih sirovina i proizvodnji tekstilnih proizvoda u našoj industriji. Kako bi se privukli kvalificirani mladi talenti, a MSP-ovi obogatili vještinama, Odbor potiče uspostavu golemog partnerstva za vještine za ekosustav tekstila u svrhu promicanja usavršavanja, prekvalifikacije te stjecanja i prijenosa zelenih i digitalnih vještina, uključujući znanje o analizi životnog ciklusa i lanca vrijednosti; poziva Komisiju da prilikom osmišljavanja instrumenata potpore za radna mjesta u gospodarstvu već korištenim tekstilnim proizvodima, odjećom, kožom i obućom uzme u obzir očekivano povećanje količine tih prikupljenih proizvoda, do kojeg će doći uslijed obaveznog odvojenog prikupljanja otpada;

33. izražava žaljenje zbog podataka koji pokazuju da u sektoru tekstilnih proizvoda, odjeće, kože i obuće žene čine većinu slabo plaćene i nekvalificirane radne snage; uvjeren je da poboljšanje održivosti lanca opskrbe podrazumijeva važnu dimenziju rodne ravnopravnosti i poziva na koordinirane mjere za znatno povećanje pristupa žena višim položajima;

34. nadalje, potiče ciljano korištenje sredstava iz programa Erasmus+ za provedbu oglednih i eksperimentalnih inicijativa u području strukovnog osposobljavanja i visokog obrazovanja kojima se doprinosi stjecanju zelenih i digitalnih vještina potrebnih u sektoru tekstila, mode, kože i obuće kako bi se povećala njegova privlačnost za mlade i potaknula mobilnost radnika;

35. pozdravlja Pakt EU-a za vještine⁽¹¹⁾, čiji je cilj maksimalno povećati učinak ulaganja u unapređenje postojećih vještina i u prekvalifikaciju osoblja koje radi u ekosustavu tekstila, odjeće, kože i obuće, uključujući i sektor mode i maloprodaje;

Pretvaranje otpada u vrijednost

36. napominje da se očekuje da će – zahvaljujući provedbi uredbe EU-a o odvojenom skupljanju tekstilnog otpada do 2025. i pozitivnim učincima koje organizacije za kontrolu odgovornosti proizvođača uspostavljene u državama članicama imaju na prikupljanje otpada i gospodarenje otpadom – manji udio prikupljenih proizvoda biti prikladan za preprodaju u Europi, a da će se znatno povećati udio kućanskog otpada koji čine već korišteni tekstilni proizvodi, odjeća, koža i obuća koji postaje dostupan za recikliranje.⁽¹²⁾ Kad je riječ o povećanju kapaciteta EU-a za recikliranje, Odbor predlaže da se pri planiranju ulaganja vodi računa o učinku na sektore prenamjene i ponovne uporabe, koji su općenito radno intenzivniji, kao i o dinamici zapošljavanja i socijalne uključenosti koja iz toga proizlazi;

37. smatra da lokalna proizvodnja recikliranih vlakana može imati ključnu ulogu u jačanju europskog lanca vrijednosti tekstila. Iako bi industrija recikliranja tekstila, nakon što sazrije i razvije se, mogla postati autonomna i profitabilna, kratkoročno će biti nužna financijska sredstva za tranziciju, među ostalim moguće i putem programa proširene odgovornosti potrošača i drugih oblika potpore za prilagodbu postojeće industrije kako bi se povećali kapaciteti za rad s recikliranim proizvodima za različite sektore: modu, automobilsku industriju, tekstil za kućanstvo, tehničke tkanine itd.;

⁽¹⁰⁾ Eurostat (2019.), Labour Force Survey (Ispitivanje o radnoj snazi)

⁽¹¹⁾ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1517&langId=hr>.

⁽¹²⁾ Na oko 1,7 milijuna tona do 2030., prema izvješću *Scaling textile recycling in Europe – turning waste into value* („Povećanje recikliranja tekstila u Europi – pretvaranje otpada u vrijednost”), McKinsey (2021.)

38. pozdravlja uključivanje (a) odjeće i drugih tekstilnih proizvoda koji se odvojeno prikupljaju i pripremaju za ponovnu uporabu, (b) celuloznih vlakana oporabljenih/recikliranih iz otpada iz sektora tekstilnih proizvoda, odjeće, kože i obuće i (c) miješanih vlakana oporabljenih/recikliranih iz otpada iz tog sektora u prioritetni popis tokova otpada za koje će se razraditi dodatni kriteriji za prestanak statusa otpada u EU-u, kao poticaj za povećanje kapaciteta industrije recikliranja tog sektora u EU-u.

Bruxelles, 30. studenoga 2022.

Predsjednik
Europskog odbora regija
Vasco ALVES CORDEIRO

Mišljenje Europskog odbora regija o temi „Očuvanje sigurnosti opskrbe hranom i jačanje otpornosti prehrambenih sustava”

(2023/C 79/05)

Izvjestitelj:	Piotr CAŁBECKI (PL/EPP), predsjednik Kujavsko-pomeranskog vojvodstva
Referentni dokument:	Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija COM(2022) 133 final

PREPORUKE O POLITIKAMA

EUROPSKI ODBOR REGIJA (OR),

1. osuđuje ničim izazvanu rusku agresiju na Ukrajinu;
2. snažno podupire napore Ukrajine da pristupi Europskoj uniji, napominjući također, u kontekstu teme ovog mišljenja, da će to imati znatan učinak na jačanje sigurnosti opskrbe hranom u EU-u;
3. pozdravlja komunikaciju Europske komisije „Očuvanje sigurnosti opskrbe hranom i jačanje otpornosti prehrambenih sustava”;
4. naglašava hitnu potrebu za uklanjanjem nedostataka u prehrambenim sustavima država članica EU-a kako bi se uvele korjenite i strukturne promjene i pripremio za buduće krize;
5. podsjeća na to da je Europska unija neto uvoznica prehrambenih proizvoda u smislu količine, kalorija i zemljišta potrebnog za uzgoj, a neto izvoznica samo u smislu vrijednosti, uglavnom zahvaljujući vinima s oznakom zemljopisnog podrijetla i jakim alkoholnim pićima; smatra da je ključno poticati države članice na kratkoročno smanjenje proizvodnje biogoriva radi povećanja njihovih kapaciteta za samodostatnost;
6. snažno podupire spremnost na jačanje prehrambene neovisnosti EU-a i postizanje veće autonomije poticanjem raznovrsne regionalne i lokalne proizvodnje hrane;
7. skreće pozornost na činjenicu da se trenutačno suočavamo s trećom globalnom krizom cijena hrane u posljednjih 15 godina u zemljama koje izravno primjenjuju međunarodne trgovinske cijene, kao što su zemlje Europske unije;
8. ističe ključnu ulogu OR-a kao institucionalnog predstavnika europskih gradova i regija u procesu pružanja potpore ukrajinskim partnerima;
9. naglašava da bi se mjere u području sigurnosti opskrbe hranom, na koje je EU iznenada prisiljen zbog aktualnog rata, trebale provoditi ne samo kako bi se riješio tekući problem nego i kako bi se pokrenule strukturne promjene u zajedničkoj poljoprivrednoj politici u svrhu aktivnog poboljšanja kvalitete života i konkurentnosti gospodarstva EU-a te kako bi se postigle konkretne koristi za okoliš u područjima povezanim s opskrbom. Treba uzeti u obzir zahtjeve predstavnika proizvođača i prerađivača poljoprivrednih proizvoda, organizacija poljoprivrednika, a prije svega malih i srednjih poljoprivrednih gospodarstava, koja u Europskoj uniji već godinama bilježe pad ili čak gubitak profitabilnosti, što je dovelo do drastičnog pada njihovog broja i broja poljoprivrednih radnika, do nepovoljnih društvenih i kulturnih promjena u ruralnim područjima, pogoršanja kvalitete hrane i rasta cijena poljoprivrednih proizvoda, naročito onih koji održavaju najviše standarde kvalitete u pogledu ljudskog zdravlja, hranjivih vrijednosti i vrijednosti okusa te smanjenja utjecaja na okoliš;
10. poziva na to da aktualne rasprave o reformi europskog tržišta električne energije posluže kao prilika da se po uzoru na naftu (čije su zalihe za slučaj nužde u državama članicama dovoljne da pokriju tromjesečnu potrošnju) ponovno razmotri pitanje zaliha hrane i napravi odmak od tržišne usmjerenosti zajedničke poljoprivredne politike;

11. osuđuje instrumentalizaciju rata u Ukrajini kao izliku za prekid rasprava i poduzimanja mjera za uklanjanje slabosti ZAP-a te kao izgovor za zaustavljanje već dugo prisutnih trendova i promjena u sustavima proizvodnje hrane, uključujući provedbu strategije „od polja do stola”, jer je krhkost europskog prehrambenog sustava bila prisutna i prije, a proizlazi iz deregulacije koja je nastupila nakon ukidanja tržišnih instrumenata ZPP-a, što je dovelo do slabljenja potencijala poljoprivredne proizvodnje u Europi zbog neprimjerenih naknada za proizvođače;
12. podržava provedbu inicijativa u okviru strategije „od polja do stola” i njezinih ciljeva smanjenja upotrebe pesticida, kemijskih gnojiva i antimikrobnih sredstava te povećanja udjela ekološke poljoprivrede, u skladu sa svojim prethodnim mišljenjem⁽¹⁾. Međutim, ističe da ciljevi smanjenja upotrebe pesticida, barem tijekom rata u Ukrajini, ne bi smjeli ugroziti globalnu sigurnost opskrbe hranom. Ujedno poziva na temeljitu procjenu napretka ostvarenog u provedbi kvantificiranih ciljeva strategije „od polja do stola” i na njihovo praćenje;
13. ističe da su posljednjih godina izvor većine svjetske proizvodnje gnojiva i sirovina potrebnih za njih, kao i sredstava za zaštitu bilja, bile Rusija, Ukrajina i Bjelorusija. Smanjenje ovisnosti o uvezenim sirovinama, kao što su gnojiva ili pesticidi, doprinosi otpornosti našeg prehrambenog sustava. Potrebno je ojačati inovacije i primjenu najboljih praksi (prije svega onih koje su u skladu s ekološkim ciljevima) kako bi se poljoprivredni prinos održao, a u dugom roku i povećao;
14. predlaže da Europska komisija ne odustane od programa ekologizacije u svjetlu drugih djelotvornijih mjera, uključujući obustavu proizvodnje biogoriva;
15. ističe stratešku ulogu ruralnih područja za klimu i sigurnost opskrbe hranom, pri čemu lokalni lanci vrijednosti prehrambenog sektora pružaju stabilnije prihode i uključuju mala poljoprivredna gospodarstva. Poziva na decentralizirano upravljanje EPFRR-om u svim državama članicama kad je riječ o provedbi lokalnih i regionalnih poljoprivrednih politika;
16. ponavlja svoju preporuku da se ponašanje potrošača usmjeri prema prehrani s visokim unosom voća i povrća, kao i prema kupnji lokalne ili regionalne, svježe i sezonske hrane proizvedene primjenom održivih metoda proizvodnje, čime se smanjuje globalna konzumacija mesa, masti i šećera. Potrebno je poduzeti sveobuhvatne mjere kako bi te mogućnosti bile jednostavne i cjenovno pristupačne za sve⁽²⁾. S tim u vezi predlaže da se u EU-u znatno pojačaju postojeći programi Europske komisije koji daju prednost zdravoj i održivoj prehrani kao što su Europski program prehrambene pomoći najpotrebitijima u sklopu Europskog socijalnog fonda plus;
17. također tvrdi da je razvoj kvalitetnih lokalnih prehrambenih sustava najbolji način da se poljoprivrednicima zajamče stabilni i pristojni prihodi. Odbor stoga pozdravlja uvođenje socijalne uvjetovanosti u zajedničku poljoprivrednu politiku. Smatra da bi se relevantne norme koje su na snazi u Europskoj uniji trebale jednako primjenjivati i na uvoznike;
18. ističe da je potrebno osigurati veću uključenost lokalnih dobavljača hrane, kao i gnojiva i energije, u uspostavu zaliha za hitne slučajeve i globalnih zaliha. Kad je riječ o međunarodnoj trgovini, Odbor predlaže vraćanje na logiku sporazuma o osnovnim proizvodima;
19. u vezi s tim podržava prijedlog Europske komisije da se u okviru politike transeuropskih prometnih mreža razviju bolje željezničke veze s Ukrajinom, posebno u cilju promicanja prijevoza osnovnih sirovina. Stoga je planirano povećanje proračuna Instrumenta za povezivanje Europe dobrodošlo;
20. naglašava potrebu za hitnim i opsežnim mjerama za prilagodbu prehrambenog sektora klimatskim promjenama, a istodobno poziva na jačanje sustava osiguranja za poljoprivrednu proizvodnju i veću otpornost na negativne posljedice klimatskih promjena;
21. poziva na istraživanje novih sustava za upravljanje kišnicom, izgradnju dodatnih spremnika i obnovu sustava navodnjavanja i mreže pitke vode, čime bi se promicali poljoprivredna proizvodnja, prehrambena industrija i inovativna ulaganja u proizvodnju hrane;

⁽¹⁾ SL C 37, 2.2.2021, str. 22.

⁽²⁾ SL C 272, 17.8.2017, str. 14.

22. poziva Europsku komisiju da dovrši rad na kriznim planovima za sigurnost opskrbe hranom kako bi razvila i provela dugoročnu strategiju zahvaljujući kojoj bi se svim regijama zajamčila osnovna sigurnost opskrbe hranom, što podrazumijeva sposobnost regionalne zajednice da tijekom određenog razdoblja vlastitom proizvodnjom hrane i proizvodnjom u susjednim regijama zadovolji osnovne potrebe. Odbor s tim u vezi predlaže općenitiju upotrebu lokalnih planova za hranu razvijenih u nekoliko europskih zemalja;

23. potiče Europsku komisiju i države članice da osiguraju da se poljoprivredni proizvodi upotrebljavaju prvenstveno za prehranu, i to uvođenjem fleksibilnijih politika za promicanje biogoriva i metana poljoprivrednog porijekla kako bi se u razdoblju visokog povećanja cijena poljoprivredna tržišta odvojila od energetske tržišta, a istodobno bi se ta važna mogućnost zadržala u slučaju prekomjerne proizvodnje;

24. u tom kontekstu potiče Europsku komisiju da dodatno unaprijedi, posebno u okviru zajedničke poljoprivredne politike, regulaciju poljoprivrednih tržišta, koja u vrijeme oskudice mogu postati potpuno nestabilna i neučinkovita. Konkretno, olakšat će se aktivacija mjera za upravljanje krizama i omogućiti, među ostalim putem pregovora sa Svjetskom trgovinskom organizacijom, stvaranje europskih prehrambenih i poljoprivrednih zaliha kako bi se izbjegle financijske špekulacije s međunarodnim poljoprivrednim cijenama. Politike regulacije tržišta koje se moraju ponovno uvesti u okviru poljoprivredne politike moraju biti usmjerene i na održavanje isplativih cijena za poljoprivrednike po okončanju trenutačnih napetosti jer je omogućavanje poljoprivrednicima da žive dostojanstvenim životom od vlastitog rada najbolji način za jačanje poljoprivredne djelatnosti i zaposlenosti u tom sektoru te za povećanje broja novih poljoprivrednika;

25. potiče Europsku komisiju da usvoji politiku izravne potpore poljoprivrednicima koja bi bila više protuciklička (prilagođena veličini i vrsti poljoprivrednog gospodarstva) kako bi se bolje usmjerila na najteže pogođene sektore, izbjegavajući pritom nepotrebnu pomoć sektorima koji ostvaruju golemu dobit;

26. poziva Europsku komisiju da stavi veći naglasak na poticanje napretka u proizvodnji hrane kroz financiranje istraživačkih i provedbenih aktivnosti u područjima prilagodbe proizvodnje klimatskim promjenama, smanjenja ovisnosti o dobavljačima izvan EU-a, poboljšanja zdravstvene vrijednosti proizvedene hrane i produljenja životnog vijeka hrane ekološkim metodama;

27. poziva Europsku komisiju da stavi veći naglasak na poticanje napretka u poljoprivrednoj proizvodnji smanjenjem njezine potrošnje energenata. Time će se omogućiti znatno uklanjanje ovisnosti učinkovitosti poljoprivredne proizvodnje, a time i cijena hrane, o fluktuacijama u cijenama energenata;

28. poziva Europsku komisiju da stavi veći naglasak na osiguravanje povoljnih gospodarskih uvjeta za poljoprivredu u kontekstu povećanja troškova proizvodnje pružanjem potpore poljoprivrednim proizvođačima, koja je prilagođena prirodi proizvodnje i potencijalu (količinama) dotičnog proizvođača;

29. poziva Europsku komisiju da postavi obvezujući cilj prepolovljavanja rasipanja hrane do 2030. u okviru revizije Okvirne direktive o otpadu i na temelju rada Platforme EU-a o gubitku i rasipanju hrane ⁽³⁾;

30. naglašava da uključivanje i djelovanje lokalnih i regionalnih vlasti nadopunjuje i podupire napore uložene u kontekstu međunarodnog djelovanja, kao i na nacionalnoj razini pojedinačnih država članica EU-a;

31. naglašava ulogu OR-a kao institucije čiji su članovi i članice izravni partneri ukrajinskih gradova i regija;

Prijetnja sigurnosti opskrbe hranom

32. naglašava da se trenutno čini da je vjerojatnost izbijanja stvarne gladi u Europi zbog rata u Ukrajini i dalje niska, ali i da je taj sukob već uzrokovao poteškoće u opskrbi određenim proizvodima i da je na razini cijele Europe u kolovozu 2022. doveo do godišnje inflacije cijena hrane od 13,2 %, kao i do prilično raširenog osjećaja nepredvidivosti jer bi drastično povećanje cijene umjetnih gnojiva, proizvoda za zaštitu i drugih sredstava za poljoprivrednu proizvodnju, kao i energije, moglo imati neizdržive posljedice na jesensku i proljetnu sjetvu i dovesti do društveno neprihvatljivog daljnjeg povećanja cijena hrane, što bi također uzrokovalo destabilizaciju socioekonomskih sustava u nekim regijama;

⁽³⁾ Ciljevi smanjenja rasipanja hrane (europa.eu).

33. podsjeća da zbog aktualnog sukoba na međunarodnim tržištima nisu dostupni poljoprivredni proizvodi i gnojiva koji potječu od dvaju vrlo velikih izvoznika: Ukrajine, u kojoj će rat dovesti do nestašice nekih poljoprivrednih proizvoda (usto, nakon završetka rata započet će i dugotrajni postupak ponovne izgradnje njezina potencijala) i Rusije, koja bi kao agresor trebala biti isključena iz međunarodne trgovine;

34. procjenjuje da nastavak rata u Ukrajini i izolacija ruskog gospodarstva zbog uloge agresora mogu predstavljati stvarnu prijetnju stabilnosti hrane, posebno u neeuropskim regijama, čime će se povećati humanitarne obveze EU-a prema regijama pogođenima gladi, uz istodobno povećanje migracijskih pritisaka u tim regijama;

35. naglašava da je koncentracija proizvodnje hrane jedna od najvećih prijetnji stabilnoj opskrbi hranom, koja se mora neutralizirati davanjem prednosti opskrbi hranom lokalnih proizvođača. Visoko razvijene zemlje tijekom mnogih su desetljeća usklađeno djelovale u području proizvodnje i distribucije hrane, ali tijekom nekoliko posljednjih godina pokazalo se da politička situacija i sve intenzivnije klimatske promjene, prirodne katastrofe i pandemije mogu uzrokovati nagli i vrlo učinkoviti prekid tih lanaca, i time onemogućiti opskrbu velikih područja. Zbog toga treba povećati otpornost u opskrbi hranom u tim područjima vraćanjem lokalne proizvodnje i uspostavom minimalnih privatnih i javnih zaliha;

36. stoga naglašava potrebu za razvojem dugoročne strategije za zaštitu europske sigurnosti opskrbe hranom. Ta bi strategija trebala dovesti do premještanja proizvodnje hrane u Europu, posebno putem zračnih klauzula u sporazumima o slobodnoj trgovini koje potpisuje Europska komisija, kako bi se izbjeglo da se uvezenim proizvodima stvara neželjena konkurencija u odnosu na europske proizvode. Odbor se zalaže za pružanje potpore jednakim naporima koje u pogledu neovisnosti u opskrbi hranom poduzimaju druge zemlje u svijetu, posebno u Africi;

37. naglašava da se dostupnost hrane može poboljšati odgovornijim rukovanjem hranom, koje dovodi do smanjenja rasipanja hrane; to se može odvijati na brojne načine, kao što su smanjenje prekomjerne proizvodnje, poboljšanje tehnologija za berbu, prijevoz, skladištenje i preradu, prilagodba opsega maloprodajne i ugostiteljske ponude stvarnoj potražnji te oblikovanje svijesti potrošača;

38. izražava spremnost da poduzme mjere na razini planiranja regionalnog razvoja kako bi se na teritorijalnoj razini poljoprivredna politika ponovno povezala s prehrambenom politikom s ciljem jačanja održive sigurnosti opskrbe hranom, poboljšanja kvalitete hrane i smanjenja njezinog negativnog učinka uvođenjem sustavnih promjena u tehnologije za proizvodnju hrane i upravljanje hranom: smanjenjem utjecaja na okoliš u proizvodnji hrane, smanjenjem ovisnosti EU-a o vanjskim dobavljačima hrane i izgradnjom europskog sustava solidarnosti za siguran pristup hrani;

39. poziva na apsolutnu zaštitu proizvoda obuhvaćenih sustavom EU-a za oznake zemljopisnog podrijetla, odnosno proizvoda sa zaštićenom oznakom izvornosti (ZOI), zaštićenom oznakom zemljopisnog podrijetla (ZOZP) ili oznakom zemljopisnog podrijetla (OZP);

40. poziva Europsku komisiju da, kako bi se zajamčila sigurnost lokalnih zajednica, stavi veći naglasak na financiranje projekata usmjerenih na povećanje sigurnosti opskrbe hranom na regionalnoj razini, barem tijekom vremena potrebnog savezničkim zemljama za organizaciju pomoći. Taj bi se cilj trebao postići diversifikacijom proizvodnje hrane, povećanjem područja za proizvodnju hrane, prilagodbom poljoprivrednog prostora klimatskim promjenama, financiranjem istraživanja i provedbe u cilju proizvodnje hrane s duljim vijekom trajanja i mehanizmima skladištenja na razini EU-a za regije koje zbog fizičkih i zemljopisnih razloga ne mogu postići jednaki stupanj samodostatnosti, kao i stvaranjem zaštitne mreže za sigurnost opskrbe hranom na razini EU-a;

Ekološka poljoprivreda kao čimbenik u jačanju sigurnosti opskrbe hranom i smanjenju negativnog učinka poljoprivrede na okoliš

41. preporučuje, u nastojanju da se postigne sigurnost opskrbe hranom, preokretanje trenda sve veće specijalizacije u proizvodnji hrane, a time i koncentracije područja u kojima se proizvodi hrana. To je tipično za intenzivnu poljoprivrednu proizvodnju, usmjerenu na postizanje najveće moguće gospodarske učinkovitosti;

42. smatra da se taj cilj može postići znatnim povećanjem udjela poljoprivredne proizvodnje koja se odvija u skladu s načelom ekološke poljoprivrede, među ostalim promicanjem razvoja višegodišnjih usjeva. Time će se pridonijeti smanjenju upotrebe mineralnih gnojiva i kemijskih sredstava za zaštitu bilja, a istodobno će se znatno poboljšati kapacitet zadržavanja vode u tlu, što je važno u razdobljima nestašice i viška vode;

43. ističe dvije glavne prednosti: značajno smanjenje narušavajućeg učinka intenzivne poljoprivredne proizvodnje na okoliš te povećanje regionalne autonomije u pogledu opskrbe hranom kroz povećanje kapaciteta za proizvodnju hrane na temelju lokalne poljoprivredne proizvodnje (skraćivanje lanaca opskrbe i smanjenje ovisnosti u proizvodnji hrane);

44. napominje da treba podržavati i štiti terasirane površine i uzgoj na takvim površinama, što može ublažiti aspekte klimatskih promjena boljom apsorpcijom kišnice, smanjenjem erozije tla i rizika od poplava i šumskih požara, kao i povećanjem kapaciteta tla za sekvestraciju organskog ugljika;

45. ističe da potpuna provedba europskog zelenog plana u poljoprivredi, unatoč neospornim koristima za okoliš, iziskuje stalno praćenje kako bi se izbjeglo da se poljoprivredna proizvodnja smanji ispod razine koja jamči sigurnost opskrbe hranom, posebno u globalnom smislu. Potrebno je razmotriti trebaju li države članice EU-a kratkoročno kompenzirati smanjenje poljoprivredne proizvodnje i izvoza hrane iz Ukrajine, do kojeg bi došlo zbog rata i koje bi moglo dovesti do gladi u afričkim i bliskoistočnim zemljama. Stoga bi trebalo očekivati povećanje poljoprivredne proizvodnje, a time i reviziju općih ciljeva europskog zelenog plana;

46. podsjeća da se, prema podacima Organizacije UN-a za hranu i poljoprivredu (FAO), globalna upotreba gnojiva koja sadrže dušik, fosfor i kalij (NPK) u razdoblju od 2000. do 2019. povećala za 40 %, pa trenutačno iznosi više od 200 milijuna tona godišnje. Dostupni podaci upućuju na izrazito prekomjernu uporabu gnojiva: procjenjuje se da biljke ne apsorbiraju više od polovine dušičnih gnojiva i oko tri četvrtine upotrijebljenih fosfatnih gnojiva, koja ostaju u tlu ili prodiru u vodna tijela i time u velikoj mjeri određuju njihovo ekološko i kemijsko stanje. Nadalje, Odbor ističe da je cilj Okvirne direktive o vodama postizanje dobrog ekološkog stanja vodnih tijela. Prekomjerna uporaba mineralnih gnojiva u svrhu proizvodnje hrane trenutno predstavlja glavni razlog degradacije vodnog okoliša te bi je također trebalo ukloniti u kontekstu usvojene vodne politike Zajednice;

47. ističe da više od polovice prekomjerne uporabe gnojiva otpada na Kinu i Indiju, što predstavlja još jedan primjer brzog gospodarskog razvoja koji te zemlje proživljavaju na štetu okoliša. Konkurentne prednosti stečene na taj način ne predstavljaju pošteno tržišno natjecanje. Potrošači robe uvezene iz tih zemalja trebali bi biti svjesniji te činjenice;

48. uviđa da nije moguće uvesti univerzalnu ekološku poljoprivredu; međutim, EU bi trebao težiti dosljednoj provedbi akcijskog plana za ekološku poljoprivredu i cilja utvrđenog u strategiji „od polja do stola”, kako bi se do 2030. na 25 % poljoprivrednog zemljišta primjenjivale ekološke prakse. Međutim, ti ciljevi ne smiju pogoršati ionako teško gospodarsko i socijalno stanje u ruralnim područjima Europe, već bi trebali preokrenuti negativne trendove. Stoga od institucija EU-a traži da provedu analizu metoda za postizanje okolišnih ciljeva poljoprivredne proizvodnje. Kako bi se postigli ambiciozni ciljevi, potrebno je podupirati poljoprivredu pogodnu za okoliš, uključujući, osim ekološke poljoprivrede (potpuna usklađenost s kriterijima za ekološku poljoprivredu), i poljoprivrede na posebnim staništima (subvencije za poljoprivredna gospodarstva na područjima s vrijednim prirodnim obilježjima) i integriranu poljoprivredu pogodnu za okoliš (potpora poljoprivrednim gospodarstvima koja poduzimaju odabrane ekološke mjere, npr. paketi u okviru trenutačnog poljoprivredno-okolišnog programa za održivu poljoprivredu, zaštitu tla i vode ili zaštitne zone). Preporučuje se da plaćanja EU-a u području poljoprivrede budu usko povezana s okolišnim ciljevima i ciljevima sigurnosti opskrbe hranom. Dugoročna ambicija EU-a u području okoliša trebalo bi biti osiguravanje toga da hrana proizvedena na njegovom području ima najmanji mogući negativni učinak na okoliš. Hrana proizvedena na taj način također ima veću nutritivnu vrijednost i zdravija je.

Povećanja cijena

49. smatra da rastući troškovi života, uključujući znatan porast cijena hrane, dosad nisu doveli do pada ili smanjenja potrošnje hrane na razine opasne po život ili zdravlje, ali su doprinijeli pogoršanju kvalitete života zbog odricanja od određenih proizvoda;

50. naglašava potrebu za poduzimanjem zaštitnih mjera za najsiromašnije stanovnike koji imaju otežani pristup hrani, što dugoročno može imati i negativne posljedice za zdravlje, i to naročito pružanjem potpore organizacijama za pomoć u hrani, školama i vrtićima u marginaliziranim područjima te pružanjem pomoći beskućnicima;

51. podsjeća da je taj gubitak konkurentnosti najčešće posljedica nelojalne konkurencije uvezenih poljoprivrednih proizvoda; zato predlaže da Europska komisija u svoje sporazume o slobodnoj trgovini uključi zrcalne odredbe kojima bi se zajamčilo da uvezeni poljoprivredni proizvodi ispunjavaju okolišne i socijalne standarde jednake onima u Europi;

52. ističe da se zbog postupnog rasta cijena robe i usluga znatno smanjuje profitabilnost proizvodnje u poljoprivrednom sektoru. S jedne strane troškovi proizvodnje rastu, dok će s druge strane skuplja hrana iz Europe biti manje konkurentna na tržištima;

53. smatra da su do glavnih rizika za poljoprivrednu djelatnost i proizvodnju hrane dovele vrlo visoke cijene i nedavni znatni porast cijena mineralnih gnojiva, goriva (osobito dizela), električne energije i sredstava za zaštitu bilja. Situacija je dodatno otežana problemom opskrbe vodom u poljoprivredi, koji se već godinama pogoršava, kao i sve lošijim klimatskim uvjetima i nenadanim vremenskim prilikama;

54. upozorava da smanjenje profitabilnosti poljoprivrede može predstavljati stvarnu i znatnu prijetnju sigurnosti opskrbe hranom jer je poljoprivredna aktivnost ciklička i ne može se mijenjati preko noći. Obnova krda životinja ili zasijanih područja mogu potrajati nekoliko mjeseci;

55. smatra da, iz regionalne perspektive, brzi rast troškova života, uključujući cijene hrane, predstavlja vrlo značajnu prijetnju stabilnosti lokalnih i regionalnih socioekonomskih sustava. To će negativno utjecati na tržište rada, dohotke ljudi i prihode lokalnih vlasti te će u konačnici dovesti do povećanja siromaštva, a lokalne i regionalne vlasti bit će prisiljene uključiti se u rješavanje učinaka problema. Dakle, nestabilnost na tržištu hrane ima mnogo opsežnije posljedice i može utjecati na pravilnu provedbu zadaća povjerenih pojedinačnim lokalnim i regionalnim vlastima te smanjiti osnovicu za regionalni gospodarski rast;

56. podsjeća da će, s poslovnog gledišta, potreba za osiguranjem zaštite temeljnih potreba ograničiti rashode koji se ulažu u razvoj, što će utjecati na inovativnost gospodarstva.

Poticanje djelotvornih i međusektorskih mjera prilagodbe i rješavanje problema gubitka i štete

57. skreće pozornost na složen problem rasipanja hrane, čije će smanjenje omogućiti ostvarivanje brojnih koristi na različitim razinama, a posebno smanjenje korištenja vrijednih resursa potrebnih za proizvodnju, prijevoz i distribuciju hrane – energije, vode, troškova rada, površine namijenjene proizvodnji i proizvodnje stakleničkih plinova;

58. naglašava važnost sustavnih mjera za smanjenje rasipanja hrane jer će odgovornije postupanje s hranom dovesti do smanjenja opsega nabave, što će imati posljedice za proizvodnju, preradu, prijevoz, trgovinu i tržište rada. Stoga je potrebno osigurati planirani prijelaz u okviru kojega se u obzir uzimaju mjere sigurnosne mreže;

59. naglašava izuzetnu važnost uspostave i promicanja kratkih i brzih lanaca opskrbe od poljoprivrednika do potrošača (što podrazumijeva niže cijene, visoku kvalitetu i brzu isporuku). Zahvaljujući smanjivanju emisija koje nastaju u prijevozu, skraćivanje lanaca opskrbe hranom također ima značajan učinak na klimu;

60. ističe da je, kako bi se javnost potaknula da konzumira lokalno proizvedenu hranu, važno istaknuti mjesto njezine proizvodnje (stvaranje regionalnih brendova, uvođenje odgovarajućih oznaka i ekonomski lokalpatriotizam mogu olakšati prihvaćanje viših cijena hrane, ako su one potrebne zbog troškova proizvodnje hrane);

61. podsjeća da se kao rezultat zelenog plana predviđa znatno smanjenje proizvodnje usjeva te da će povećanje cijena hrane dovesti do nesklonosti društva energetskej tranziciji. Stoga su potrebne mjere sigurnosne mreže kako bi se stvorilo pozitivno ozračje i razumijevanje u pogledu zelenog plana;

62. smatra da je potrebna međusektorska suradnja između poljoprivrednika, poduzeća i znanstvene zajednice kako bi se razvili pristupi potrebni za prilagodbu poljoprivrednog gospodarstva klimatskim promjenama. Oni bi obuhvaćali mjere ublažavanja i prilagodbe s obzirom na postojeću nestašicu vode i prirodne katastrofe, s ciljem smanjenja varijabilnosti godišnje dinamike poljoprivredne proizvodnje i smanjenja dodatnih potencijalnih neuspjeha i gubitaka u proizvodnji hrane. Te bi mjere trebale uključivati javna ulaganja i tehnološke i agroekološke inovacije i provoditi se usporedno sa zelenim planom i uz poštovanje okolišnih resursa;

63. ističe da industrijalizacija poljoprivredne proizvodnje također dovodi do povećane ovisnosti među zemljama. To je posebno vidljivo u kemijskoj industriji. Rusija je najveći svjetski izvoznik NPK-ova. Osim toga, zbog potrebe za masovnim prijevozom tog gnojiva po cijelom svijetu koncentracija te proizvodnje uzrokuje izrazito velik ugljični otisak: godišnje se s jednog kontinenta na drugi prevozi više od 20 milijuna tona gnojiva. Za proizvodnju gnojiva potrebne su vrlo velike količine plina, a s obzirom na to da je dvije trećine globalne količine plina koncentrirano u pet zemalja, regulacija cijena plina mogla bi utjecati na cijene gnojiva i, u konačnici, hrane. Stoga je potrebno uložiti napore u diversifikaciju proizvodnje sredstava za poljoprivrednu proizvodnju i opskrbe njima;

Problemi politike informiranja u okviru prehrambenog gospodarstva EU-a

64. naglašava da su dezinformacije o dostupnosti hrane jedan od najučinkovitijih načina destabilizacije društvenog sklada i poticanja ljudi na nerazumno ponašanje te je stoga potrebno odlučno im se suprotstaviti. Osim toga, države članice trebale bi u budućnosti moći pružiti jamstva svojim građanima u obliku dovoljno ambicioznih planova za osiguravanje opskrbe hranom u nepredvidivim situacijama, čime bi se odgovorilo na komunikaciju Komisije od 12. studenoga 2021.;

65. naglašava da strukturne promjene u proizvodnji hrane usmjerene na smanjenje ovisnosti o vanjskim dobavljačima i povećanje važnosti regionalno proizvedene hrane mogu dovesti do viših cijena hrane, zbog čega je potrebna transparentna i pouzdana politika informiranja koja bi trebala obratiti pozornost ne samo na sigurnost opskrbe nego i na smanjenje ekoloških troškova proizvodnje hrane;

66. potiče kontinuirano promicanje visokokvalitetne hrane proizvedene u blizini mjesta gdje ljudi žive.

Bruxelles, 30. studenoga 2022.

Predsjednik
Europskog odbora regija
Vasco ALVES CORDEIRO

Mišljenje Europskog odbora regija o temi „Budućnost politike za mlade u EU-u – Promišljanje o politici za mlade i uključivanju mladih u kontekstu Europske godine mladih 2022.”

(2023/C 79/06)

Izvjestitelj: Tine RADIJA (SI/Zeleni), gradonačelnik Škofje Loke

PREPORUKE O POLITIKAMA

EUROPSKI ODBOR REGIJA (OR),

Uvodne napomene

1. ovim se dokumentom želi, u kontekstu Europske godine mladih 2022., kako je potaknuto Odlukom (EU) 2021/2316 Europskog parlamenta i Vijeća⁽¹⁾ i preporučeno na Konferenciji o budućnosti Europe, ponuditi novo i sveobuhvatno promišljanje o politici za mlade, uključivanju pitanja mladih u sva područja politika i aktivnom sudjelovanju mladih u izgradnji budućnosti Europe. Nadalje, OR snažno preporučuje uključivanje mladih, koje predstavlja jedan od glavnih ciljeva Europske godine mladih 2022.;

2. ističe da su mnogi mladi zbog pandemije bolesti COVID-19 izgubili gotovo dvije godine obrazovnih mogućnosti, rada, mentalnog zdravlja i društvenog života. Stoga Europska godina mladih ne bi trebala samo prepoznati odricanja mladih generacija tijekom pandemije, već bi trebala potaknuti trajne promjene koje će se nastaviti nakon Europske godine mladih. S obzirom na to da se društvo oporavlja od posljedica pandemije, za izlazak iz krize ključno je uključiti mlade i razumjeti njihove bojazni;

3. ističe da su politika za mlade i uključivanje mladih posebno osjetljivi na teritorijalnu i socijalnu dimenziju jer među regijama EU-a postoje znatne nejednakosti u pristupu osnovnim uslugama, obrazovanju, radnim mjestima, stanovanju i socijalnoj mobilnosti, što na različite načine utječe na mlade. Lokalne i regionalne vlasti imaju važne nadležnosti u brojnim područjima koja su relevantna za politiku za mlade, primjerice za stanovanje, obrazovanje, zapošljavanje, borbu protiv siromaštva i diskriminacije, potporu studentima, udruge mladih, rad s mladima, kulturne i aktivnosti u slobodno vrijeme, zbog čega ih je potrebno u većoj mjeri uključiti u sve faze koordinacije i provedbe strategije EU-a za mlade;

Uključivanje mladih

4. poziva na uključivanje mladih kao i uključivanje perspektive prava mladih u oblikovanje politika na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i europskoj razini, uz sustavno uzimanje u obzir perspektiva mladih u svim područjima politika. Nadalje, u sve rasprave o politikama trebalo bi uključiti mlade i organizacije mladih kako bi se dosljedno primjenjivao pristup uključivanja mladih, među ostalim i u provedbi nacionalnih planova za uvođenje paketa za financiranje i oporavak instrumenta *NextGenerationEU*;

5. poziva Europsku komisiju da provede ocjenu učinka EU-a iz perspektive mladih koja bi omogućila procjenu utjecaja politika na mlade. Prije donošenja svih novih politika potrebno je poduzeti najmanje sljedeća tri koraka: ostvariti smislenu suradnju s relevantnim dionicima u području mladih, uključujući stručnjake koji rade s mladima i predstavničkim organizacijama mladih koje se bave relevantnim temama, provesti procjenu učinka politika na mlade i predložiti mjere kojima bi se ublažili mogući negativni učinci;

⁽¹⁾ Odluka (EU) 2021/2316 Europskog parlamenta i Vijeća od 22. prosinca 2021. o Europskoj godini mladih (2022.) (SL L 462, 28.12.2021., str. 1.).

6. poziva europske institucije, nacionalne i lokalne vlasti da prikupljaju podatke relevantne za mlade u svim područjima politika, dosljedno razvrstane prema dobi. Prikupljanje bi se trebalo provoditi u suradnji s organizacijama mladih. Također bi bilo potrebno provesti mjere za poboljšanje njihove podatkovne pismenosti, što bi im omogućilo pristup informacijama te njihovu analizu i tumačenje u svrhu osmišljavanja aktivnosti zagovaranja utemeljenih na dokazima i projekata za promicanje promjena;
7. naglašava potrebu za politikom za mlade koja bi bila integrirana u sve politike EU-a primjenom horizontalnog pristupa i poticanjem međusektorske, međuregionalne i prekogranične suradnje;
8. poziva na mjere kojima će se ojačati i osnažiti organizacije mladih jer snažne europske organizacije mladih doprinose građanskom obrazovanju, većem znanju o demokraciji i aktivnijim građanima;
9. žali zbog toga što se civilni prostor za organizacije mladih posljednjih godina smanjuje i poziva na povećanje održivijih resursa, kao i na operativno financiranje koje odgovara strukturnim potrebama organizacija mladih. Ta sredstava trebaju se transparentno raspodijeliti, čime će se poduprijeti snažan sektor mladih koji će mladima iz svih sredina pružiti pristup sigurnom prostoru za sudjelovanje, angažman i rast kao aktivni građani;
10. ističe važnost europskih regija i općina za uspjeh strategije EU-a za mlade i doprinos poticanju uključivog društva za mlade koje one mogu pružiti u okviru obrazovanja i kulture te poziva na jačanje regionalne i lokalne dimenzije dijaloga EU-a s mladima;
11. poziva lokalne i regionalne vlasti da pitanja mladih smatraju stalnim prioritetom u oblikovanju politika te predlaže usvajanje lokalne strategije za mlade u svim lokalnim i regionalnim vlastima;
12. poziva Europsku komisiju da ojača dimenziju mladih u programima Erasmus+ i Europske snage solidarnosti te da poduzme daljnje mjere kako bi se osiguralo da je sudjelovanje u programima dostupno svim skupinama mladih i da se mlade osnažuje i pruža im se odgovarajuća potpora, među ostalim u sudjelovanju u programima; poziva države članice i regionalne i lokalne vlasti da promiču informativne kampanje kako bi se mladima ukazalo na osobne i profesionalne koristi i obogaćivanje koje donose ti programi te kako bi se u školama i na sveučilištima promicalo sudjelovanje mladih u oba programa;

Zapošljavanje i socijalna zaštita

13. poziva na poduzimanje odgovarajućih mjera kako bi se zajamčilo pravo mladih na stabilno i kvalitetno zapošljavanje s pristojnim radnim uvjetima diljem Europe;
14. ističe pozitivnu ulogu poduzetničkog obrazovanja, socijalnog poduzetništva i socijalne ekonomije u smanjenju nezaposlenosti mladih i poziva donositelje odluka na europskoj i nacionalnoj razini da rade na uklanjanju prepreka s kojima se susreću mladi poduzetnici, uključujući prepreke tome da uz studij budu i poduzetnici;
15. poziva države članice i regionalne i lokalne vlasti da promiču približavanje mladih europskim institucijama i da u školama i sveučilištima potiču mobilnost mladih među državama članicama, naglašavajući mogućnosti za profesionalni i osobni razvoj koje ta mobilnost donosi, kao i pozitivna iskustva do kojih ona može dovesti u razvoju mladih Europljana;
16. predlaže da Europska komisija donese mjere za potporu, dopunu i koordinaciju usmjerene na smanjenje razine nesigurnosti zapošljavanja među mladima kako bi se omogućio bolji pristup socijalnoj zaštiti kojom se uklanjaju svi oblici diskriminacije na temelju dobi, jednako kao i starije dobne skupine, te kako bi se ukinule minimalne plaće za mlade;
17. preporučuje jačanje koordinacije u području politike zapošljavanja mladih, posebno u pogledu provedbe pojačane Garancije za mlade od strane lokalnih i regionalnih javnih službi za zapošljavanje;

18. poziva na učinkovitu zabranu neplaćenog stažiranja u svim državama članicama u okviru revizije kvalitativnog okvira za stažiranje koju provodi Europska komisija te na donošenje mjera, uključujući uvođenje direktive EU-a, kako bi se osiguralo da stažiranje, pripravništvo i naukovanje pružaju minimalni standard prava u pogledu radnih uvjeta, te posebno pristupa zakonskim minimalnim plaćama i pristupa socijalnoj zaštiti;

19. naglašava važnost pristojne i cjenovno pristupačne skrbi za djecu kako bi se roditeljima, uključujući mlade roditelje, omogućilo da (ponovno) uđu na tržište rada;

20. poziva Komisiju i države članice da predlože konkretne mjere za poboljšanje uključivanja mladih iz svih sredina na tržište rada, borbu protiv diskriminacije i osiguravanje jednakih mogućnosti. S tim u vezi potrebna je daljnja koordinacija kako bi se poboljšalo informiranje mladih ranjivih osoba koje se suočavaju s višestrukim preprekama, posebno zbog siromaštva, roda, seksualne orijentacije i rodnog identiteta, invaliditeta, niskog stupnja obrazovanja ili etničkog manjinskog/migrantskog podrijetla;

21. ponovno ističe potrebu za priznavanjem „da su mladi pripadnici skupine LGBTI+ u Europi posebno ranjivi jer su od rane dobi izloženi diskriminaciji, viktimizaciji, stigmatizaciji i zlostavljanju; suočavaju se s poteškoćama kada žele s obitelji i svojom zajednicom razgovarati o svojoj spolnoj orijentaciji i/ili rodnom identitetu, s ograničenim razumijevanjem profesionalnih pružatelja usluga i šireg društva o pitanjima povezanim s LGBTI+ zajednicom, kao i s izazovima u pogledu mentalnog, fizičkog i spolnog zdravlja⁽²⁾; u tu svrhu poziva na poduzimanje učinkovitih mjera na europskoj razini kako bi se u potpunosti osnažili mladi pripadnici skupine LGBTI+;

22. naglasak na činjenici da težak pristup i visoki troškovi stanovanja imaju važnu ulogu u ometanju autonomije mladih, čime se otežava obrazovanje i mobilnost pri zapošljavanju, kao i smanjuje kupovna moć mladih generacija. Stoga poziva na to da se kao prioritet postavi poduzimanje mjera potpore, među ostalim mobilizacijom sredstava EU-a, s ciljem osiguravanja odgovarajućih i cjenovno pristupačnih uvjeta stanovanja za sve mlade u Europi;

23. naglašava činjenicu da su mnogi mladi Europljani zbog pandemije bolesti COVID-19 izloženi većem riziku od siromaštva i socijalne isključenosti te poziva na donošenje mjera potpore na razini EU-a kojima bi se osiguralo da se mladima uvijek pruža dostatna financijska potpora u kriznim vremenima;

24. smatra da je potrebna daljnja koordinacija kako bi se razmijenile dobre prakse, ciljevi i pokazatelji povezani sa suzbijanjem siromaštva, rizikom od socijalne isključenosti i socijalne nesigurnosti mladih;

25. Upozorava na kritičnu situaciju s kojom se suočavaju mladi izbjeglice, posebno maloljetnici bez pratnje, te poziva na donošenje mjera potpore putem kojih bi se svim mladim izbjeglicama i njihovim obiteljima omogućio pristup osnovnim uslugama, kao što su obrazovanje, stanovanje, zdravstvo, kao i očuvanje njihovih ljudskih prava;

Fizičko i mentalno zdravlje i dobrobit mladih

26. ističe važnost pristupa univerzalnim, cjenovno pristupačnim i visokokvalitetnim zdravstvenim uslugama, kako preventivnim tako i kurativnim; u tu svrhu ustraje na potrebi za uklanjanjem prepreka s kojima se suočavaju mladi koji nemaju pristup socijalnoj sigurnosti;

27. naglašava činjenicu da postoji velika potreba za uklanjanjem stigmatizacije prepoznavanjem izazova u području mentalnog zdravlja te prepreka s kojima se mladi suočavaju zbog pandemije, kao i da bi trebalo poduzeti hitne mjere kako bi se odgovorilo na potrebe mladih u vezi s mentalnim zdravljem;

28. predlaže primjenu holističkog pristupa mentalnom zdravlju kroz promicanje socijalnih prava i paketa ekonomske zaštite kako bi se odgovorilo na socioekonomske odrednice mentalnog zdravlja, uz ciljanu potporu i pružanje osnovnih usluga i prava mladima koji se suočavaju s isključenošću, diskriminacijom i marginalizacijom;

29. poziva na donošenje mjera kojima bi se potpora za mentalno zdravlje učinila cjenovno pristupačnom i dostupnom svim mladima, uključujući onim najranjivijima. Nadalje, poziva na povećanje dostupnosti i financiranja skrbi o mentalnom zdravlju kako bi se osiguralo da svi mogu dobiti pomoć koja im je potrebna;

⁽²⁾ „Unija ravnopravnosti: Strategija o ravnopravnosti LGBTIQ osoba 2020.–2025.” (COR-2020-05861).

30. poziva na veća ulaganja u već postojeće inicijative za izgradnju zajednice odozdo prema gore, tj. u centre za mlade, besplatne i pristupačne kulturne i sportske aktivnosti te potporu organizacijama civilnog društva koje se bave mentalnim zdravljem;

31. poziva na izradu strategije EU-a za mentalno zdravlje koja bi uključivala mjere za sprečavanje problema s mentalnim zdravljem, smisleno osnaživanje i aktivno sudjelovanje europskih mladih u donošenju odluka o njihovom mentalnom zdravlju te ciljanu potporu za mentalno zdravlje u svim fazama života;

32. ustraje u tome da je potrebno zajamčiti potpunu zaštitu prava u području spolnog i reproduktivnog zdravlja, uključujući pristup cjenovno pristupačnim kontracepcijskim proizvodima i proizvodima za menstrualnu higijenu;

33. pozdravlja činjenicu da je Europska komisija osnovala Upravljačku skupinu za promicanje zdravlja, sprečavanje bolesti i upravljanje nezaraznim bolestima. Međutim, poziva na to da se u okviru Upravljačke skupine stavi dodatni naglasak na položaj mladih;

Smisleno sudjelovanje

34. ponovno izražava potporu tomu „da se osobni razvoj osoba s invaliditetom, a pogotovo djece i mladih, kao i kod svih drugih osoba, promiče kroz pristup umjetnosti, kulturi, rekreacijskim i slobodnim aktivnostima, sportu i turizmu”⁽³⁾ kao ključni element dobrobiti osoba s invaliditetom. Odbor u tom smislu ističe ulogu sporta u uključivanju osoba s invaliditetom i „potiče države članice da razvijaju programe koji omogućuju sudjelovanje djece, mladih i osoba s invaliditetom čije je sudjelovanje u većoj mjeri ograničeno”⁽⁴⁾;

35. naglašava da je Europska godina mladih 2022. odlična prilika za poticanje smislenog sudjelovanja mladih u demokratskom životu te da bi njezina ostavština trebala biti strukturno jačanje demokracije za mlade, s naglaskom na ulogu predstavničkih organizacija mladih;

36. preporučuje uključivanje mladih u osmišljavanje, vođenje, provedbu i ocjenjivanje politika na razini EU-a te na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini koje utječu na mlade i u povezane formalne mehanizme savjetovanja. Također, trebalo bi pratiti uspješnost i provedbu tih inicijativa kako bi se osiguralo da sudjelovanje mladih donosi opipljive rezultate ili da postoji jasno objašnjenje zašto se ideje ili inicijative ne bi mogle provesti;

37. poziva sva nadležna tijela na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i europskoj razini da osnuju vijeća mladih kako bi se povećalo njihovo povjerenje u funkcioniranje institucija i potaknulo promišljanje, sloboda izražavanja, donošenje odluka i poznavanje demokratskih načela te individualnih i kolektivnih sloboda;

38. poziva na nadogradnju od rezultata koje su ostvarili već postojeći participativni mehanizmi, kao što je dijalog EU-a s mladima, kojim se svim mladima iz EU-a omogućuje da izraze svoje mišljenje o relevantnim temama i utječu na zakonodavne postupke u izravnoj suradnji s donositeljima odluka. Taj bi proces trebalo dalje razvijati i u njega uključiti druge institucije EU-a;

39. poziva na donošenje mjera za potporu i osnaživanje mladih kako bi se uhvatili u koštac s održivim razvojem i borbom protiv klimatskih promjena te iskoristili svoj potencijal za značajne promjene u društvima;

40. poziva države članice da ozbiljno razmotre snižavanje dobne granice za glasovanje na 16 godina na svim lokalnim i regionalnim izborima u Europi te poziva na razmjenu podataka i znanja o utjecaju institucionalnih aranžmana na političko sudjelovanje mladih, primjerice o najnižoj dobi za glasovanje i kandidiranje na izborima ili o ograničenjima broja političkih mandata;

⁽³⁾ „Strategija o pravima osoba s invaliditetom” (COR-2021-01679).

⁽⁴⁾ *Ibidem*.

41. poziva na mjere potpore ili koordinacije usmjerene na razvoj znanja mladih o građanskom obrazovanju kako bi se osiguralo da mladi razumiju donošenje odluka u svojim lokalnim zajednicama te da budu svjesni demokratskih procesa i svojih ljudskih i građanskih prava;

42. naglašava da je potrebno osigurati da svi mladi imaju pristup kvalitetnim informacijama o mogućnostima sudjelovanja i promicati informirano sudjelovanje, posebno kad je riječ o demokratskim procesima;

Uključiva društva

43. podržava koordinaciju i razmjenu dobrih praksi o ulozi roda u obrazovanju i zapošljavanju kako bi se utvrdile prepreke i poboljšao pristup žena i djevojčica svim obrazovnim i profesionalnim mogućnostima;

44. podržava uključivanje rodno osviještene politike u javnu politiku na svim razinama; ponovno također „poziva na uključivanje lokalnih i regionalnih vlasti u osmišljavanje i provedbu informativne kampanje za podizanje svijesti na europskoj razini nužne za borbu protiv rodni stereotipa. Ujedno ukazuje na potrebu da se posebna pozornost posveti mladima kao ključnim pokretačima promjena”⁽⁵⁾;

45. smatra da je integracija mladih migrantskog podrijetla u obrazovanje i društveni život prioritet te stoga poziva na daljnju koordinaciju i razmjenu znanja i dobrih praksi u pogledu učinkovitih politika u tom cilju;

46. smatra da je potrebno ojačati mjere potpore kojima je cilj osigurati da mladi Romi imaju pristup osnovnim uslugama u svim državama članicama EU-a; Odbor u tom smislu „potvrđuje da četiri ključna tematska područja koja je Europska komisija navela pri utvrđivanju svojih ciljnih skupina, a to su obrazovanje, zapošljavanje, zdravstvena skrb i stanovanje, imaju glavnu ulogu u procesu integracije Roma, kao i socijalne usluge, posebno na lokalnoj i regionalnoj razini”⁽⁶⁾; nadalje, poziva na znatnu potporu romskoj djeci kako bi se učinkovito riješio problem niske razine obrazovanja;

47. smatra da je borba protiv diskriminacije, rasizma i drugih oblika netolerancije ključna u borbi protiv nasilne radikalizacije i sprečavanju da mladi postanu žrtve političkog ili vjerskog ekstremizma. U tom smislu smatra da bi obrazovanje i organizacije civilnog društva trebali imati ključnu ulogu u prenošenju demokratskih i humanističkih vrijednosti te da bi snažnija koordinacija u tom području na razini EU-a mogla biti korisna svim državama članicama;

Rad s mladima

48. poziva na mjere podrške za razvoj kvalitetnog rada s mladima na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i europskoj razini, uključujući daljnju koordinaciju i mjere potpore usmjerene na osiguravanje visokokvalitetnog standarda osposobljavanja za osobe koje rade s mladima, uz naknadu i volonterski, te dodjelu dostatnih sredstava organizacijama za rad s mladima;

49. smatra da snažna uključenost lokalnih i regionalnih vlasti predstavlja preduvjet uspjeha Europske agende za rad s mladima radi kvalitete, inovacija i priznavanja rada s mladima. Osim toga, smatra da je potrebno osigurati dostupnost dostatnih podataka i zajedničkih pokazatelja, uključujući na lokalnoj i regionalnoj razini, kako bi se osiguralo učinkovito praćenje inicijative;

50. zalaže se za uspostavu pravnog okvira u vezi s konceptom rada s mladima kako bi se bolje definiralo što je rad s mladima, jasno navele njegove zadaće i kompetencije te radnicima koji rade s mladima dalo posebno priznanje za njihov rad;

51. poziva na daljnje priznavanje i potporu volontiranju;

⁽⁵⁾ „Unija ravnopravnosti: Strategija za rodnu ravnopravnost 2020.–2025.” (COR-2020-02016).

⁽⁶⁾ „Unija ravnopravnosti: Strateški okvir EU-a za ravnopravnost, uključivanje i sudjelovanje Roma” (COR-2020-05625).

Obrazovanje i osposobljavanje

52. poziva države članice te regionalne i lokalne vlasti da osiguraju univerzalan pristup kvalitetnom obrazovanju od ranog djetinjstva (s posebnim naglaskom na učenju jezika) i predlaže daljnju koordinaciju i razmjenu dobrih praksi u pogledu socijalne uključenosti mladih ljudi, a naročito ranjivih mladih ljudi, u obrazovni sustav na svim razinama, kao i u pogledu sprečavanja ranog napuštanja školovanja;

53. poziva na poduzimanje odgovarajućih mjera kako bi se dodatno promicalo stjecanje kompetencija i priznale kompetencije stečene neformalnim obrazovanjem i informalnim učenjem od ranog djetinjstva te kako bi se osiguralo da se te kompetencije mogu potvrditi pri ulasku, odnosno ponovnom ulasku u formalno obrazovanje, zapošljavanje itd. Također poziva na poticanje stjecanja transversalnih vještina, koje odgovaraju promjenjivoj prirodi zapošljavanja, i na promicanje jezičnih vještina kao prioriteta za povećavanje izgleda mladih da se integriraju u tržište rada;

54. poziva na pružanje potpore osobama koje rade s mladima, uz naknadu i volonterski, i organizacijama mladih kao ključnim pružateljima obrazovanja putem neformalnog obrazovanja i informalnog učenja;

55. poziva na donošenje mjera potpore kojima bi se osiguralo da svi nastavnici mogu steći i kontinuirano ažurirati potrebno pedagoško znanje i vještine visoke razine, s posebnim naglaskom na digitalnim kompetencijama, kao i da njihovo zanimanje bude prepoznato i cijenjeno u društvu, uključujući način na koji se ono ekonomski vrednuje na tržištu rada;

56. podržava stvaranje i daljnje korištenje paneuropskih platformi za opsežno širenje obrazovnog sadržaja i alata na uključiv i višejezični način, uzimajući pritom u obzir regionalne jezike;

Digitalna tranzicija

57. naglašava da je važno da svi mladi imaju pristup novim tehnologijama i odgovarajućoj opremi, kako bi svi imali jednak pristup mogućnostima;

58. preporučuje definiranje relevantnih vještina i kompetencija, kao i standarda potrebnih za digitalizaciju obrazovanja, uključujući istraživanje i uklanjanje potencijalnih novih pokretača za isključivanje nastavnika/predavača i mladih;

59. potiče razvoj sveobuhvatnih digitalnih kompetencija u obrazovnim sustavima za mlade, uključujući kompetencije za smisleno korištenje tehnologija.

Bruxelles, 1. prosinca 2022.

Predsjednik
Europskog odbora regija
Vasco ALVES CORDEIRO

Mišljenje Europskog odbora regija o poboljšanju potpore u okviru kohezijske politike regijama s geografskim i demografskim poteškoćama (članak 174. UFEU-a)

(2023/C 79/07)

Izvjestiteljica: Marie-Antoinette MAUPERTUIS (FR/EA), predsjednica Skupštine Korzike

PREPORUKE O POLITIKAMA

EUROPSKI ODBOR REGIJA (OR)

1. ističe da se člankom 174. UFEU-a nalaže EU-u i njegovim državama članicama da zajamče da se cilj gospodarske, socijalne i teritorijalne kohezije EU-a (članak 3. stavak 3. UEU-a) posebno provodi u ruralnim područjima, područjima zahvaćenima industrijskom tranzicijom i regijama koje su izložene ozbiljnim i trajnim prirodnim ili demografskim poteškoćama, kao što su najsjevernije regije i regije s vrlo niskom gustoćom naseljenosti, otoci, pogranične i planinske regije. U obzir bi trebalo uzeti i regije s vrlo starim stanovništvom;
2. ustraje u tome da, iako kohezijska politika EU-a ima ključnu ulogu u provedbi članka 174. UFEU-a, taj mandat bude obvezujući i za sve druge politike EU-a (posebno za europski zeleni plan i Digitalnu agendu), kojima se ne smije ugroziti cilj teritorijalne kohezije tih područja;
3. naglašava da se poštovanje načela podijeljenog upravljanja kohezijskom politikom i načela supsidijarnosti (članak 5. stavak 3. UEU-a) ne smije nikada upotrijebiti kao argument kojim bi se dovela u pitanje primjena članka 174. UFEU-a na nacionalnoj razini;
4. pozdravlja činjenicu da se novim krugom kohezijske politike uvodi novi cilj politike (cilj politike br. 5) „Europa bliža građanima EU-a”, koji države članice mogu iskoristiti za bolje usmjeravanje potpore na područja iz članka 174.;
5. napominje da se u ovome trenutku sporazumi o partnerstvu i operativni programi za razdoblje od 2021. do 2027. konačno dovršavaju;
6. smatra da novi Teritorijalni program 2030., nova dugoročna vizija za ruralna područja, pakt za ruralna područja i nedavno predloženi Pakt za otoke ⁽¹⁾ zajedno pružaju snažan i nov politički zamah u područjima iz članka 174.;
7. smatra da se mnogi novi fondovi EU-a koji eksplicitno ili implicitno imaju teritorijalnu dimenziju (strukturni i investicijski fondovi EU-a, uključujući Fond za pravednu tranziciju, Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj te Mehanizam za oporavak i otpornost) uglavnom programiraju odvojeno. U stvarnosti, ono što treba svim područjima iz članka 174. UFEU-a koja dijele ista strukturna ograničenja (bilo da se radi o onima unutar jedne države članice ili onima u različitim državama članicama) jest istinski integrirani pristup svim tim intervencijama;
8. međutim, brine ga činjenica da to možda neće biti dovoljno jer nedavno Osmo izvješće o koheziji pokazuje povećanje razlika, posebno unutar država članica, koje nerazmjerno utječu na regije iz članka 174. jer njihova strukturna ograničenja podrazumijevaju dodatne troškove;
9. smatra da treba preispitati učinak koji na zaštitu i promicanje regija iz članka 174. imaju druge politike EU-a, posebno u području prometa, energetike, jedinstvenog tržišta i tržišnog natjecanja. Potrebe tih regija vrlo se često razmatraju tek u završnim fazama procesa oblikovanja politika, na primjer pri utvrđivanju regionalnih karata državnih potpora, a ne od samog početka, primjerice u trenutku izrade smjernica za regionalnu potporu;

⁽¹⁾ Rezolucija Europskog parlamenta 2021/2079(INI).

10. naglašava da se EU i njegove države članice moraju pridržavati poglavlja 1., članka 3. te poglavlja 3., članka 20. europskog stupa socijalnih prava, kao i članka 34. stavka 3. (socijalna pomoć i pomoć za stanovanje), članka 35. (zdravstvena skrb) i članka 36. (pristup uslugama od općeg gospodarskog interesa) Povelje EU-a o temeljnim pravima kada pružanjem osnovnih javnih usluga osiguravaju pristup osnovnoj socijalnoj skrbi i dobrobiti, posebno u područjima iz članka 174.;

11. predlaže da svaka država članica osigura osnovne javne usluge u određenom području iz članka 174. u skladu s europskim socijalnim stupom i Poveljom o temeljnim pravima. Posebno bi trebalo uzeti u obzir i odredbe Protokola o uslugama od općeg interesa ⁽²⁾, kao što su široka diskrecijska prava nacionalnih, regionalnih i lokalnih tijela u organizaciji usluga, promicanje univerzalnog pristupa itd. Trebalo bi sustavno razmatrati mogućnost pružanja učinkovitih i održivih prekograničnih javnih usluga ⁽³⁾. S druge strane, Komisija u reviziji nacionalnih programa reformi, sporazuma o partnerstvu, strateških planova u okviru ZPP-a, nacionalnih planova za oporavak i otpornost i pružanja odgovarajućih sredstava EU-a u državama članicama mora osigurati da se njima podupire održavanje i razvoj takvih osnovnih usluga. Osim toga, potpora EU-a i nacionalna potpora za područja iz članka 174. moraju se posebno odražavati u izvješću o koheziji (članak 175. UFEU-a);

12. smatra da bi novi instrument za međuregionalna ulaganja u inovacije (I3), u čijem je razvoju OR imao ključnu ulogu ⁽⁴⁾ zajedno s regionalnim mrežama poput Inicijative Vanguard, Europskog udruženja organizacija za istraživanje i tehnologiju (EARTO), Mreže europskih regija za istraživanje i inovacije (ERRIN) ili Konferencije rubnih primorskih regija (CPMR), trebao biti predložak s pomoću kojeg se sredstva iz inicijative RePowerEU i nacionalnih planova u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost upotrebljavaju za povezivanje područja s istim ili sličnim izazovima kako bi se testirala nova inovativna rješenja koja se zatim mogu replicirati u cijelom EU-u;

13. smatra da procjena učinka na ruralna područja, na otoke i, u širem smislu, procjena teritorijalnog učinka (uključujući procjenu prekograničnog učinka) ne smiju biti samo opcija, kako je odlučeno u „Paketu mjera za bolju izradu zakonodavstva” iz 2021., već ključni element oblikovanja politika EU-a kako bi se poštovalo načelo „nenanošenja štete koheziji”. Time će se osigurati da se novim politikama EU-a poboljša teritorijalna kohezija u svim područjima politika, zbog čega te procjene mora koordinirati Glavno tajništvo Komisije i zbog čega treba u potpunosti iskoristiti platformu „Fit for Future”, mrežu RegHub i sam OR kako bi se osiguralo da Komisija raspolaže detaljnim dokazima o mogućim učincima na terenu;

14. pozdravlja, u tom smislu, nedavno objavljen prvi vodič EU-a o procjeni učinka na ruralna područja ⁽⁵⁾ i ogleadne mjere Teritorijalnog programa 2030 ⁽⁶⁾. o temama kao što su procjena teritorijalnog učinka i depopulacija, čemu je OR aktivno pridonio ⁽⁷⁾; obvezuje se da će poticati nacionalne vlade da preuzmu odgovornost za te ključne alate i da ih upotrebljavaju;

15. naglašava da širenje sadašnje ograničene praktične primjene članka 174. UFEU-a ni na koji način ne smije utjecati ni na članak 349. Ugovora, kojim se pruža posebna zaštita najudaljenijim regijama, ni na poseban tretman najsjevernijih rijetko naseljenih područja zaštićenih odgovarajućim ugovorima o pristupanju;

Financijska sredstva EU-a za potporu regijama s posebnim teritorijalnim značajkama

16. izražava žaljenje zbog toga što se, za razliku od ostala četiri cilja politike, u okviru cilja politike br. 5 sredstva ne dodjeljuju na teritorijalnoj osnovi, s izuzetkom iznosa od 8 % EFRR-a namijenjenog održivom urbanom razvoju (koji se može upotrijebiti za integrirana teritorijalna ulaganja i lokalni razvoj pod vodstvom zajednice). Time se daje prednost tematskom pristupu i šteti područjima s posebnim poteškoćama koja su zaštićena člankom 174. UFEU-a;

⁽²⁾ SL C 306, 17.12.2007., str. 158.

⁽³⁾ <https://cor.europa.eu/HR/our-work/Pages/OpinionTimeline.aspx?opId=CDR-2615-2020>

⁽⁴⁾ CDR 3595/2018.

⁽⁵⁾ [enrd_report_tg_rp_a_framework_of_rural_proofing_actions.pdf](#)

⁽⁶⁾ <https://territorialagenda.eu/pilot-actions/>

⁽⁷⁾ *Rural proofing – a foresight framework for resilient rural communities* (Procjena učinka na ruralna područja – okvir predviđanja za otporne ruralne zajednice)

17. smatra da je u svim relevantnim programima i politikama EU-a, posebno u svim strukturnim fondovima, potrebno osigurati transverzalni i sveobuhvatan proračunski odgovor u vidu dodjele dodatnih sredstava za demografski izazov kako bi se bolje riješio problem socijalne, gospodarske i teritorijalne podjele u europskim regijama pogođenima depopulacijom;

18. poziva Komisiju, koja trenutačno vodi pregovore s državama članicama o sporazumu o partnerstvu, strateškim planovima u okviru ZPP-a i programima, da od država članica zahtijeva dokaze da u okviru strukturnih fondova i fondova za ruralni razvoj pružaju posebnu potporu za ta područja iz članka 174.;

19. potiče relevantne države članice da u svojim nacionalnim planovima predvide posebna izdvajanja za područja iz članka 174. kako bi dale jasan signal upravljačkim tijelima da u svojim programima učinkovitije uzimaju u obzir te regije;

20. potiče posebno države članice da uspostave jedinstvene kontaktne točke na regionalnoj ili podregionalnoj razini za fondove kohezijske politike EU-a (EFRR, ESF+, FPT itd.) i EARFD kako bi ih korisnici na područjima obuhvaćenima člankom 174. UFEU-a mogli lakše razumjeti i kako bi im mogli lakše pristupiti;

21. preporučuje povećanu upotrebu teritorijalnih alata kao što su integrirana teritorijalna ulaganja i lokalni razvoj pod vodstvom zajednice kako bi se sredstva EU-a i nacionalna sredstva ulagala u prevladavanje teritorijalnih poteškoća na cjelovit način primjenom pristupa odozdo prema gore; međutim, poziva Komisiju da poveća stopu sufinanciranja za instrumente teritorijalnog planiranja koji se koriste u područjima s geografskim i demografskim poteškoćama iz članka 174. i da osmisli pokazatelje provedbe i rezultata koji bi bili primjereniji prirodnoj mjeri koje se provode na tim područjima;

22. smatra da je ključno da se strukturni fondovi u ruralnim područjima najteže pogođenima smanjenjem broja stanovnika primjenjuju na fleksibilniji način kako bi se omogućilo njihovo zajedničko korištenje u istom projektu, dodjeljivanje predujma i njihova komplementarnost s financijskim instrumentima;

23. smatra da Mehanizam za oporavak i otpornost ima jednako važnu ulogu u područjima iz članka 174. jer će se većinom nacionalnih planova za oporavak i otpornost podupirati strukturne reforme, modernizacija javnih usluga, zelena tranzicija i potpora MSP-ovima. Stoga su države članice dužne osigurati, a Komisija provjeriti, da se ulaganjima iz nacionalnog plana za oporavak i otpornost uzimaju u obzir posebne potrebe i poteškoće tih područja;

24. poziva Europsku komisiju da razvije nove pokazatelje za bolju procjenu i mjerenje ozbiljnosti geografskih i demografskih poteškoća u regijama navedenima u članku 174. UFEU-a. Smatra da bi se ti čvrsti pokazatelji, nakon što postanu dostupni, trebali upotrebljavati za prilagodbu raspodjele europskih strukturnih i investicijskih fondova za sljedeće razdoblje kako bi se izašlo iz okvira BDP-a kao jedinog pokazatelja i kako bi se nadoknadile sveukupne poteškoće u rastu s kojima se te regije suočavaju navedene u članku 174. UFEU-a;

25. poziva na to da se nakon 2027. u okviru kohezijske politike na razini EU-a za regije u kojima se nalaze područja iz članka 174. izdvajaju regionalno usmjerena i posebno namijenjena proračunska sredstva, pri čemu u sporazumima o partnerstvu treba odrediti minimalni intenzitet pomoći. To bi potencijalno moglo obuhvaćati i druge politike u proračunu EU-a koje imaju teritorijalnu dimenziju, uključujući sve sljednike instrumenta Next Generation EU;

Ruralna područja

26. ustraje u tome da bi politike EU-a trebale promicati privlačnost tih područja i štititi njihovu kvalitetu života i ruralno stanovništvo osiguravanjem jednakog pristupa osnovnim uslugama i mogućnostima. To se ne odnosi samo na kohezijsku politiku već i na EU-ovu poljoprivrednu, okolišnu i energetska politiku te politiku unutarnjeg tržišta i tržišnog natjecanja;

27. smatra da bi strukturni fondovi i instrument Next Generation EU, kao planovi namijenjeni oporavku, trebali služiti za davanje društveno-gospodarskog poticaja ruralnim područjima pogođenima depopulacijom jer negativne posljedice pandemije mogu pogoršati teritorijalne neravnoteže. Iz perspektive digitalizacije, njima bi se trebala osigurati kvalitetna digitalna povezivost za cijelo stanovništvo. Kad je riječ o zelenoj tranziciji, ta bi ruralna područja trebala služiti za ulaganja i inovacije u zelenom gospodarstvu, obnovljivoj energiji, održivom turizmu i kružnom gospodarstvu;

28. skreće pozornost Komisije na to da je nužno nadići novi Teritorijalni program 2030. i novu dugoročnu viziju za ruralna područja kako bi se pripremio europski ruralni program kojim se mogu mobilizirati posebni pokazatelji za provjeru korištenja strukturnih fondova u regijama iz članka 174. (s posebnim podacima o planinskim lancima, otocima, ruralnim područjima, područjima s demografskim i industrijskim padom itd.). Te bi pokazatelje trebalo definirati na podregionalnoj razini (kao što su NUTS 3 i LAU), gdje se mogu pronaći najveće razlike u razvoju, te bi ih trebalo koristiti pri procjeni učinka na ruralna područja u svim politikama EU-a;

29. smatra da stanovnici ruralnih područja moraju radi ostvarivanja prava na brojne javne i privatne usluge putovati dulje od stanovnika gradova te da im je za pristup većini usluga potreban automobil ili autobus; naglašava, kako je navedeno u Osmom kohezijskom izvješću, ulogu manjih gradova i osobito manjih mjesta i sela, koji funkcioniraju kao regionalna središta za ljude iz okolnih ruralnih područja koji u njih dolaze koristiti usluge;

30. žali, međutim, zbog toga što u mnogim dijelovima Europe manji i srednje veliki gradovi strukturno propadaju u korist velikih velegradskih područja, što pak dvostruko utječe na ruralna područja i područja u kojima se ne vodi dovoljno računa o povezanosti ruralnih i urbanih dijelova;

31. naglašava da se u novoj dugoročnoj viziji za ruralna područja EU-a do 2040., paktu za ruralna područja i akcijskom planu EU-a za ruralna područja mora zajedno s državama članicama i regijama iznijeti jasno definirane prijedloge za hitno djelovanje, posebne ciljeve i ulaganja u jača, povezana, otporna i prosperitetna ruralna područja i zajednice;

32. zabrinut je zbog toga što sve veći jaz između ruralnih i urbanih područja doprinosi političkoj polarizaciji, osjećaju uskraćenosti u pogledu demokratskih prava i nedostatku povjerenja u državne institucije, a posebno u EU, na što znanstvene studije sve više ukazuju;

33. poziva države članice da sredstva iz strukturnih fondova namijenjena lokalnom razvoju pod vodstvom zajednice i integriranim teritorijalnim ulaganjima ulažu u ruralna područja i osiguraju usklađenost s ulaganjima iz EPFRR-a i strukturnih fondova u istim područjima;

34. smatra da bi platforma za revitalizaciju ruralnih područja trebala djelovati kao jedinstveno sučelje za suradnju ruralnih zajednica, promotora projekata i tijela vlasti, među ostalim i na tehničkoj i političkoj razini između ruralnih i gradskih vlasti;

35. čvrsto je uvjeren da procjena učinka na ruralna područja ne smije biti ni simbolički ni tehnokratski postupak nego da mora biti ugrađena u razvoj cjelokupnog zakonodavstva EU-a koje ima teritorijalnu dimenziju i uključivati participativni element kako bi se razmotrili mogući učinci i posljedice za ruralna područja;

36. naglašava da bi se dugoročnom vizijom za ruralna područja trebalo podupirati šire prikupljanje podataka, šire praćenje i šire predviđanje partnerstava između ruralnih i urbanih područja na razini EU-a putem novog opservatorija za ruralna područja ili potpore ESPON-a. Taj bi opservatorij trebao prikupljati podatke i analize o ruralnim područjima kako bi se poduprlo osmišljavanje politika;

Područja pogođena industrijskom tranzicijom

37. smatra da su industrijska strategija EU-a i COVID-19 pokazali da industriju i industrijske zajednice treba staviti na vrh programa politike EU-a kako bi se udio industrije u BDP-u u budućnosti bitno povećao;

38. ističe da ruralnost otočnih područja zbog njihova teritorijalnog diskontinuiteta, složene demografije, ograničenog teritorija i rascjepkanosti podrazumijeva određene posebnosti i izazove koji se moraju uzeti u obzir i rješavati u dugoročnoj viziji za ruralna područja;

39. smatra da intervencije Fonda za pravednu tranziciju treba na odgovarajući način uključiti u strategije pametne specijalizacije u okviru kohezijske politike, ali je još važnije da revitalizacija oslabljenih industrijskih područja u Europi nadiđe koheziju i postane središnji dio Mehanizma za oporavak i otpornost te programa koji će ga naslijediti; ti programi morali bi biti uključeni u kohezijsku politiku, ili barem biti izvedeni u boljoj sinergiji s njom;

40. uvjeren je da je to prilika za regije koje prolaze kroz industrijsku tranziciju jer prioritet ne smije više biti samo kompenzacija za prijašnje restrukturiranje, nego korištenje podcijenjenog znanja i iskustva i prednosti tih regija za brzo ponovno pokretanje europske industrijske baze;

41. smatra da prioriteti tih starih i novih fondova EU-a moraju biti podupiranje konkurentnosti, usavršavanje, obnova okoliša, promicanje uloge MSP-ova te koncepta „iz znanosti u industriju” i „sa sveučilišta na tržište” (tj. stavljanje ideja na tržište) kao i jačanje industrijske kulture;

42. naglašava da bi obnova područja pogođenih industrijskom tranzicijom mogla biti izvrstan način borbe protiv nekontroliranog širenja urbanih područja, očuvanja ruralnih zemljišta i biološke raznolikosti te postizanja ekološke tranzicije;

43. uvjeren je da ti fondovi i intervencije ne smiju djelovati odvojeno, već u okviru jasno definiranih integriranih teritorijalnih planova, koji pak omogućuju suradnju sa sličnim područjima iz iste države članice i ostatka EU-a, primjerice po uzoru na predložak nedavno pokrenute misije EU-a za klimatski neutralne i pametne gradove⁽⁸⁾;

Regije izložene ozbiljnim prirodnim i trajnim demografskim poteškoćama

44. zabrinut je zbog zaključaka Osmog izvješća o koheziji, kojim se potvrđuje predviđanje da će udio stanovništva EU-a u regijama u kojima se broj stanovnika smanjuje do 2040. dosegnuti 50 %, što će utjecati na dostupnost javnih usluga, mogućnosti zapošljavanja i demokratski legitimitet nacionalnih institucija i institucija EU-a;

45. pozdravlja činjenicu da Komisija u Osmom izvješću o koheziji, izvješću o učinku demografskih promjena u Europi i evidentiranju koje je uslijedilo daje veću važnost demografskim pitanjima;

46. smatra da se u prijedlozima o „odljevu mozgova”⁽⁹⁾, koje je zatražio OR⁽¹⁰⁾ i koji su trenutačno u pripremi s ciljem da se spriječi daljnji pad broja stanovnika, to pitanje mora promatrati ne samo kao pitanje migracije ljudskog kapitala u druge države članice, nego se prvenstveno mora usredotočiti na teritorijalne posljedice opadanja stanovništva unutar država članica;

47. naglašava da bi se prva definicija područja demografskog pada na razini EU-a za potrebe strukturnih i investicijskih fondova EU-a, koju je izvorno predložio OR⁽¹¹⁾ i koja je uključena u Uredbu o EFRR-u (EU) 2021/1058 Europskog parlamenta i Vijeća⁽¹²⁾, trebala iskoristiti za bolje prostorno usmjeravanje drugih relevantnih fondova izvan kohezijske politike, a posebno Fonda za pravednu tranziciju i nacionalnih planova za oporavak i otpornost, s obzirom na to da će svi ti fondovi doprinijeti integriranim i lokaliziranim mjerama;

48. također smatra da bi tu definiciju trebalo redovito preispitivati kako bi se uzeli u obzir i učinkovito riješili problemi s kojima se ta područja suočavaju; stoga potiče da se istraži mogućnost uporabe teritorijalnih klasifikacija koje su prilagođenije stvarnom problemu na svakom području, bilo da je riječ o područjima razine NUTS3 ili, ispod te razine, lokalnim upravnim jedinicama, koje su u nekim slučajevima susjedne;

49. zabrinut je zbog toga što samo mali broj država članica, regija i skupina regija razvija integrirane strategije protiv depopulacije koje pružaju sveobuhvatne odgovore na taj problem, uključujući prostorno usmjerene nacionalne fondove i fondove EU-a, fiskalne poticaje odnosno državne potpore i pružanje osnovnih usluga;

50. međutim, želi istaknuti da i gusto naseljena područja i područja s vrlo starim stanovništvom mogu imati demografske poteškoće, posebno ako su pogođena i drugim čimbenicima iz članka 174., kao što su otočni karakter, sezonske gospodarske aktivnosti i nužnost osiguravanja osnovnih usluga tijekom cijele godine, zbog čega postoji potreba za boljim podacima na podregionalnim razinama (NUTS 3 i lokalne upravne jedinice);

⁽⁸⁾ Misija EU-a za klimatski neutralne i pametne gradove | Europska komisija|

⁽⁹⁾ Odljev mozgova – ublažavanje poteškoća prouzročenih smanjenjem broja stanovnika (komunikacija)

⁽¹⁰⁾ CDR 4645/2019.

⁽¹¹⁾ CDR 3594/2018.

⁽¹²⁾ Uredba (EU) 2021/1058 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. lipnja 2021. o Europskom fondu za regionalni razvoj i Kohezijskom fondu (SL L 231, 30.6.2021., str. 60)

51. smatra da se Komisija ne bi trebala zadržati samo na smjernicama koje priprema za upravljačka tijela i da bi to trebala učiniti ključnim elementom svojih preporuka za pojedine zemlje, posebno kako bi se zajamčilo da države članice upotrebljavaju sredstva EU-a na način kojim se taj izazov rješava, a ne jača postojeća dinamika;

Otoci

52. izoliranost smatra trajnom i nepromjenjivom geografskom značajkom koja podrazumijeva dodatne troškove (prijevoz, energija, gospodarenje otpadom, javne usluge, nužna roba i usluge) koji koče razvoj i konkurentnost tih područja, a posebno ih izlažu gubitku biološke raznolikosti i klimatskim promjenama;

53. stoga žali što u Osmom izvješću o koheziji nije doista uzeta u obzir posebna situacija otoka u EU-u;

54. u potpunosti se slaže sa zaključcima Vijeća koje je predstavilo francusko predsjedništvo Vijeća EU-a da se „otoci, periferna i udaljena područja, uključujući najudaljenije regije, suočavaju s osobito ozbiljnim izazovima, između ostalog i zbog povećanja troškova prijevoza, te naglašava potrebu za uključivim i posebnim pristupom tim područjima kako bi ih se poduprlo tijekom njihove tranzicije“;

55. izričito pozdravlja prijedlog Europskog parlamenta kojim se Europsku komisiju poziva da izradi „Strategiju EU-a za otoke“ s akcijskim planom za poticanje održivog rasta i inovacija, radi zaštite okoliša i ljudi koji žive na otocima, kao i „Pakt za otoke“ kako bi se primjenom višerazinskog i međusektorskog pristupa uključili svi dionici;

56. smatra da, za razliku od Amsterdamskog pakta i makroregionalnih strategija, Pakt za otoke, kao i pakt za ruralna područja, koji je također u izradi, iziskuje novo zakonodavstvo, nove fondove i nove političke pristupe specifične za ta područja: pravilo „trostrukoga ne“ u makroregionalnim strategijama trebalo bi biti fleksibilnije;

57. poziva da se u taj pakt uključi poseban fiskalni status odnosno državna potpora za otoke kako bi se pomoglo u prevladavanju „otočnog poreza“, tj. općih troškova povezanih s otočnim položajem;

58. naglašava da energetska tranzicija može nenamjerno kažnjavati otočne građane jer nisu dovoljno fleksibilni da bi se mogli brzo prilagoditi ambicioznom prelasku EU-a na klimatsku neutralnost i ulaganja u alternativne izvore energije na otocima te stoga pakt mora uključivati prilagođenu potporu EU-a i nacionalne razine;

59. poziva na uključivanje europskih otočnih regija u Instrument za povezivanje Europe i transeuropske prometne, energetske i digitalne mreže u okviru ovog pakta;

60. ponavlja da su digitalni teritorijalni kontinuitet i digitalna kohezija ključni alati za prevladavanje fizičke izolacije otoka i suočavanje s jednim od najvećih izazova s kojima se otoci susreću, a to je demografski izazov;

61. predlaže da Komisija utvrdi dodatne strategije i posebne mjere financijske potpore za otoke i najudaljenije regije, posebno s obzirom na nerazmjern utjecaj pandemije na otočni turizam;

62. poziva Komisiju i države članice da uvedu politike digitalne operativne otpornosti na otocima EU-a kako bi se osiguralo da građani i poduzetnici koji djeluju na otocima mogu poslovati na tržištima EU-a;

63. potiče EU i države članice da surađuju s OR-om i lokalnim i regionalnim vlastima na Europskoj godini otoka 2024. kako bi se promicao jedinstveni socioekonomski, prirodni i kulturni kapital otoka;

Prekogranične regije

64. žali zbog znatnih rezova koje su pretrpjeli programi europske teritorijalne suradnje u programskom razdoblju 2021. – 2027. To nije u skladu s činjenicom da jedna trećina građana i građanki EU-a živi u pograničnim regijama i da je Interreg dokazao da EU-u pruža istinsku dodanu vrijednost u promicanju prekogranične suradnje kao prikladnog alata za razvoj pograničnih regija EU-a;

65. naglašava da i dalje postoje administrativne, pravne i jezične prepreke (prekogrančna zdravstvena skrb, mobilnost radnika, dostupnost usluga, što se pokazalo u doba pandemije COVID-a 19) među državama članicama (kopnene i morske granice) i unutar njih koje otežavaju rast, socioekonomski razvoj i koheziju među pograničnim regijama i unutar njih;

66. naglašava da dodana vrijednost Interrega nije samo razvoj (često rubnih) pograničnih regija, već i izgradnja povjerenja među ljudima s druge strane granice. Projekti „od građana za građane” imaju ključnu ulogu te bi ih trebalo dodatno podupirati; ⁽¹³⁾

67. poziva Vijeće da odblokira europski prekogranični mehanizam (ECBM), mnogo učinkovitiji instrument od EGTS-a koji bi uklonio 50 % prepreka koje ometaju razvoj pograničnih regija, posebno u pogledu prekogranične zdravstvene skrbi, čime bi se spriječilo novo zatvaranje granica zbog COVID-a 19, koje je na vrhuncu pandemije ugrozilo četiri temeljne slobode EU-a;

68. poziva na uspostavu „europskog okvira za prekogranične radnike” koji bi doveo do veće učinkovitosti na prekograničnim tržištima rada diljem Europe;

69. slaže se s istraživanjem koje je naručila Komisija ⁽¹⁴⁾ i prema kojem bi se BDP pograničnih regija povećao za 2 % kad bi se uklonilo samo 20 % trenutanih prepreka povezanih s granicama;

Planinske regije

70. smatra da se planinska područja (29 % površine EU-a i 13 % njegova stanovništva) suočavaju s trajnim i strukturnim poteškoćama, kao što su preosjetljivost na klimatske promjene, utjecaj padina, udaljenost i problemi s pristupačnošću, nedostatak digitalizacije (25 % ruralnih područja i dalje nema pristup internetu), iseljavanje (posebno mladih) i slaba naseljenost te gubitak poduzeća;

71. smatra da je za planinska područja potreban lokalizirani pristup u okviru dugoročne vizije za ruralna područja EU-a, pri čemu bi se uzela u obzir njihova posebna obilježja i potrebe;

72. predlaže da se ponovno razmotre nekontroverzna načela europskog prekograničnog mehanizma i da se započne s osmišljavanjem alata za sustavno uklanjanje prekograničnih prepreka jer je to nužno za povećanje kvalitete života u pograničnim regijama;

73. smatra da kohezijska politika, posebno programi u okviru Interrega, predstavlja golemu priliku za planinske regije da se suoče s izazovima i poboljšaju djelovanje u područjima inovacija, klime, turizma, mladih, zapošljavanja i mobilnosti u planinskim regijama;

74. podsjeća na svoje preporuke o daljnjem razvoju prekograničnih javnih usluga u Europi ⁽¹⁵⁾, kao što su pravni okvir EU-a, bolja koordinacija provedbe direktiva EU-a, uspostava nacionalnih kontaktnih točaka i bolje promicanje pružanja prekograničnih javnih usluga;

75. međutim, zabrinut je zbog toga što se ne pridaje dovoljno pažnje ulaganjima koja financira EU i pružanju javnih dobara u planinskim lancima u državama članicama, posebno ako se protežu preko regionalnih granica;

76. naglašava da makroregionalne strategije pomažu u prevladavanju zajedničkih izazova u određenim područjima, poboljšavaju komplementarnost raznih političkih strategija i značajno doprinose ostvarivanju teritorijalne kohezije među zemljama i regijama, ali napominje da ima prostora za njihovo bolje uklapanje u politike EU-a i dosljedniji pristup između raznih nacionalnih i regionalnih politika;

77. podsjeća na to da je Strategija za alpsku regiju i dalje najnovija makroregionalna strategija, ali da bi mogle uslijediti nove strategije za planinske regije, osobito ona za Karpate. Strategija za alpsku regiju, koja se temelji na opsežnom institucijskom okviru i obuhvaća niz inicijativa, mogla bi poslužiti kao primjer za razvoj novih strategija za planinske regije;

⁽¹³⁾ <https://cor.europa.eu/HR/our-work/Pages/OpinionTimeline.aspx?opId=CDR-1527-2017>

⁽¹⁴⁾ https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/reports/KN-08-22-344-EN-N.pdf

⁽¹⁵⁾ <https://cor.europa.eu/HR/our-work/Pages/OpinionTimeline.aspx?opId=CDR-2615-2020>

78. ističe da istraživanja koja financira Komisija pokazuju da još uvijek postoji raskorak između programiranja i provedbe kohezijske politike, koja ne uzima dovoljno u obzir posebnosti planinskih područja;

79. napominje da je u novom programskom razdoblju cilj politike br. 5 „Europa bliža građanima EU-a” osobito prilagođen podregionalnim strategijama koje odgovaraju na posebne teritorijalne potrebe, primjerice potrebe planinskih područja. Ali, kao što vrijedi za ostala područja obuhvaćena člankom 174. UFEU-a, nepostojanje europskih proračunskih sredstava za cilj politike br. 5, čak i okvirnih, nerazmjerno pogađa planinska područja. Ipak, planinska područja ne bi smjela biti isključena iz ciljeva politike br. 1 i br. 2, za koje je izdvojeno najmanje 60 % sredstava kohezijske politike, no trenutačno je to i dalje u potpunosti pitanje političke volje središnjih i regionalnih vlasti;

80. napominje da upravljačka tijela imaju mogućnost podupirati podregionalne razine s geografskim posebnostima, kao što su, primjerice, planinski lanci, bilo putem „međuregionalnih segmenata” u operativnim programima bilo posebnim pozivima za ta područja u okviru širih operativnih programa ili barem dodjelom dodatnih bodova za projekte u planinskim područjima.

Bruxelles 1. prosinca 2022.

Predsjednik
Europskog odbora regija
Vasco ALVES CORDEIRO

Mišljenje Europskog odbora regija – Mala urbana područja kao ključni akteri u upravljanju pravednom tranzicijom

(2023/C 79/08)

Izvjestitelj: Kieran McCARTHY (EI/EA), član Gradskog vijeća Grada Corca

PREPORUKE O POLITIKAMA

EUROPSKI ODBOR REGIJA (OR),

1. tvrdi da je za stvaranje pametnog, održivog i uključivog rasta diljem Europe potrebno djelovanje na svim razinama u ruralnim, prigradskim i gradskim područjima. U malim urbanim područjima živi 43 % stanovništva EU-a, a oko 66 % stanovnika europskih gradova živi u područjima s manje od 500 000 stanovnika. U EU-u je približno 14 000 malih urbanih područja koja imaju između 5 000 i 50 000 stanovnika;
2. naglašava da su europska mala urbana područja u pravilu heterogena; imaju posve različite značajke (i izazove) ovisno o svojoj lokaciji, teritorijalnom kontekstu te gospodarskoj strukturi i strukturi tržišta rada⁽¹⁾; ipak se često može primijetiti tendencija da se manje zajednice zbog slabije gustoće naseljenosti suočavaju s izazovima koji su svojstveniji ruralnim područjima;
3. napominje da zelena i digitalna tranzicija, oporavak od pandemije i integracija migranata, posebno kao rezultat rata u Ukrajini, donose dodatne poteškoće malim urbanim područjima, uz opće razvojne izazove gradova svih veličina (kao što su cjenovno pristupačno stanovanje, održiva mobilnost, pružanje usluga, demografske promjene, odljev mozgova, zdravlje u gradovima, socijalna segregacija, ekološki otisak, klimatska politika itd.);
4. smatra da je promicanje privatnog zapošljavanja u ruralnim područjima (u poljoprivrednom sektoru ili drugim sektorima) pravi pokretač pametnog, održivog i uključivog rasta u cijeloj Europi. Ustraje na činjenici da nedostatak javnih usluga u ruralnim područjima (kao što su obrazovanje, zdravstvo, povezivost ili mobilnost) dovodi do iseljavanja iz tih područja. Stoga naglašava da se te usluge u ruralnim područjima moraju pružati kao osnovna potreba jer će se bez njih sve druge sektorske politike pokazati nedjelotvornima;
5. podsjeća da se u Novoj Povelji iz Leipziga navodi da gradske općine moraju biti u mogućnosti ispuniti svoju zadaću promicanja općeg dobra i da su za obavljanje njihovih funkcija javne službe ključni financijski manevarski prostor, multifunkcionalni profili zadataka, politička legitimnost, lokalna javna dobrobit i teritorijalna održivost; jedan od njezinih glavnih ciljeva jest ukupno smanjenje emisija stakleničkih plinova, a gradovi na najprimjereniji način moraju pridonijeti postizanju nacionalnih i europskih ciljeva;

⁽¹⁾ Detaljna definicija malih i srednjih urbanih područja temelji se na kombinaciji nalaza projekta ESPON-a TOWN (2014.) i klasifikacije stupnja urbanizacije koju su izradili OECD i Europska komisija (koja se temelji na gustoći naseljenosti i veličini gradske aglomeracije). Mala i srednja urbana područja definiraju se kao kontinuirani urbani klasteri s brojem stanovnika od 5000 do 50 000 i gustoćom iznad 300 stanovnika/km², koji se ne smatraju urbanim klasterima s velikom gustoćom naseljenosti prema stupnju urbanizacije (DEGURBA) za lokalne administrativne jedinice (ESPON, 2014.).

6. prima na znanje predloženu definiciju pojma „malo urbano područje”⁽²⁾ i primjenu usklađenih metoda i pokazatelja kako bi se ta područja razgraničilo, čime bi se omogućila međunarodna usporedivost, u skladu s prethodnom namjerom nekoliko europskih i globalnih programa (Novi program za gradove UN/HABITAT, ciljevi održivog razvoja do 2030., Povelja iz Leipziga, Teritorijalni program do 2030. itd.); ako se ta definicija primjenjuje za raspodjelu sredstava, postoji rizik da bi to moglo negativno utjecati na male općine s manje od 5 000 stanovnika;

Izazovi smanjenja broja stanovnika

7. ističe da će 2040. prema očekivanjima 51 % stanovništva EU-a živjeti u regijama čiji se broj stanovnika smanjuje, naspram 34 % u 2020., a veća je vjerojatnost za brzo smanjivanje stanovništva u ruralnim nego u urbanim regijama (11 % naspram 1 %);

8. ističe činjenicu da se mnoga mala urbana područja suočavaju s rizikom od smanjenja broja stanovnika i da bi mogla postati zapostavljena, čime bi propustila prednosti europske zelene i digitalne tranzicije;

9. sa žaljenjem napominje da Komisija pri uvođenju definicije pojma „urbano područje” u Uredbi TERCET nije smatrala potrebnim provesti procjenu učinka, iako je njezino uvođenje imalo dalekosežan učinak na raspodjelu sredstava;

10. podsjeća da Osmo izvješće o koheziji pokazuje da smanjenje broja stanovnika izravno utječe na pružanje javnih usluga; mali i srednji gradovi i općine u ruralnim područjima i poduzeća u tim područjima suočavaju se s velikim izazovima;

11. stoga poziva Komisiju da prije uvođenja dodatnih definicija provede procjenu učinka, posebno s obzirom na ciljeve iz članka 174. UFEU-a i na raspodjelu sredstava;

12. naglašava da bi se sredstva iz europskih strukturnih i investicijskih fondova trebala dodjeljivati na temelju kriterija koji obuhvaćaju više od broja stanovnika ili BDP-a te da treba uzimati u obzir postojeće izazove na terenu. Ne smije se uvoditi paušalna razlika između urbanih i ruralnih područja isključivo na temelju statističke klasifikacije;

13. naglašava da se smanjenje broja stanovnika u mjestima kao što su mala urbana područja pogoršava zbog brojnih problema, koji, među ostalim, uključuju slabo lokalno upravljanje i izgradnju kapaciteta, stagnaciju na planu samodostatnosti, smanjenje osobne dobrobiti i pokazatelja kvalitete života, regionalne i domaće migracije unutar EU-a i globalne migracije, pametno smanjenje (engl. *smart shrinkage*) i nedostatak ulaganja u digitalne ekosustave, odljev mozgova, napuštanje zemljišta, povećanje društvenih nejednakosti, smanjenje kvalitete života, industrijske tranzicije i nesiguran gospodarski rast te povećanje urbanizacije u većim regionalnim središtima;

14. napominje da stanovnici ruralnih područja u usporedbi sa stanovnicima gradova često moraju putovati dalje kako bi došli do mnogih javnih i privatnih usluga i pritom se moraju oslanjati na automobile ili autobuse. Regionalni centri nude više usluga osobama koje žive u okolnim područjima. Politika mobilnosti mora zahvaćati širu teritorijalnu razinu, stoga je u urbanim, ruralnim i prigradskim područjima potrebno zajedničko promišljanje. Što je naselje manje, to je veći učinak postojanja regionalnog središta;

15. naglašava da su gradovi i sela ključni za lokalno gospodarstvo jer imaju važnu administrativnu, društvenu i rekreacijsku funkciju te funkciju u zajednici. Podupiru klastere lokalnih usluga, nude znatan dio stambenih jedinica i radnih mjesta te djeluju kao prometna čvorišta;⁽³⁾

⁽²⁾ U skladu s odlukom Statističkog povjerenstva UN-a od 5. ožujka 2020. „Preporuka u vezi s metodom za definiranje gradova, urbanih i ruralnih područja za potrebe međunarodne statističke usporedbe”, pripremili Europska komisija (Eurostat i Glavna uprava za regionalnu i urbanu politiku), ILO, FAO, OECD, UN-Habitat, Svjetska banka.

⁽³⁾ Izvješće OECD-a „Pristup obrazovanju i zdravstvenim uslugama i njihovi troškovi: priprema regija za demografske promjene”.

16. ponovno tvrdi da su mnoge rubne regije, uključujući mala urbana područja, trenutačno u tržišno nepovoljnom položaju zbog nedostatka digitalnih veza, zbog čega je teže iskoristivati razvojni potencijal, osiguravati ili otvarati nova radna mjesta ili smanjivati migracije;

17. tvrdi da bi u kontekstu oblikovanja tržišta pozornost trebalo posvetiti načinima na koje bi tijela javnog sektora mogla podupirati ili subvencionirati usluge koje inače ne bi bile komercijalno održive, ali su ključne za mala urbana područja (*);

18. smatra da mala urbana područja često nemaju dovoljno kapaciteta ili znanja za suočavanje s izazovima. Često postoje ograničeni financijski i administrativni kapaciteti, poteškoće u suradnji i ograničenja u pogledu ovlasti za donošenje odluka, vodstva i kapaciteta za prilagodbu i otpornost, što može biti ozbiljan izazov, stoga su strateško razmišljanje okrenuto budućnosti i inovativna rješenja od presudne važnosti;

19. zabrinut je zbog geografske raspodjele političkog nezadovoljstva; jaz između urbanih i ruralnih područja i neusklađenost urbane i ruralne politike mogu doprinijeti političkoj polarizaciji;

Osiguravanje pravedne tranzicije

Jačanje zelenih kapaciteta

20. ističe da su mala urbana područja pokretači zelene, digitalne i pravedne tranzicije koja je Europi potrebna za oporavak. Poticanje klimatski prihvatljivih funkcionalnih područja uvelike je povezano sa sposobnošću gradskih vlasti da se prilagode gospodarskim uvjetima koji se stalno mijenjaju i da ponovno izgrade povjerenje;

21. stoga smatra da je potreban ciljani pristup koji građanima i građankama na terenu pruža pozitivnu viziju budućnosti. Dugoročna vizija Europske komisije za ruralna područja do 2040. mogla bi biti od pomoći, a Pakt za ruralna područja trebao bi u potpunosti uzeti u obzir i male gradove u ruralnim područjima;

22. napominje da nedostatak informiranja, kao i nedostatak snažne socijalne potpore kao protuteže posljedicama zelene tranzicije, mogu dovesti u pitanje aktualne promjene. Iako je zelena tranzicija povezana s pravednom tranzicijom, obje moraju biti uravnotežene i koordinirane;

23. uviđa da će urbana područja, uključujući mala mjesta, znatno doprinijeti ublažavanju klimatskih promjena ulaganjem resursa u mjere zelene tranzicije, urbanu obnovu, val obnove i kružno gospodarstvo, mobilnost, energetski učinkovite zgrade, poboljšano gospodarenje otpadom te mobiliziranje građana i podizanje svijesti o ekološki prihvatljivim mjerama;

24. međutim, napominje da su za uspjeh zelene tranzicije u malim urbanim područjima potrebni usavršavanje, prekvalifikacija i tehnička stručnost, kao i znanje o pristupima prilagodbi klimatskim promjenama; lokalne vlasti u malim urbanim područjima moraju imati visokokvalificirano osoblje čije znanje nadilazi ono tradicionalne lokalne uprave; razmjena najboljih praksi među malim urbanim područjima može pomoći u procesu tranzicije;

25. smatra da se nacionalnim programima i programima EU-a podupire razvoj vještina u malim urbanim područjima, koja iziskuju i dovoljno kvalificiranih i obrazovanih ljudskih resursa za nove procese tranzicije. Ona mogu imati koristi od razmjene znanja iz programa financiranja EU-a kao što su Inovativne mjere za gradove, partnerstva u okviru Plana EU-a za gradove, Interreg, URBACT i TAIEX jer je poznato da ti programi nisu ravnomjerno raspoređeni među malim urbanim mjestima u Europi;

26. zalaže se za to da se države članice zauzmu za znatnu promjenu infrastrukture za opskrbu energijom i građevinskih standarda kako bi se omogućila proizvodnja energije iz obnovljivih izvora u malim i srednjim gradovima jer će oni znatno doprinijeti ublažavanju klimatskih promjena;

(*) Vidjeti projekt ROBUST u okviru programa Obzor 2020., www.rural-urban.eu

27. smatra da je ključno regijama i gradovima omogućiti da ojačaju svoje kapacitete za izgradnju otpornih zajednica kako bi se ograničila ovisnost EU-a o fosilnim gorivima. Decentraliziranim planovima za proizvodnju energije, energetske učinkovitost i uštedu energije na lokalnoj i regionalnoj razini osigurat će se ostvarenje plana REPowerEU;

28. ponavlja da, pri uvođenju i promicanju javno dostupnih postaja za punjenje namijenjenih lakim vozilima, države članice također moraju uzeti u obzir ciljeve iz članka 174. UFEU-a i osigurati dostupnost u slabije naseljenim područjima;

Uspostava mehanizama za pravednu tranziciju

29. traži da se provedba Fonda za pravednu tranziciju (FPT) usmjeri na potporu malim urbanim područjima unutar prethodno definiranih regija kako bi se pružila potpora općinama koje su najviše pogođene prelaskom na klimatsku neutralnost;

30. poziva na to da se Fondom za pravednu tranziciju pruža potpora malim i srednjim poduzećima kako bi se razvilo njihovo poslovanje i izgradile privlačne i dinamične zajednice;

31. poziva na pružanje potpore projektima i mjerama socijalne uključenosti za ranjive skupine ili građane kojima je potrebna pomoć jer njihove potrebe u malim urbanim područjima mogu biti veće i manje povezane;

Provedba digitalne tranzicije

32. ponovno naglašava da bi se politike osmišljene za gradove (kao što je Povelja iz Leipziga) trebale odraziti na digitalnu tranziciju jer je digitalizacija važan i međusektorski element koji utječe na održivi razvoj gradova u pogledu gradske mobilnosti, energetske učinkovitosti, rada na daljinu i održivog stanovanja te maloprodaje i javnih usluga;

33. podsjeća da u svim državama članicama EU-a postoji znatan digitalni jaz između urbanih i ruralnih područja, uglavnom zbog smanjenih očekivanja pružatelja širokopojsnih usluga u pogledu prihoda, povezanih s uvođenjem digitalne infrastrukture u manje izgrađenim područjima. Međutim, nedavno povećanje rada na daljinu i mobilnog rada koji se temelji na IKT-u moglo bi biti jedan od ključnih elemenata za budući razvoj ruralnih područja; u tom pogledu ističe da je brza povezivost za sve u Europskoj uniji, uključujući ruralna i udaljena područja, preduvjet da bi se građani i građanke mogli koristiti digitalnim uslugama;

34. preporučuje da države članice ulažu u projekte pametnih sela, provodeći digitalna rješenja za optimizaciju povezivosti, svakodnevnog života i usluga u malim urbanim područjima, u okviru nacionalnih planova za oporavak i otpornost, kao i europskih strukturnih i investicijskih fondova;

35. naglašava da je potrebno pojačati veze između urbanih i ruralnih područja za skladan razvoj svih vrsta urbanih područja, što može poslužiti kao katalizator za dosljedniji teritorijalni razvoj;

36. poziva na istraživanje mogućnosti za sinkronizaciju javnih usluga na općinskoj razini, podupiranje e-uprave za smanjenje javne uprave i digitalizaciju usluga kako bi bile pristupačnije građanima;

Izgradnja stambenih kapaciteta

37. podsjeća da trenutačno postoje znatne nejednakosti u pogledu dostupnosti i pristupa odgovarajućem stanovanju u gradovima i malim urbanim područjima, posebno za mlade, obitelji s djecom (uključujući samohrane roditelje), migrante i osobe s invaliditetom;

38. traži od država članica da promiču fiskalne poticaje povezane s praznim stambenim jedinicama kako bi podržale pristup cjenovno pristupačnom stanovanju i privukle građane da se nastane i žive u malim mjestima u kojima se smanjuje broj stanovnika;

Novi europski Bauhaus

39. prepoznaje napore koje je Europska komisija uložila u stavljanje posebnog naglaska na mala urbana područja i srednje gradove u okviru poziva na podnošenje prijedloga za lokalne inicijative novog europskog Bauhauusa; isto tako podsjeća na prijedlog za pokretanje programa vaučera za laboratorije novog europskog Bauhauusa u sklopu budućeg poziva na podnošenje prijedloga u okviru Europske urbane inicijative;

Dugoročna vizija za ruralna područja

40. podsjeća da EU može postići uravnoteženiji teritorijalni razvoj podupiranjem i olakšavanjem pojačane suradnje između urbanih i ruralnih područja, nadilazeći prethodne razlike koje su urbana i ruralna područja razdvajale, umjesto da ih povezuju;

41. naglašava potrebu razvoja ruralnog programa u skladu s modelom Plana EU-a za gradove koji se temelji na načelima „boljeg financiranja, bolje regulative i boljeg znanja” te njihovo ostvarivanje putem tematskih višerazinskih i međusektorskih partnerstava;

42. ističe da postoji jasna potreba za boljom koordinacijom područja politika koja se odnose na ruralna, prigradska i gradska područja; u okviru bolje koordiniranog pristupa trebalo bi aktivno tražiti sinergije i dodanu vrijednost koja se može steći suradnjom i koordinacijom između ruralnih i urbanih aktera jer je to ključan čimbenik za uspješnu potporu lokaliziranim inovacijama i eksperimentiranju;

43. predlaže da Europska komisija uključi dimenziju malih urbanih područja u procjene učinka na ruralna područja i ponavlja svoju ponudu za suradnju u tom području. Provjera teritorijalnih i ruralnih učinaka trebala bi postati obvezni element postupka donošenja politika;

44. preporučuje da se dodatno razmotre mogućnosti suradnje u okviru postojećih teritorijalnih strategija EU-a, kao što su Teritorijalni program do 2030., Nova povelja iz Leipziga i provedba nove generacije partnerstava u okviru Plana EU-a za gradove, koje su usmjerene na odnos programa za urbana i ruralna područja;

45. traži promicanje strateških partnerstava između ruralnih i urbanih područja; mala urbana područja mogu bolje promovirati partnerstva i postići zajedničke ciljeve u tradicionalnim i inovativnim sektorima objedinjavanjem resursa, razvojem strategija i postizanjem dogovora na razini velegradskih područja;

Financiranje i oporavak

46. podsjeća da su lokalna fiskalna autonomija i financijski kapaciteti ključni čimbenici za osiguravanje djelotvornih javnih ulaganja i oblikovanje politika regionalnog razvoja. Njima se povećava mogućnost gradskih područja da upravljaju vlastitim razvojem. Ograničenja nametnuta na središnjoj razini mogu dovesti do toga da lokalna samouprava izgubi svoju svrhu;

47. naglašava da veličina općine često utječe na financijske kapacitete. Manja mjesta često ne mogu mobilizirati dostatna financijska sredstva za zadaće koje žele obavljati;

48. naglašava da bi kohezijsku politiku trebalo smatrati ključnim investicijskim instrumentom na terenu kojim se promiče učinak poluge javnih i privatnih sredstava;

49. poziva države članice da osiguraju da i javna tijela manjih gradova mogu pristupiti 8 % sredstava EFRR-a na nacionalnoj razini namijenjenih financiranju održivih i integriranih projekata urbanog razvoja, izbjegavajući dodatne pragove u pogledu broja stanovništva;

50. zalaže se za upotrebu integriranih teritorijalnih alata na razini lokalnih upravnih jedinica poput onih koji se financiraju iz kohezijske politike i drugih fondova EU-a kako bi se ulaganja koncentrirala i prilagodila stvarnim okolnostima;

51. ponavlja da je razočaran zbog nedovoljne uključenosti lokalne i regionalne razine u izradu nacionalnih planova za oporavak i otpornost, što ima povratni učinak tijekom faze provedbe; u tom pogledu ističe svoje neslaganje s prijedlogom Europske komisije o prijenosu sredstava iz europskih strukturnih i investicijskih fondova u Mehanizam za oporavak i otpornost radi financiranja programa REPowerEU; protivi se svakom pokušaju preuzimanja sredstava namijenjenih regijama, koja bi se potom bezuvjetno preusmjerila na nacionalnu razinu, jer je to u suprotnosti s načelima EU-a i sporazumima o podijeljenom upravljanju;

52. predlaže upotrebu nacionalnih planova za oporavak i otpornost za prikupljanje podataka koji bi se mogli iskoristiti za provedbu javnih politika na nižoj razini upravljanja;

Izgradnja teritorijalnih kapaciteta

53. poziva države članice da novu definiciju područja (koja su pogođena padom broja stanovnika i demografskim promjenama) uključe u Uredbu o EFRR-u (EU) 2021/1058 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁵⁾ kao međusektorsko pitanje javnih politika, koje iziskuje integrirane i lokalizirane mjere;

54. predlaže da Europska komisija promiče integrirana teritorijalna ulaganja i lokalni razvoj pod vodstvom zajednice putem niza istorazinskih aktivnosti u sklopu Europske urbane inicijative, koji su prikladni alati za potporu malim i srednjim gradskim tijelima u suočavanju s teritorijalnim izazovima kao što je depopulacija;

55. potiče Europsku komisiju da pokrene komunikacijsku kampanju za promoviranje utjecaja EU-a na živote ljudi koji žive u malim (urbanim i ruralnim) mjestima kako bi se dala protuteža geografskom aspektu nezadovoljstva EU-om;

56. poziva na to da se malim urbanim područjima u najvećoj mogućoj mjeri olakša pristup projektima različitih europskih fondova i upravljanje njima te na to da se promiče cjelovit pristup povezivanju različitih fondova EU-a; u tom bi pogledu programi podijeljenog upravljanja trebali biti istinski decentralizirani, uz jačanje uloge upravljačkih tijela na regionalnoj razini, kako bi se osiguralo da ona mogu poticati pristup „odozdo prema gore” za financiranje iz malih gradova i ruralnih područja;

57. traži od Europske komisije da svim javnim upravama u malim urbanim područjima pruža potporu kako bi one dobile uvid u načine nošenja s izazovima zelene, digitalne ili demografske tranzicije; smatra da bi Europska komisija trebala izravno podupirati postojeće nadlokalne strukture u državama članicama (kao što su „département”, „Landkreis”, „powiat”, „județ” itd.) kako bi one u skladu s načelom supsidijarnosti mogle razvijati vlastite kapacitete za savjetovanje malih općina; radi potpore tom radu sve bi lokalne vlasti trebale imati vlastitog službenika za europske poslove/financiranje;

58. traži od Europske komisije i država članica da osiguraju tehničku potporu općinama tijekom cijelog životnog ciklusa projekta;

59. traži od Europske komisije da u okviru nove Europske urbane inicijative razmotri mogućnost pružanja obuke na licu mjesta malim urbanim područjima te predlaže da buduće nacionalne kontaktne točke Europske urbane inicijative djeluju kao posrednici za potporu tim područjima;

60. ističe da sudjelovanje malih urbanih područja u donošenju strateških odluka može biti izazovno zbog njihovih ograničenih administrativnih resursa i poteškoća u snalaženju sa složenim postupcima višerazinskog upravljanja kao što je financiranje sredstvima EU-a;

61. primjećuje da je za mala urbana područja suradnja od presudne važnosti. To uključuje suradnju sa susjednim područjima radi rješavanja međusobno povezanih pitanja ili udruživanje snaga radi stvaranja „teritorijalne kritične mase”;

62. naglašava da se za velike društvene tranzicije, kao što su zelena i digitalna tranzicija, manja urbana područja često oslanjaju na potporu svojih građana i poduzeća jer im nedostaju sredstva za vođenje i financiranje takvih procesa socijalnih inovacija;

63. podsjeća da predane lokalne zajednice ne samo jačaju lokalne identitete, socijalne inovacije i koheziju već i potiču suradnju u vremenima gospodarskog pada ili tranzicije;

⁽⁵⁾ Uredba (EU) 2021/1058 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. lipnja 2021. o Europskom fondu za regionalni razvoj i Kohezijskom fondu (SL L 231, 30.6.2021., str. 60.).

Zaključci

64. zaključuje da je malim urbanim područjima potrebna jasna, prihvaćena i priznata definicija. Potrebni su im administrativni kapaciteti kako bi oblikovala svoje višestruke tranzicije i razvila dugoročne perspektive. Potrebni su im i znanje, koordinacija politika i osnaživanje kako bi se mobilizirali ljudi, resursi i programi financiranja EU-a.

Bruxelles, 1. prosinca 2022.

Predsjednik
Europskog odbora regija
Vasco ALVES CORDEIRO

Mišljenje Europskog odbora regija o Novom europskom programu za inovacije

(2023/C 79/09)

Izvjestitelj:	Markku MARKKULA (FI/EPP), predsjednik Regije Helsinki
Referentni dokument:	Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Novi europski program za inovacije COM(2022) 332 final

PREPORUKE O POLITIKAMA

EUROPSKI ODBOR REGIJA (OR),

Zašto je ovaj program od presudne važnosti? Program za inovacije može imati presudnu ulogu u ubrzavanju transformacije

1. pozdravlja novi europski program za inovacije kojim se nastoji potaknuti inovativno razmišljanje i djelovanje koje vodi k inovacijama kako bi Europa imala predvodničku ulogu u znanosti, industrijskoj bazi, dinamičnim ekosustavima *start-up* poduzeća, uvjetima pogodnima za inovacije i bazi talenata. OR naglašava da se ambiciozni ciljevi inovacijske politike EU-a mogu postići izbjegavanjem fragmentacije i osmišljavanjem utjecajnih mjera kroz djelotvornu suradnju industrije, akademske zajednice, društvenih inicijativa i regionalnih i lokalnih uprava, na lokalnoj, regionalnoj i transregionalnoj razini, kojima se rješavaju društveni izazovi koje su donijele, među ostalim, klimatske promjene, potreba za povećanom otpornošću na prijetnje zdravlju ili digitalna transformacija;

2. međutim, smatra da je u toj komunikaciji trebalo predložiti nova područja i detaljniji pristup inovacijama u europskim politikama. U kontekstu višestrukih izazova (globalizacija, okoliš, zdravlje, starenje stanovništva, depopulacija velikih ruralnih područja i mir/rat) Komisija bi trebala izvući pouke iz tih kriza, razmišljati izvan ustaljenih okvira i, među ostalim, pokrenuti raspravu o vrsti inovacija potrebnih za otporno europsko društvo. Posebno je važna potreba za većim usmjeravanjem na društvene i socijalne inovacije, kako na one koje su izravno povezane s navedenim izazovima tako i na druge, kao što je zapošljavanje, osobito mladih;

3. predlaže da Europska komisija u novi europski program za inovacije bez odgode uključi dodatne mjere koje bi se bavile društvenim, socijalnim i energetske pitanjima te da te mjere integrira kako bi se ubrzale društvene transformacije koje vode prema održivom rastu;

4. ističe da mjere politike moraju sadržavati jasne ciljeve za premošćivanje dva jaza u području inovacija: Europa je u nekoliko područja inovacijske politike daleko iza svjetskih predvodnika – SAD-a i Azije – a unutar EU-a u brojnim se regijama ključna važnost inovativnosti ne shvaća dovoljno ozbiljno, pa su najuspješnije regije i do devet puta inovativnije od onih s najslabijim rezultatima. OR podsjeća na to da nemaju sve regije jednake tehničke, ljudske i financijske resurse da poboljšaju svoje rezultate u području inovacija;

5. naglašava da provedba novog programa za inovacije iziskuje mjere radikalnije od onih koje EU obično donosi u svojim inicijativama za politike na razini Europe, da u inovacijskim procesima mora biti više spremnosti na rizik i da oni moraju biti više sistemski. Cilj mora biti jasan, realan, ambiciozan i mjerljiv kako bi se udvostručio učinak i prepolovilo vrijeme u kojem dolazi do primjene;

6. ističe da program za inovacije treba biti ključan signal za cijeli EU da počne – i odmah i dugoročno – poduzimati djelotvorne konkretne mjere za uklanjanje inovacijskih jazova i promicanje lokalnih i regionalnih inovacijskih ekosustava;

7. slaže se s Europskom komisijom da se novi val inovacija – *deep tech* inovacije – temelji na najsuvremenijoj znanosti, tehnologiji i inženjerstvu, da se u tim inovacijama često kombinira napredak u fizičkoj, biološkoj i digitalnoj sferi i da one imaju potencijal da donesu transformativna rješenja za globalne izazove. OR ističe da svrha tog novog vala mora biti ubrzanje multidisciplinarnih postupaka zajedničkog stvaranja kojima će se povećati broj društvenih ⁽¹⁾ i socijalnih ⁽²⁾ inovacija kako bi se poboljšalo blagostanje i dobrobit pojedinaca i zajednica. Tim će se mjerama jasno uzeti u obzir aspekti koji se tiču ljudi kako bi Europa na bolji način iskoristila razvoj univerzalnog poduzetničkog leaderskog načina razmišljanja;
8. pozdravlja uvažavanje oglednog djelovanja „partnerstava za regionalne inovacije” i, konkretnije, priznavanje njihove uloge u promicanju međusobno povezanih regionalnih dolina za *deep tech* inovacije i međuregionalnih ulaganja u inovacije;
9. izražava žaljenje zbog toga što je Europska komisija propustila priliku da istakne potrebu za čvrstom povezanošću lokalnih inovacijskih ekosustava i europskog istraživačkog prostora (EIP) uz pomoć centara EIP-a ⁽³⁾;
10. poziva Europsku komisiju i države članice EU-a da u okviru akcijskog plana EIP-a ubrzaju stvaranje centara EIP-a kako bi se osiguralo da se u planovima lokalnih i regionalnih političkih čelnika i čelnica partnerstva i mjere u području istraživanja, razvoja i inovacija postave kao prioritete;

Zašto su inovacije i vodstvo EU-a u području *deep tech* sada važniji nego ikad?

11. ističe potencijal Europe da postane globalni predvodnik u inovacijama u sljedećim područjima: obnovljivi izvori energije, niskouglični vodik, baterije, digitalne tehnologije, bespilotne letjelice i umjetna inteligencija, računalstvo visokih performansi, proizvodnja i dizajn poluvodiča, „zajednička dobra” u određenom sektoru (engl. *industry commons*), zdravstvo i prehrana, javna nabava inovativnih rješenja i suradnja između industrije i sveučilišta u okviru programâ EU-a. OR također ističe da su poduzeća iz EU-a globalni predvodnici u području zelenih patenata visoke vrijednosti i zelenih patenata u energetski intenzivnim industrijama. Nadalje, u EU-u se objavljuje petina svih vrhunskih svjetskih znanstvenih publikacija. Međutim, preuzimanje predvodničkog mjesta u svijetu u području poslovanja te istraživanja, razvoja i inovacija iziskuje potpunu provedbu brojnih ambicioznih instrumenata politike;
12. ističe da se uspjeh može postići samo kroz povezano djelovanje na lokalnoj i regionalnoj razini. Naglašava činjenicu da Europa još uvijek zaostaje za SAD-om i Kinom u financiranju cijelog procesa inovacija. Privatna ulaganja rastu brže nego drugdje, ali u usporedbi s SAD-om i Kinom europski ulagači poduzetničkog kapitala i dalje su relativno neskloni riziku kad je riječ o znatnim ulaganjima;
13. poziva na to da se izvuku pouke iz prethodnih 12 inovacijskih programa EU-a objavljenih tijekom proteklih desetljeća, koji nisu u dovoljnoj mjeri promijenili obrazac inovacija u sljedećim područjima:

- okretanje prema primijenjenoj kreativnosti i kulturi inovacija;
- prelazak s relativno zatvorenih klastera na istinski otvorene inovacijske ekosustave;
- razvijanje poduzetničkog leaderskog načina razmišljanja;
- promicanje posebnih programa koji započinju u školi, s posebnim naglaskom na ženama i djevojčicama;
- daljnja usredotočenost na *start-up* poduzeća umjesto na ona u fazi proširenja i rasta;

⁽¹⁾ Priručnik za partnerstva za regionalne inovacije, potreba za društvenim transformacijama i upotreba društvenih inovacija kao jednog od instrumenata.

⁽²⁾ Definicija socijalnih inovacija OECD-a (<https://www.oecd.org/regional/leed/social-innovation.htm>).

⁽³⁾ Podsjećamo na to da je Europsko vijeće u studenom 2021. izradilo 20 prioriteta mjera, u jednoj od kojih („Izgradnja regionalnih i nacionalnih ekosustava istraživanja i inovacija radi poboljšanja regionalne/nacionalne izvrsnosti i konkurentnosti”) je navedeno da je potrebno definirati i provesti pilot-projekt centara EIP-a kako bi se u cijelom EU-u omogućilo stvaranje konkurentnih ekosustava istraživanja i inovacija radi smanjenja razlika među područjima i osiguravanja lakšeg protoka talenata i ulaganja.

- povećanje upravljanja znanjem, koordinacije i sinergija među projektima;
- suradnja s lokalnim/regionalnim inovacijama te lokaliziranim i tematskim ekosustavima;
- određivanje referentnih vrijednosti i uzajamno učenje (engl. *bench-learning*) o dobrim praksama i konceptima sistemске transformacije na globalnoj razini;
- razmjena sinergija i znanja između programa EU-a i drugih inicijativa u svrhu premošćivanja inovacijskih jazova;
- stvaranje europskih partnerstava te višerazinsko upravljanje i sistemska transformacija;

14. potiče gradove i regije da u svladavanju ključnih društvenih izazova zauzmu pristup usmjeren na misije i da utvrde svoje misije, kao što su zeleni plan na lokalnoj razini te planovi djelovanja i akcijski planovi za digitalizaciju, u kojima bi trebalo voditi računa o regionalnim strategijama pametne specijalizacije i koristiti javne i privatne nacionalne, regionalne i lokalne financijske instrumente, kao i financijske instrumente EU-a. Nužno je povećati sinergije između Europskog fonda za regionalni razvoj, programa Digitalna Europa i programa Obzor Europa, prije svega kako bi se ojačala suradnja između MSP-ova, sveučilišta, tehnoloških centara i istraživačkih i inovacijskih organizacija. Jačanjem mreže europskih centara za digitalne inovacije doprinosi se organizaciji regionalnih inovacijskih ekosustava i uspostavi europskih koridora i mreža globalnog vodstva;

15. podsjeća na uspješne inicijative i najbolje prakse gradova i regija, uključujući kampanje EU-a s OR-om (npr. dijalozi s građanima, inovacijski kampovi, europske poduzetničke regije i projekt Znanost u regijama), koje su pokazale kako povezanost s lokalnom razinom pomaže da se s lokalnim mrežama raznih aktera pokrene dijalog usmjeren na izazove kako bi se u suočavanju s društvenim izazovima prevladale institucijske prepreke i ustaljeni načini razmišljanja;

16. podsjeća na to da je svrha *deep tech* inovacija društveni napredak i da treba voditi računa o društvenoj prihvatljivosti i korisnosti. Stoga je potrebno povećati javna i privatna ulaganja u istraživanje, razvoj i inovacije jer se time postiže tehnološka neutralnost i izbjegava ovisnost o određenoj tehnologiji. OR naglašava da društvene inovacije podrazumijevaju sposobnost za rješavanje problema i poduzetnost u uklanjanju disrupcija kako bi se stvorila vrijednost i izbjegli zastoji i negativni troškovi za društvo. Stoga se u provedbi programa za inovacije treba posvetiti veća pozornost svim dionicima u području istraživanja, razvoja i inovacija, uključujući građane i, u širem smislu, odnosu znanosti i društva te potrebnim procesima zajedničkog stvaranja;

17. ističe da su globalne mreže znanja i suradničko učenje od presudne važnosti te da stoga lokalni akteri koji sudjeluju u međunarodnim mrežama, kao što su globalno povezani znanstvenici, poduzeća i nevladine organizacije, mogu i trebaju prenijeti relevantno znanje i potencijalna rješenja iz vanjskog okruženja u lokalni kontekst;

18. naglašava da strategije pametne specijalizacije imaju središnju ulogu u jačanju regionalnih inovacijskih ekosustava radi boljeg poticanja održivog gospodarskog rasta, kao i u svladavanju društvenih izazova odozdo prema gore, na suradnički način uvjetovan kontekstom i uz primjenu najbolje istraženih rješenja; pozdravlja napore koje poduzima mreža Inicijativa Vanguard kako bi izgradila europske industrijske lance vrijednosti koji se temelje na komplementarnostima strategija pametne specijalizacije;

19. tvrdi da bi za upravljanje inovacijama bila korisna raznolikost u načinima vođenja i upravljanja kako bi se razvile bihevioralne i upravljačke prakse kojima bi se podržala tranzicija prema poduzetničkom načinu razmišljanja i društvu koje uči, koje funkcionira za sve generacije i preko svih granica i koje je djelotvorno u suoblikovanju, suradnji, razmjeni znanja i donošenju odluka na temelju konkretnih podataka;

20. smatra da, kada tehnološka rješenja za određeni društveni izazov uživaju široku podršku i počivaju na pouzdanim dokazima, kao što je slučaj sa simultanim i recipročnim povezivanjem zelene i digitalne tranzicije, EU ima ključnu ulogu u stvaranju uvjeta za širenje, razmjenu i utvrđivanje standarda s naglaskom na svrsi i učinku, pri čemu treba izbjegavati propise koji bi doveli do ovisnosti o određenoj tehnologiji. Ta se podrška može razviti pojačanim angažmanom građana s pomoću raznih komunikacijskih sredstava;

21. podsjeća nas da postoji sve veća potražnja za zajedničkim stvaranjem namjenskih inovacijskih politika u regijama i industrijskim sektorima, što iziskuje brži napredak u području *deep tech* inovacija, simultanog i recipročnog povezivanja zelene i digitalne tranzicije i ciljeva održivog razvoja;

Priroda inovacija: lokalizirane, strukturne, transformacijske i usredotočene na učinak

22. ponovno ističe da europska inovacijska politika, zajedno s europskom istraživačkom politikom, mora osigurati dostupnost visokokvalitetne znanosti kako bi se potaknule inovacije, a društvu i poduzećima pomoglo da se suoče i uhvate u koštac s krizama i izazovima na koje danas nailaze svi gradovi i regije EU-a. OR ističe kontinuiranu važnu ulogu europskog regionalnog financiranja putem Europskog fonda za regionalni razvoj i Fonda za pravednu tranziciju. Poziva vlade država članica i lokalne i regionalne vlasti da vode računa o izvaji (*) Europske komisije da regulatorni okvir za razdoblje 2021.–2027., kojim se uređuju fondovi kohezijske politike u okviru podijeljenog upravljanja i fondovi u okviru izravnog upravljanja, omogućuje jačanje sinergija između Europskog fonda za regionalni razvoj i programa Obzor Europa;

23. napominje da zajednički akcijski plan Europske komisije i OR-a u području istraživanja, inovacija, obrazovanja i povezanih politika – čija je svrha povećati protok znanja i suradničko učenje u Europi za potrebe donošenja politika – nudi prilike da se istraživačima, poduzetnicima i civilnom društvu omogući da konsolidiraju svoje regionalne ekosustave istraživanja i inovacija i postanu dio paneuropske mreže izvrsnosti;

24. ističe da financijska sredstva EU-a iz Mehanizma za oporavak i otpornost (namijenjenog prvenstveno oporavku i gospodarskoj obnovi nakon pandemije bolesti COVID-19) i Fonda za pravednu tranziciju (namijenjenog prvenstveno potpori rudarskim regijama i drugim područjima najteže pogođenima tranzicijom prema klimatskoj neutralnosti) još ne mogu u potpunosti ostvariti svoj učinak u poticanju inovacija, prije svega zato što su procesi povezani s korištenjem sredstava vrlo spori i podliježu strogim pravilima EU-a o državnim potporama;

25. naglašava ulogu lokalnih i regionalnih vlasti i OR-a, koji građanima i njihovim demokratski izabranim predstavnicima omogućuju da utječu na smjer i svrhu inovacija i razvijaju rješenja kao korisnici-inovatori. U tom je pogledu važno osnažiti lokalne i regionalne vlasti, na sve načine im pomoći i osigurati da su u stanju poduprijeti inovacije na lokalnoj razini;

26. naglašava potrebu da se program za inovacije i agenda za bolju regulativu bolje povežu tako što će se iskoristiti nedavni zaključci OR-ove mreže RegHub o javnoj nabavi (†) i uklanjanju prepreka javnim ulaganjima (‡), a lokalni i regionalni razvoj koristiti za pronalaženje inovativnih regulatornih rješenja kojima se promiču inovacije. Pritom je za povezivanje tih dvaju programa izuzetno bitan pristup koji se temelji na „zajedničkim dobrima” raznih sektora i društva;

27. kad je riječ o istraživačkoj politici EU-a, programu politike EIP-a i Forumu EIP-a, poziva na to da donošenje odluka bude otvorenije, da građani aktivno doprinose i da akteri u potpunosti uzimaju u obzir doprinos OR-a i dionika povezanih s regionalnom razinom. To znači da pri odabiru izazova kojima će se EU baviti treba stavljati veći naglasak na vrijednost koju znanost i inovacije donose javnosti, a istovremeno graditi podršku javnosti potrebnu za daljnji razvoj;

Posebne napomene o pet vodećih područja

Vodeća inicijativa u području financiranja rastućih deep tech poduzeća

28. napominje da većina europskih zemalja raspolaže funkcionalnim financijskim tržištem zasnovanim na tržištima poduzetničkog kapitala i privatnog vlasničkog kapitala koja podupiru nacionalne vlade te da bi predloženi fond Europskog vijeća za inovacije (EIC), kojim se osiguravaju javna bespovratna sredstva i tzv. strpljivi vlasnički kapital, tržištu trebao donijeti dodatnu vrijednost i ne bi smio narušiti postojeće stanje;

(*) Bruxelles, 5.7.2022., C(2022) 4747 final, Prilog Komunikaciji Komisije – Odobrenje sadržaja Nacrta obavijesti Komisije o sinergijama između programa EFRR-a i Obzora Europa.

(†) <https://cor.europa.eu/en/engage/Documents/RegHub/report-consultation-01-public-procurement.pdf>.

(‡) <https://cor.europa.eu/en/engage/Documents/RegHub/RegHub%20report%20on%2021%20century%20rules.pdf>.

29. naglašava da su potrebna financijska sredstva za inicijative kojima se stvaraju povoljni uvjeti za nova i inovativna tehnološka poduzeća da nastave poslovati na svom lokalnom području koristeći sinergije i razvijajući dodatne komplementarnosti s drugim lokalnim dionicima, kao što su istraživačke organizacije i druga poduzeća;

30. smatra da bi čvršće veze između istraživanja i inovacija trebale uključivati djelotvornu diseminaciju rezultata projekata provedenih u okviru istraživačkog programa Obzor Europa, s posebnim naglaskom na njihovoj vrijednosti za poboljšanje regionalnih inovacijskih ekosustava i trokuta znanja (istraživanje, obrazovanje i inovacije), kao i za svakodnevni život gradova, regija i građana, naročito u pogledu zapošljavanja i dobrobiti. OR naglašava potrebu za djelotvornim širenjem rezultata istraživačkih projekata iz programa Obzor na portalima otvorenih podataka institucija;

31. ponovno ističe da Europsko vijeće za inovacije i njegov portfelj nisu dobro poznati u industriji i među europskim *start-up* poduzećima, rastućim poduzećima i MSP-ovima. Pristup njegovim uslugama trebao bi biti jednostavniji i lakši za korištenje;

32. poziva na to da fond Europskog vijeća za inovacije bude katalizator, s dugim, ali ograničenim vremenskim okvirom, te insistira na tome da se uspješan izlazak iz fonda ostvaruje putem inicijalne javne ponude;

33. predlaže da se naglasak stavi na nova poduzeća i ekosustave za koje su potrebna vrlo velika dugoročna ulaganja, primjerice baterije za električne automobile, vodik i poluvodiči, koji obično ne privlače izravno privatno financiranje u dovoljno ranoj fazi; za transformativna ulaganja potrebno je „strpljivo” javno financiranje, za razliku od privatnog financiranja, koje uglavnom pokreće „tržišne” inovacije;

34. ističe da su „kreativna napetost” i „kreativna destrukcija” djelotvorna sredstva za izumljivanje nečeg potpuno novog – potencijalne revolucionarne inicijative zajedničkog stvaranja. Za to je potrebno djelomično korištenje financijskih sredstava EU-a za zadržavanje, privlačenje i reorganizaciju talenata i resursa iz visokokvalitetnih inicijativa tržišnog gospodarstva koje su se koristile za svladavanje sličnih izazova uz pomoć iskušanih dugotrajnih partnerstava usmjerenih na poslovanje i/ili javno-privatnih partnerstava;

35. podsjeća da Europa treba ubrzati cijeli inovacijski proces na terenu, i to probirom kreativnih ideja, eksperimentiranjem, testiranjem, izradom prototipa, učenjem na temelju referentnih vrijednosti i širenjem. Europska komisija trebala bi pokazati svoju inovativnost kreiranjem novih mogućnosti financiranja lokalnih aktivnosti koje u svojoj početnoj fazi pokazuju globalni potencijal. Ti EU-ovi programi financiranja potaknuli bi nacionalno i regionalno financiranje izvedivosti, među ostalim aktivno korištenje kohezijskih fondova;

36. potiče Europsku komisiju da preuzme vodeću ulogu i riješi najveći strukturni problem na tržištu dionica tako što će poduzećima uvrštenima na burzu omogućiti da na tržištu izdaju i prodaju nove dionice, a da ne moraju prolaziti kroz opterećujući postupak izdavanja dionica;

37. uspjeh svih programa za inovacije ovisi o kontinuiranoj sposobnosti da se stari proizvodi i usluge zamijene novima, no OR ističe da bi njihove disruptivne učinke trebalo rješavati zajedničkim osmišljavanjem i stvaranjem kako bi se osigurala dugotrajna prihvaćenost, uz uključivanje lokalnih i regionalnih aktera;

Vodeća inicijativa za doprinos deep tech inovacijama u vidu prostora za eksperimentiranje i podrške za javnu nabavu

38. ističe važnost „postupka otvorenog otkrivanja” i upućuje na istraživanja i isprobane metode za organizaciju i upravljanje procesima višerazinske suradnje i eksperimentiranja prilikom radikalne systemske transformacije. Uviđa da je potrebno poboljšati stručne sposobnosti i radna mjesta kako bi ona postala okružena za učenje u kojima nastaju provedive ideje, stvaranjem povoljnih uvjeta za povjerenje i eksperimentiranje u okviru zajedničkih projekata oko čije je vizije, ciljeva, strategija i akcijskih planova postignut dogovor;

39. naglašava da se u okviru pristupa koji se temelji na višerazinskoj suradnji rješenja za lokalne probleme u većini slučajeva trebaju razvijati zajedno sa svim dionicima četverostruke spirale na povezan način i u stvarnom okruženju. Taj će razvoj dovesti do brzog učenja, širenja i brzih korekcija na putu inovacija, dok se određeni elementi koordinacije i praćenja

odvijaju u obliku transregionalnih mreža. Cilj je prepoznati što je moguće i povećati očekivanja u pogledu toga što je moguće, odnosno „nemoguće učiniti mogućim”, te nakon toga usporediti alternativne prakse i ocijeniti uspješne i neuspješne procese eksperimentiranja i proučavati ih, kao i poticati širenje i prihvaćanje inovacija izvan njihovog izvornog konteksta;

40. ponavlja da su odgovarajuće praćenje i ocjena inovacija ključni za djelotvornu provedbu politika. Podsjeća⁽⁷⁾ na korištenje i daljnji razvoj pregleda rezultata regija u području inovacija u vezi s regionalnim lokaliziranim politikama. Podsjeća da je to važno sredstvo za usporedbu promjena u uspješnosti regionalnih inovacijskih politika i za organizaciju procesa uzajamnog učenja među regijama, čime se unapređuju regionalni inovacijski ekosustavi i pametna specijalizacija;

41. ističe da su za eksperimentiranje velikih razmjera tijekom cijelog inovacijskog ciklusa (od ranih faza istraživanja do provjere koncepta, prijenosa tehnologije te financiranja i povećanja razmjera eksperimenata, poduzeća i *start-up* poduzeća) potrebna europska partnerstva u okviru programa Obzor Europa, inovativna javna nabava i potpora Europskog vijeća za inovacije kako bi se – kao izvor inspiracije – uspješno ostvarili važni projekti od zajedničkog europskog interesa i doline vodika;

Vodeća inicijativa za ubrzanje i jačanje inovacija u europskim inovacijskim ekosustavima u EU-u i premošćivanje inovacijskog jaza

42. predlaže da regionalne inovacijske doline, zajedno s vodećim visokim učilištima, postanu ključni katalizatori društvenih i industrijskih promjena te da regijama sa sličnim područjima specijalizacije omoguće suradnju i razvoj zajedničkih inovacijskih projekata. U tom kontekstu bit će potreban sveobuhvatan, koordiniran i decentraliziran sustav za praćenje i ocjenu programa;

43. kad je riječ o postizanju postavljenih ciljeva, napominje da će program Obzor Europa (100 milijuna eura) i međuregionalna ulaganja u inovacije (70 milijuna eura) u okviru Europskog fonda za regionalni razvoj osigurati sredstva koja su dovoljna samo za početni okvir, što treba poduprijeti radikalno intenzivnijim naporima i naknadnim financiranjem. Potiče Europsku komisiju da uspostavi djelotvorne sinergije između tih izvora financiranja oslanjajući se na inicijative kao što su partnerstva za regionalne inovacije i mreža europskih centara za digitalne inovacije;

44. pozdravlja djelotvorne mjere Europske komisije u promicanju regionalne dimenzije politika EU-a i regionalnih inovacijskih ekosustava kao ključnog elementa za jačanje konkurentnosti Europe i postizanje strateške autonomije EU-a za pametan i održiv rast. OR ističe da su visoka učilišta u središtu regionalnih inovacijskih ekosustava, s obzirom na razvijenu kulturu novoosnovanih poduzeća i poslovanja. Sva visoka učilišta, a posebice sveučilišta za primijenjene znanosti i njima slična sveučilišta, koja rade na razvoju praksi potrebnih u stvarnom životu, trebaju ojačati svoju ulogu aktivnih pokretača inovacija u regijama, osigurati osposobljavanje prijeko potrebnih stručnjaka, privlačiti nove talente i omogućiti prijenos važnih tehnoloških inovacija u lokalno gospodarstvo;

45. ističe važnost strukovnog obrazovanja, s naglaskom na osposobljavanju tehničara i drugih stručnjaka usmjerenih na praksu, u provedbi ovog programa za inovacije;

46. ističe osnovni izazov europskog programa za *deep tech* inovacije, koji ne raspolaže adekvatnim poticajima, iskustvom i resursima da bi uključio dionike u sistemsku tranziciju. Potrebni su nam i poticaji za promjenu pristupa u vrhunskim visokim učilištima kako se u akademskoj zajednici najveća važnost više ne bi davala objavljivanju radova u interesu karijere (engl. *publish or perish*) već traženju rješenja za hitne velike društvene izazove i podupiranju *deep tech* inovacija i globalnog prijenosa tehnologije u suradnji s industrijom;

47. predlaže da visoka učilišta, zajedno s drugim akterima četverostruke spirale, razviju uloge i odgovornosti profesionalnih organizatora lokalnih ekosustava u kojima istraživači, studenti i poduzeća zajedno eksperimentiraju i ispituju nove tehnologije u duhu nove poduzetničke i inovacijske kulture;

⁽⁷⁾ CoR-517-2020.

48. ponovno ističe važnost usmjeravanja i financiranja inicijativa za premošćivanje dvaju inovacijskih jazova kako bi se olakšalo osnivanje globalnih višedioničkih partnerstava izvrsnosti, a partnerima iz zemalja i regija koje postižu slabe rezultate otvorio pristup do njih. To je ključno za stvaranje snažnijeg i povezanijeg inovacijskog ekosustava EU-a;

49. ponavlja da su centri EIP-a, koji povezuju donositelje odluka i aktere u području istraživanja, razvoja i inovacija, idealan instrument za potpuno prepoznavanje prednosti lokaliziranog pristupa znanosti i inovacijama u zajedničkom stvaranju novih rješenja za rješavanje tekućih kriza uz primjenu regionalnog pristupa odozdo prema gore;

50. preporučuje da se u okviru Europske poduzetničke mreže poduzmu mjere u pogledu međunarodnog prijenosa tehnologije i tehnološke suradnje u području istraživanja, razvoja i inovacija;

Vodeća inicijativa za poticanje, privlačenje i zadržavanje talenata s deep tech kvalifikacijama

51. poziva na izradu posebnog akcijskog plana s poticajima i odgovarajućim financijskim sredstvima kako bi se visoka učilišta potaknula da preuzmu aktivnu ulogu u rješavanju velikih društvenih izazova i poticanju europskih *deep tech* inovacija, industrijske suradnje i integracije, kao i u obučavanju talenata potrebnih u Europi;

52. ističe ulogu visokih učilišta, a naročito studenata, kao katalizatora između mentalnog sklopa *start-up* poduzetnika i znanstvenika, kao i za partnerstva između sveučilišta i industrije, u podupiranju *deep tech* inovacija i transfera tehnologija; visoka učilišta trebala bi postati pokretači strukturnih promjena potrebnih za ubrzanje *deep tech* inovacija kako bi se talent u Europi stvarao, zadržavao i održavao; U tom pogledu tehnološki centri mogu imati važnu ulogu kao posrednici i facilitatori;

53. predlaže da, kao u SAD-u, najbolja visoka učilišta budu primjer drugima za promjenu u načina razmišljanja koja bi vodila prema društvu koje cijeni poduzetništvo, *start-up* i rastuća poduzeća, suradnju sveučilišta i industrije, *deep tech* i svladavanje društvenih izazova;

54. ponovno ističe da Europski institut za inovacije i tehnologiju (EIT), njegove zajednice znanja i inovacija (ZZI) i njihovi portfelji još nisu dobro poznati među gradovima, regijama, studentima i građanima, a ni u akademskoj zajednici u Europi;

Vodeća inicijativa za poboljšanje alata za oblikovanje politika

55. preporučuje da se uz pomoć inicijative „partnerstva za regionalne inovacije” i suradnje između JRC-a, Glavne uprave RTD, Glavne uprave GROW, Glavne uprave REGIO i OR-a poveća razumijevanje promjenjive prirode inovacija u oblikovanju lokalnih i regionalnih politika. To bi trebalo učiniti u suradnji s područjima uključenima u pilot-projekt OR-a i JRC-a „Partnerstva za regionalne inovacije (PRI)” i iskusnim europskim mrežama koje se bave inovacijama, kao što su EARTO, ERRIN i ENoLL;

56. napominje da ova vodeća inicijativa uključuje mjere koje su izuzetno relevantne za regije i gradove. Slaže se s izjavama Europske komisije o pružanju potpore regijama u osmišljavanju i provedbi boljih inovacijskih politika te predlaže da se postigne dogovor o zajedničkom provedbenom planu u kojem bi se uzeli u obzir razni elementi programa za inovacije i ovog mišljenja;

57. podsjeća (sve regije) da se Novim programom za inovacije suštinski i opsežno nastoje zajednički kreirati novi instrumenti za rješavanje gorućih društvenih izazova koji iziskuju europsku suradnju i preporučuje Europskoj komisiji da koristi PRI i druge alate za pružanje potpore gradovima i regijama kako bi pripremili svoje regionalne inovacijske programe i zajedno sa svojim dionicima ubrzali inovacijske mjere;

58. slaže se da je potrebno definirati i koristiti ključnu terminologiju, pokazatelje, taksonomiju podataka i usporedive skupove podataka kako bi se poduprlo donošenje politika koje se temelje na činjenicama, a koji će se objavljivati na portalima otvorenih podataka institucija kako bi se promicao pristup tim podacima, njihova uporaba i pregledavanje;

Sljedeći koraci

59. predlaže da Zajednički istraživački centar stvori europski virtualni kolaborativni prostor za razmjenu, eksperimentiranje i ispitivanje metoda, alata i praksi u području politika i mjera za istraživanje, razvoj i inovacije, koji bi države članice, regije i općine mogle koristiti u oblikovanju i provedbi svojih inovacijskih politika;
60. naglašava da proces programa za inovacije iziskuje redovitu ocjenu napretka i prilagodbe u kojima će sudjelovati dionici;
61. naglašava da je prilikom provedbe novog europskog programa za inovacije na lokalnoj i regionalnoj razini izuzetno važno povećati sinergiju i suradnju među glavnim inicijativama EU-a i predstaviti načine na koje do toga dolazi u praksi. U tom bi kontekstu EU i vlade država članica trebali povećati sinergijsku upotrebu raznih europskih i nacionalnih izvora financiranja koji su posebno usmjereni na jačanje inovacijske osnove gradova i regija;
62. naglašava da se za poticanje razvoja europskih poduzeća u fazi širenja politički čelnici na svim razinama moraju obvezati na znatno veće financiranje istraživanja, razvoja i inovacija od dosadašnjeg, kako bi se u cijeloj Europi uspostavile nove platforme za rast i utjecajni lokalizirani otvoreni inovacijski ekosustavi. Početna faza može se uspostaviti uz pomoć regija i gradova koji sudjeluju u pilot-projektu PRI;
63. preporučuje produblivanje metodološkog razvoja kako bi se na svim razinama upravljanja provodili procesi sistemske transformacije, usmjereni prije svega na transformativne inovacije potrebne za suočavanje s globalnim izazovima. Jedan od ciljeva je da se u tim procesima transformacije više koristi najbolje znanstveno utemeljeno znanje. Drugi je cilj zajednički stvoriti prakse na lokalnoj razini koje bi podržale vodeću ulogu Europe u područjima u kojima ona već ima prednost, kao što su zeleni plan, pristup dvostruke tranzicije i jačanje strateške otpornosti;
64. potiče na suočavanje s globalnim nadmetanjem za talente i vodeći položaj u području znanosti, tehnologije, inženjerstva, matematike i inovacijskih kapaciteta, pri čemu se može ugledati na dvije američke inicijative: novu inicijativu za financiranje Nacionalne zaklade za znanost (engl. *National Science Foundation*) pod nazivom „Regional Innovation Engines”, odnosno program za poticanje i razvoj inovacijskih ekosustava u cijelom SAD-u, te program sveučilišta MIT za ubrzavanje regionalnog poduzetništva (REAP), globalnu inicijativu koja regijama pomaže da putem poduzetništva utemeljenog na inovacijama ubrzaju svoj gospodarski rast i promiču društveni napredak;
65. naglašava da će program za inovacije biti uspješan samo ako se izbjegne fragmentacija, a mjere se provedu djelotvorno. Europa će postati globalni predvodnik u znanosti, industrijskoj bazi, dinamičnim *start up* ekosustavima, uvjetima za inovacije i bazi talenata, što će stvoriti povoljne uvjete za europski zeleni plan i ciljeve održivog razvoja UN-a.

Bruxelles, 1. prosinca 2022.

Predsjednik
Europskog odbora regija
Vasco ALVES CORDEIRO

III

(Pripremni akti)

ODBOR REGIJA

152. PLENARNO ZASJEDANJE OR-A, 30.11.2022.–1.12.2022.

Mišljenje Europskog odbora regija o zakonitoj migraciji: privlačenje vještina i talenata u EU*(2023/C 79/10)*

Izvjestitelj:	Giuseppe VARACALLI (IT/Renew Europe), član Općinskog vijeća Općine Gerace
Referentni dokument/i:	Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o statusu državljana trećih zemalja s dugotrajnim boravkom COM(2022) 650 Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o jedinstvenom postupku obrade zahtjeva za izdavanje jedinstvene dozvole za boravak i rad državljanima trećih zemalja na državnom području države članice te o zajedničkom skupu prava za radnike iz trećih zemalja koji zakonito borave u državi članici (preinaka) COM(2022) 655 Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Privlačenje vještina i talenata u EU COM(2022) 657

I. PREPORUKE ZA IZMJENE

Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o statusu državljana trećih zemalja s dugotrajnim boravkom
COM(2022) 650

Amandman 1.

Uvodna izjava (8)

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>Kako bi se spriječio rizik od zlorporabe stjecanja statusa osobe s dugotrajnim boravkom u EU-u, države članice trebale bi osigurati da se zahtjev u pogledu zakonitog i neprekinutog boravka propisno prati za sve kategorije državljana trećih zemalja. Taj je rizik posebno istaknut u slučaju državljana trećih zemalja koji imaju boravišnu dozvolu izdanu na temelju bilo kakve vrste ulaganja u državi članici jer za izdavanje tih boravišnih dozvola nije nužna stalna fizička prisutnost ulagača u državi članici ili je njihova prisutnost u državi članici nužna samo tijekom ograničenog razdoblja. Kako bi se otklonio taj rizik, države članice trebale bi pojačati provjere uvjeta zakonitog i neprekinutog boravka, posebno u pogledu zahtjeva za status osobe s dugotrajnim boravkom u EU-u koje podnose državljeni trećih zemalja koji borave u državi članici u zamjenu za bilo koju vrstu ulaganja, kao što su transferi kapitala, kupnja ili najam nekretnina, ulaganja u državne obveznice, ulaganja u korporativne subjekte, donacije ili sredstva za aktivnost od interesa za javno dobro i doprinosi državnom proračunu.</p>	<p>Kako bi se spriječio rizik od zlorporabe stjecanja statusa osobe s dugotrajnim boravkom u EU-u, države članice trebale bi osigurati da se zahtjev u pogledu zakonitog i neprekinutog boravka propisno prati za sve kategorije državljana trećih zemalja. Taj je rizik posebno istaknut u slučaju državljana trećih zemalja koji imaju boravišnu dozvolu izdanu na temelju bilo kakve vrste ulaganja u državi članici jer za izdavanje tih boravišnih dozvola nije nužna stalna fizička prisutnost ulagača u državi članici ili je njihova prisutnost u državi članici nužna samo tijekom ograničenog razdoblja. Kako bi se otklonio taj rizik, države članice trebale bi, u bliskoj suradnji s nadležnim lokalnim ili regionalnim vlastima, pojačati provjere uvjeta zakonitog i neprekinutog boravka, posebno u pogledu zahtjeva za status osobe s dugotrajnim boravkom u EU-u koje podnose državljeni trećih zemalja koji borave u državi članici u zamjenu za bilo koju vrstu ulaganja, kao što su transferi kapitala, kupnja ili najam nekretnina, ulaganja u državne obveznice, ulaganja u korporativne subjekte, donacije ili sredstva za aktivnost od interesa za javno dobro i doprinosi državnom proračunu.</p>

Obrazloženje

Budući da uvjet zakonitog i neprekinutog boravka moraju provjeravati i nadzirati lokalne i regionalne vlasti (npr. prema mjestu prijave boravišta), svaka promjena u postupku ili jačanje nadzora mora se provoditi u suradnji s tim tijelima vlasti. Time će se spriječiti nerazmjerno administrativno opterećenje i pružiti iskustvo „s terena”.

Amandman 2.

Uvodna izjava (20)

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>Stručne kvalifikacije koje je državljanin treće zemlje stekao u drugoj državi članici trebale bi se priznavati na isti način kao i kvalifikacije građana Unije. Kvalifikacije stečene u trećoj zemlji trebale bi se uzimati u obzir u skladu s Direktivom 2005/36/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (*). Ovom se Direktivom ne bi trebali dovoditi u pitanje uvjeti za obavljanje reguliranih profesija utvrđeni u nacionalnom pravu.</p>	<p>Stručne kvalifikacije koje je državljanin treće zemlje stekao u drugoj državi članici trebale bi se priznavati na isti način kao i kvalifikacije građana Unije. Kvalifikacije stečene u trećoj zemlji trebale bi se uzimati u obzir u skladu s Direktivom 2005/36/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (*), dok bi se posebnim odredbama mogla omogućiti fleksibilnost razmatranja u slučaju izbjeglica koje možda nisu u mogućnosti dostaviti relevantnu dokumentaciju i dokaze o kvalifikacijama. Ovom se Direktivom ne bi trebali dovoditi u pitanje uvjeti za obavljanje reguliranih profesija utvrđeni u nacionalnom pravu. Države članice trebale bi i dalje ostati obvezne migrantima maloljetnicima neovisno o njihovom pravnom statusu omogućiti pristup obrazovnom sustavu pod uvjetima sličnima onima koji su utvrđeni za njihove državljane, uz posvećivanje posebne pozornosti djevojkama migranticama za koje je vjerojatnije da će biti zapostavljene u obrazovnom sustavu.</p>

Obrazloženje

U skladu s Direktivom 2013/33/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o utvrđivanju standarda za prihvata podnositelja zahtjeva za međunarodnu zaštitu (SL L 180, 29.6.2013., str. 96.), države članice maloljetnoj djeci podnositelja zahtjeva i maloljetnim podnositeljima zahtjeva moraju omogućiti pristup obrazovnom sustavu pod uvjetima sličnim onima za njihove vlastite državljane. Stoga se predlaže da se zadrži ovaj dio uvodne izjave jer je u više navrata istaknuto da su, radi pravilne integracije, prava najvažnija točka, a da bi migranti uživali jednaka prava kao i državljani države članice, ta prava nužno moraju uključivati pravo na obrazovanje. Važno je ukazati na prepreke s kojima se suočavaju djevojčice, posebno u situacijama nesigurnosti i izolacije koje mogu proizaći iz traumatičnih migracijskih iskustava.

Amandman 3.

Uvodna izjava (28)

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>Usklađivanjem uvjeta za stjecanje statusa osobe s dugotrajnim boravkom u EU-u promiče se uzajamno povjerenje među državama članicama. Međutim, ovom se Direktivom ne bi trebalo dovoditi u pitanje pravo država članica da izdaju boravišne dozvole s trajnim ili neograničenim rokom valjanosti, koje nisu boravišne dozvole EU-a za osobe s dugotrajnim boravkom u EU-u. Takve nacionalne dozvole ne bi trebale omogućiti pravo na boravak u drugim državama članicama.</p>	<p>Usklađivanjem uvjeta za stjecanje statusa osobe s dugotrajnim boravkom u EU-u promiče se uzajamno povjerenje među državama članicama. Međutim, ovom se Direktivom ne bi trebalo dovoditi u pitanje pravo država članica da izdaju boravišne dozvole s trajnim ili neograničenim rokom valjanosti, koje nisu boravišne dozvole EU-a za osobe s dugotrajnim boravkom u EU-u. Takve nacionalne dozvole ne bi trebale omogućiti pravo na boravak u drugim državama članicama. Državljanima trećih zemalja mogu imati i status osobe s dugotrajnim boravkom u EU-u i nacionalnu ili drugu trajnu boravišnu dozvolu EU-a.</p>

Obrazloženje

Treba pojasniti da državljani trećih zemalja koji već imaju status osobe s dugotrajnim boravkom u EU-u imaju pravo na nacionalnu boravišnu dozvolu jer bi im to dalo dodatna prava. Ni važećom Direktivom 2003/109/EZ od 25. studenoga 2003. o statusu državljana trećih zemalja s dugotrajnim boravištem (SL L 16, 23.1.2004., str. 4) ni preinakom nije predviđeno da se podnositelj zahtjeva za status u EU-u treba odrediti svoje nacionalne dozvole stalnog boravka. Osim toga, u skladu s pravom Unije, državljani trećih zemalja mogu imati dva različita boravišna statusa.

Amandman 4.

Članak 4. stavak 2.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Države članice uspostavljaju odgovarajuće kontrolne mehanizme kako bi osigurale da se zahtjev zakonitog i neprekinutog boravka propisno nadzire, posebno u pogledu zahtjeva koje podnose državljani trećih zemalja koji imaju i/ili su imali boravišnu dozvolu odobrenu na temelju bilo koje vrste ulaganja u državi članici.	Države članice, u bliskoj suradnji s nadležnim lokalnim ili regionalnim vlastima , uspostavljaju odgovarajuće kontrolne mehanizme kako bi osigurale da se zahtjev zakonitog i neprekinutog boravka propisno nadzire, posebno u pogledu zahtjeva koje podnose državljani trećih zemalja koji imaju i/ili su imali boravišnu dozvolu odobrenu na temelju bilo koje vrste ulaganja u državi članici.

Obrazloženje

Budući da uvjet zakonitog i neprekinutog boravka moraju provjeravati i nadzirati lokalne i regionalne vlasti (npr. prema mjestu prijave boravišta), svaka promjena u postupku ili jačanje nadzora mora se provoditi u suradnji s tim tijelima vlasti. Time će se spriječiti nerazmjerno administrativno opterećenje i pružiti iskustvo „s terena“.

Amandman 5.

Članak 4. stavak 5.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Svako razdoblje boravka u svojstvu nositelja vize za dugotrajni boravak ili boravišne dozvole izdane na temelju prava Unije ili nacionalnog prava, uključujući slučajeve obuhvaćene člankom 3. stavkom 2. točkama (a), (b), (c) i (e), uzima se u obzir za potrebe izračuna razdoblja iz stavka 1. ako je dotični državljani treće zemlje stekao uvjete za boravak koji će mu omogućiti stjecanje statusa osobe s dugotrajnim boravkom u EU-u.	Svako razdoblje boravka u svojstvu nositelja vize za dugotrajni boravak ili boravišne dozvole izdane na temelju prava Unije ili nacionalnog prava, uključujući slučajeve obuhvaćene člankom 3. stavkom 2. točkama (a), (b), (c), (d) i (e), uzima se u obzir za potrebe izračuna razdoblja iz stavka 1. ako je dotični državljani treće zemlje stekao uvjete za boravak koji će mu omogućiti stjecanje statusa osobe s dugotrajnim boravkom u EU-u.
Za osobe kojima je priznata međunarodna zaštita, pri izračunavanju razdoblja iz stavka 1. uzima se u obzir barem polovica razdoblja između datuma podnošenja zahtjeva za međunarodnu zaštitu na temelju kojeg je ta međunarodna zaštita priznata i datuma kad je boravišna dozvola iz članka 24. Direktive 2011/95/EU izdana ili čitavo to razdoblje ako prelazi 18 mjeseci.	

Obrazloženje

Isključivanjem slučajeva iz članka 3. stavka 2. točke (d) predloženom se odredbom u sadašnjem obliku predviđa nedosljedan režim za tražitelje azila. Da bi se osiguralo dosljedno postupanje prema tražiteljima azila, drugi stavak treba izbrisati.

Amandman 6.

Članak 5. stavak 3.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Države članice mogu od državljana trećih zemalja zahtijevati da ispune uvjete integracije, u skladu s nacionalnim pravom.	Države članice mogu od državljana trećih zemalja zahtijevati da ispune uvjete integracije, u skladu s nacionalnim pravom. <i>U tu bi svrhu trebalo ojačati upravljanje migracijama u kojemu sudjeluje više subjekata. Lokalne i/ili regionalne vlasti, lokalne i regionalne mreže, trgovinska udruženja i akreditirane privatne osobe koje bi organizirale programe integracije trebale bi od države članice dobiti dostatnu operativnu i financijsku potporu koja odgovara pruženoj usluzi. Ti bi programi integracije trebali biti sastavni dio politika obrazovanja, zapošljavanja, zdravstva, stanovanja i sudjelovanja.</i>

Obrazloženje

Budući da često lokalne i regionalne vlasti, ali i neprofitne udruge i sindikati te lokalne i regionalne mreže održavaju tečajeve jezika, tečajeve pripreme za stjecanje državljanstva u okviru programa za integraciju i/ili strukovno osposobljavanje, ključno je da u tu svrhu dobiju odgovarajuću potporu države. Uključivanjem integracije u relevantne politike ubrzava se proces integracije i poštuju vrijednosti ljudskih prava, solidarnosti i ravnopravnosti te se gradi sveobuhvatan pristup migracijama kojim se iskorištavaju prednosti raznolikosti.

Amandman 7.

Članak 7.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
1. Da bi stekao status osobe s dugotrajnim boravkom u EU-u, državljanin treće zemlje podnosi zahtjev nadležnim tijelima države članice u kojoj boravi. Uz zahtjev se prilažu pisani dokazi određeni nacionalnim pravom kojima se dokazuje da podnositelj zahtjeva ispunjava uvjete određene u člancima 4. i 5., kao i, ako se to zahtijeva, valjana putna isprava ili njezina ovjerena preslika.	1. Da bi stekao status osobe s dugotrajnim boravkom u EU-u, državljanin treće zemlje podnosi zahtjev nadležnim tijelima države članice u kojoj boravi. Uz zahtjev se prilažu pisani dokazi određeni nacionalnim pravom kojima se dokazuje da podnositelj zahtjeva ispunjava uvjete određene u člancima 4. i 5., kao i, ako se to zahtijeva, valjana putna isprava ili njezina ovjerena preslika. <i>Nadležna državna tijela obavješćuju državljanina treće zemlje o postupku podnošenja zahtjeva u roku od tri mjeseca po okončanju propisanog razdoblja njegova zakonitog i neprekinutog boravka na području države članice.</i>

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>2. Nadležna državna tijela u najkraćem mogućem roku podnositelju zahtjeva daju pisanu obavijest o odluci, a u svakom slučaju najkasnije šest mjeseci od datuma podnošenja potpunog zahtjeva. O svakoj takvoj odluci obavješćuje se dotični državljanin treće zemlje u skladu s postupcima obavješćivanja na temelju odgovarajućeg nacionalnog zakonodavstva.</p> <p>Ako su, uz zahtjev, predočeni dokumenti ili pružene informacije neodgovarajući ili nepotpuni, nadležna tijela obavješćuju podnositelja zahtjeva o tome da su potrebni dodatni dokumenti ili informacije te određuju razuman rok za njihovo predočenje ili pružanje. Razdoblje iz prvog podstavka obustavlja se dok tijela ne zaprime dodatne dokumente ili informacije koje su potrebne. Ako se dodatni dokumenti ili informacije koje su potrebne ne dostave unutar tog roka, zahtjev se može odbiti.</p> <p>Nadalje, dotičnu osobu obavješćuje se o njezinim pravima i obvezama na temelju ove Direktive.</p> <p>Sve posljedice nedonošenja odluke do kraja razdoblja predviđenog u ovoj odredbi utvrđuju se nacionalnim pravom odgovarajuće države članice.</p> <p>3. Ako su ispunjeni uvjeti predviđeni člancima 4. i 5. i ako osoba ne predstavlja prijetnju u smislu članka 6., predmetna država članica odobrava državljaninu treće zemlje status osobe s dugotrajnim boravkom u EU-u.</p> <p>4. Ako se zahtjev za boravišnu dozvolu EU-a za osobe s dugotrajnim boravkom u EU-u odnosi na državljanina treće zemlje koji je nositelj nacionalne boravišne dozvole koju je izdala ista država članica u skladu s člankom 14., ta država članica ne zahtijeva od podnositelja zahtjeva da dostavi dokaz o uvjetima predviđenima u članku 5. stavcima 1. i 2. ako je ispunjavanje tih uvjeta već provjereno u okviru zahtjeva za nacionalnu boravišnu dozvolu.</p>	<p>2. Nadležna državna tijela u najkraćem mogućem roku podnositelju zahtjeva daju pisanu obavijest o odluci, a u svakom slučaju najkasnije šest mjeseci od datuma podnošenja potpunog zahtjeva. O svakoj takvoj odluci obavješćuje se dotični državljanin treće zemlje u skladu s postupcima obavješćivanja na temelju odgovarajućeg nacionalnog zakonodavstva.</p> <p>Ako su, uz zahtjev, predočeni dokumenti ili pružene informacije neodgovarajući ili nepotpuni, nadležna tijela obavješćuju podnositelja zahtjeva o tome da su potrebni dodatni dokumenti ili informacije te određuju razuman rok za njihovo predočenje ili pružanje. Razdoblje iz prvog podstavka obustavlja se dok tijela ne zaprime dodatne dokumente ili informacije koje su potrebne. Ako se dodatni dokumenti ili informacije koje su potrebne ne dostave unutar tog roka, zahtjev se može odbiti.</p> <p>Nadalje, dotičnu osobu obavješćuje se o njezinim pravima i obvezama na temelju ove Direktive.</p> <p>Sve posljedice nedonošenja odluke do kraja razdoblja predviđenog u ovoj odredbi utvrđuju se nacionalnim pravom odgovarajuće države članice.</p> <p>3. Ako su ispunjeni uvjeti predviđeni člancima 4. i 5. i ako osoba ne predstavlja prijetnju u smislu članka 6., predmetna država članica odobrava državljaninu treće zemlje status osobe s dugotrajnim boravkom u EU-u.</p> <p>4. Ako se zahtjev za boravišnu dozvolu EU-a za osobe s dugotrajnim boravkom u EU-u odnosi na državljanina treće zemlje koji je nositelj nacionalne boravišne dozvole koju je izdala ista država članica u skladu s člankom 14., ta država članica ne zahtijeva od podnositelja zahtjeva da dostavi dokaz o uvjetima predviđenima u članku 5. stavcima 1. i 2. ako je ispunjavanje tih uvjeta već provjereno u okviru zahtjeva za nacionalnu boravišnu dozvolu.</p> <p>5. Odlukom o odbijanju zahtjeva za boravišnu dozvolu za osobe s dugotrajnim boravkom uzimaju se u obzir posebne okolnosti slučaja i poštuje načelo proporcionalnosti.</p>

Obrazloženje

Važno je da nadležna tijela o toj mogućnosti propisno obavijeste osobe koje ispunjavaju uvjete za podnošenje zahtjeva za dozvolu za dugotrajni boravak jer postoji ozbiljan nedostatak informacija koje se pružaju podnositeljima zahtjeva za boravak, što ne samo da dovodi do zabune, nesporazuma i lažnih nada kod podnositelja zahtjeva nego i do preopterećenja i usporenja administrativnog postupka. Predlaže se dodavanje novog stavka 5. članku 7. po uzoru na članak 7. stavak 3. preinačene Direktive o plavoj karti kako bi se osiguralo da tijela nadležna za imigraciju djeluju razmjerno i uzimaju u obzir konkretne okolnosti svakog slučaja.

Amandman 8.

Članak 9. stavak 1.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Osobe s dugotrajnim boravkom u EU-u nemaju pravo zadržati status osobe s dugotrajnim boravkom u EU-u u sljedećim slučajevima:	Osobe s dugotrajnim boravkom u EU-u nemaju pravo zadržati status osobe s dugotrajnim boravkom u EU-u u sljedećim slučajevima:
(a) otkrivanjem da je status osobe s dugotrajnim boravkom u EU-u stečen prijevarom;	(a) otkrivanjem da je status osobe s dugotrajnim boravkom u EU-u stečen prijevarom;
(b) donošenjem odluke o prestanku zakonitog boravka pod uvjetima predviđenima člankom 13.;	(b) donošenjem odluke o prestanku zakonitog boravka pod uvjetima predviđenima člankom 13.;
(c) u slučaju izbjavanja s područja Unije u razdoblju od 24 uzastopna mjeseca.	(c) u slučaju izbjavanja s područja Unije u razdoblju dužem od 24 uzastopna mjeseca.

Objašnjenje

Predlaže se dodavanje riječi „dužem” kako bi se tekst uskladio s onim što se kasnije navodi u Direktivi.

Amandman 9.

Članak 14.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Nacionalne boravišne dozvole sa stalnim ili neograničenim rokom važenja	Nacionalne boravišne dozvole sa stalnim ili neograničenim rokom važenja
Ova Direktiva ne dovodi u pitanje pravo država članica da izdaju boravišne dozvole s trajnim ili neograničenim rokom važenja koje nisu boravišne dozvole za osobe s dugotrajnim boravkom u EU-u izdane u skladu s ovom Direktivom. Takvim boravišnim dozvolama ne dodjeljuje se pravo na boravak u drugim državama članicama kako je predviđeno poglavljem III. ove Direktive.	Ova Direktiva ne dovodi u pitanje pravo država članica da izdaju boravišne dozvole s trajnim ili neograničenim rokom važenja koje nisu boravišne dozvole za osobe s dugotrajnim boravkom u EU-u izdane u skladu s ovom Direktivom. Takvim boravišnim dozvolama ne dodjeljuje se pravo na boravak u drugim državama članicama kako je predviđeno poglavljem III. ove Direktive. Države članice koje izdaju nacionalne dozvole sa stalnim rokom važenja državljanima trećih zemalja kojima su dodijelile status osobe s dugotrajnim boravkom u EU-u dodjeljuju ista prava i povlastice kao u svojim nacionalnim sustavima ako su prava i povlastice u okviru tih nacionalnih sustava povoljniji.

Objašnjenje

Kako bi se stvorili jednaki uvjeti za dozvolu EU-a za dugotrajni boravak i nacionalnu dozvolu sa stalnim rokom važenja, potrebno je da države članice državljanima trećih zemalja koji imaju status osobe s dugotrajnim boravkom osiguraju ista prava i povlastice koje su predviđene nacionalnim statusom. Predložena izmjena odražava odredbu iz članka 11. stavka 6. preinake Direktive o plavoj karti (EU) 2021/1883 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. listopada 2021. o uvjetima za ulazak i boravak državljanima trećih zemalja u svrhu zapošljavanja visokokvalificiranih radnika te stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 2009/50/EZ (SL L 382, 28.10.2021., str. 1).

Amandman 10.

Članak 21. stavak 3.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Druga država članica izdaje članovima obitelji osobe s dugotrajnim boravkom u EU-u boravišne dozvole koje se mogu produžiti i koje imaju isti rok važenja kao i dozvola izdana osobi s dugotrajnim boravkom u EU-u.	Druga država članica izdaje članovima obitelji osobe s dugotrajnim boravkom u EU-u boravišne dozvole koje se mogu produžiti i koje imaju isti rok važenja kao i dozvola izdana osobi s dugotrajnim boravkom u EU-u. Boravišna dozvola izdaje se u skladu sa standardnim pravilima i obrascem utvrđenim u Uredbi Vijeća (EZ) br. 1030/2002. U rubriku „Napomene” države članice unose „nositelj ima ista prava kao osoba s dugotrajnim boravkom u EU-u u skladu s poglavljem III.”.

Obrazloženje

U dozvoli boravka trebalo bi izričito navesti da se izdaje osobi s dugotrajnim boravkom u drugoj državi članici jer u protivnom javna tijela, privatne organizacije i druge osobe neće znati da državljani trećih zemalja imaju status osobe s dugotrajnim boravkom u EU-u i da uživaju povezana prava kao što je pravo na jednako postupanje.

Amandman 11.

Članak 24.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>Tretman osiguran u drugoj državi članici</p> <p>1. Čim dobiju boravišnu dozvolu predviđenu člankom 21. u drugoj državi članici, osobe s dugotrajnim boravkom u EU-u i članovi njihovih obitelji u toj državi članici uživaju jednak tretman u područjima i pod uvjetima iz članka 12.</p> <p>2. Osobe s dugotrajnim boravkom u EU-u i članovi njihovih obitelji imaju pristup tržištu rada u skladu sa stavkom 1.</p> <p>Države članice mogu propisati da osobe s dugotrajnim boravkom u EU-u i članovi njihovih obitelji koji obavljaju gospodarsku djelatnost u svojstvu zaposlene ili samozaposlene osobe obavijeste nadležna tijela o svakoj promjeni poslodavca ili gospodarske djelatnosti. Takav zahtjev ne utječe na pravo dotičnih osoba da započnu i obavljaju novu djelatnost.</p> <p>Države članice mogu u skladu s nacionalnim pravom odlučiti o uvjetima pod kojima osobe iz članka 16. stavka 2. točke (b) ili (c) i članovi njihovih obitelji mogu imati pristup djelatnostima u okviru zaposlenja ili samozaposlenja</p>	<p>Tretman osiguran u drugoj državi članici</p> <p>1. Čim dobiju boravišnu dozvolu predviđenu člankom 21. u drugoj državi članici, osobe s dugotrajnim boravkom u EU-u i članovi njihovih obitelji u toj državi članici uživaju jednak tretman u područjima i pod uvjetima iz članka 12.</p> <p>2. Osobe s dugotrajnim boravkom u EU-u i članovi njihovih obitelji imaju pristup tržištu rada u skladu sa stavkom 1.</p> <p>Države članice mogu propisati da osobe s dugotrajnim boravkom u EU-u i članovi njihovih obitelji koji obavljaju gospodarsku djelatnost u svojstvu zaposlene ili samozaposlene osobe obavijeste nadležna tijela o svakoj promjeni poslodavca ili gospodarske djelatnosti. Takav zahtjev ne utječe na pravo dotičnih osoba da započnu i obavljaju novu djelatnost.</p> <p>Države članice mogu u skladu s nacionalnim pravom odlučiti o uvjetima pod kojima osobe iz članka 16. stavka 2. točke (c) i članovi njihovih obitelji mogu imati pristup djelatnostima u okviru zaposlenja ili samozaposlenja.</p>

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
	<p>3. Osobe iz članka 16. stavka 2. točke (b), izvan razdoblja studija i podložno pravilima i uvjetima koji se primjenjuju na dotičnu djelatnost u dotičnoj državi članici, imaju pravo obavljati djelatnost zaposlene osobe i mogu biti ovlaštene obavljati samostalnu gospodarsku djelatnost. Svaka država članica određuje maksimalan broj sati tjedno, ili dana, ili mjeseci godišnje dopuštenih za takvu djelatnost, a koji nije manji od 15 sati tjedno ili od odgovarajućeg broja dana ili mjeseci godišnje.</p>

Objašnjenje

Prema predloženom tumačenju posljednje rečenice članka 24. stavka 2. pristup zaposlenju državljanina treće zemlje s dugotrajnim boravkom koji se preseli u drugu državu članicu kao student u skladu s člankom 16. stavkom 2. točkom (b) u potpunosti bi ovisio o relevantnim nacionalnim pravilima. Nema opravdanja za to da državljanin treće zemlje s najmanje pet godina zakonitog boravka u EU-u ima ograničeniji pristup zapošljavanju od studenta iz treće zemlje u skladu s člankom 24. Direktive (EU) 2016/801 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2016. o uvjetima ulaska i boravka državljanina trećih zemalja u svrhu istraživanja, studija, osposobljavanja, volonterstva, razmjena učenika ili obrazovnih projekata, i obavljanja poslova au pair (SL L 132, 21.5.2016., str. 21.) (Direktiva o studentima i istraživačima). Dodani stavak temelji se na članku 24. te direktive.

Amandman 12.

Članak 27.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Pristup informacijama	Pristup informacijama
<p>1. Države članice omogućuju jednostavan pristup informacijama o boravišnoj dozvoli EU-a za osobe s dugotrajnim boravkom u EU-u;</p> <p>(a) o cjelokupnoj dokaznoj dokumentaciji potrebnoj za podnošenje zahtjeva;</p> <p>(b) o uvjetima stjecanja statusa i boravka koji se primjenjuju na državljane trećih zemalja i članove njihovih obitelji, uključujući njihova prava i obveze te postupovne zaštitne mjere.</p> <p>2. Ako države članice izdaju nacionalne boravišne dozvole u skladu s člankom 14., one osiguravaju jednak pristup informacijama o boravišnoj dozvoli EU-a za osobe s dugotrajnim boravkom u EU-u kao i one koje se pružaju u pogledu takvih nacionalnih boravišnih dozvola.</p>	<p>1. Države članice omogućuju jednostavan pristup informacijama o boravišnoj dozvoli EU-a za osobe s dugotrajnim boravkom u EU-u;</p> <p>(a) o cjelokupnoj dokaznoj dokumentaciji potrebnoj za podnošenje zahtjeva;</p> <p>(b) o uvjetima stjecanja statusa i boravka koji se primjenjuju na državljane trećih zemalja i članove njihovih obitelji, uključujući njihova prava i obveze te postupovne zaštitne mjere.</p> <p>2. Ako države članice izdaju nacionalne boravišne dozvole u skladu s člankom 14., one osiguravaju jednak pristup informacijama o boravišnoj dozvoli EU-a za osobe s dugotrajnim boravkom u EU-u kao i one koje se pružaju u pogledu takvih nacionalnih boravišnih dozvola.</p> <p>3. Nakon što je državljanin treće zemlje pet godina zakonito i neprekinuto boravio na državnom području države članice, ta država članica obavješćuje državljanina treće zemlje o isteku tog razdoblja i o mogućnosti podnošenja zahtjeva za status u skladu s člankom 7. ako su ispunjeni uvjeti iz članaka 3., 4., 5. i 26.</p>

Obrazloženje

Status osobe s dugotrajnim boravkom u EU-u nedovoljno se koristi, djelomično zbog nedostatka svijesti i informacija o pravima i koristima povezanim s tim statusom. U tu se svrhu preporučuje da se državljane trećih zemalja koji su zakonito boravili u državi članici obavijesti da imaju pravo na taj status te o tome kako podnijeti zahtjev za njegovo stjecanje.

Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o jedinstvenom postupku obrade zahtjeva za izdavanje jedinstvene dozvole za boravak i rad državljanima trećih zemalja na državnom području države članice te o zajedničkom skupu prava za radnike iz trećih zemalja koji zakonito borave u državi članici

COM(2022) 655

Amandman 13.

Uvodna izjava (4)

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Treba utvrditi skup pravila koja uređuju postupak ispitivanja zahtjeva za jedinstvenu dozvolu. Taj postupak treba biti učinkovit i provediv, uzimajući u obzir uobičajeno radno opterećenje uprava država članica , te transparentan i pravičan kako bi se osigurala odgovarajuća pravna sigurnost za one na koje se to odnosi.	Treba utvrditi skup pravila koja uređuju postupak ispitivanja zahtjeva za jedinstvenu dozvolu. Taj postupak treba biti učinkovit i provediv te transparentan i pravičan kako bi se osigurala odgovarajuća pravna sigurnost i brzina obrade zahtjeva za one na koje se to odnosi.

Obrazloženje

Posebno s obzirom na vremena u kojima migracija postaje sve važnija, ne smatramo primjerenim da postupak razmatranja zahtjeva za izdavanje jedinstvene dozvole, za koji bi bili potrebni posebni uredi, bude podređen drugim djelatnostima.

Amandman 14.

Uvodna izjava (5)

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Odredbama ove Direktive ne dovodi se u pitanje nadležnost država članica da urede primitak državljana trećih zemalja za potrebe posla, uključujući obujam primitka.	Odredbama ove Direktive ne dovodi se u pitanje nadležnost država članica da urede primitak državljana trećih zemalja za potrebe posla, uključujući obujam primitka. Države članice potiču se da se pri određivanju obujma primitka savjetuju sa svojim lokalnim i regionalnim vlastima i relevantnim lokalnim akterima.

Obrazloženje

Iako su prihvatne kvote u nadležnosti država članica, stanje na tržištu rada u državi članici može se znatno razlikovati od regije do regije, a prosječni nacionalni podaci možda neće pružati preciznu sliku potreba za radnom snagom. Lokalne i regionalne vlasti stoga bi trebale imati mogućnost da se njihove potrebe uzmu u obzir pri određivanju obujma primitka. Lokalni dionici kao što su lokalne i regionalne udruge, nevladine organizacije koje rade na uključivanju migranata i prihvatu izbjeglica, vijeća za izbjeglice itd. također mogu iznijeti točnu procjenu obujma prihvata državljana trećih zemalja.

Amandman 15.

Uvodna izjava (15)

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Imenovanje nadležnog tijela na temelju ove Direktive ne smije dovesti u pitanje ulogu i odgovornosti ostalih tijela i, prema potrebi, socijalnih partnera, u pogledu preispitivanja i donošenja odluke o zahtjevu.	Imenovanje nadležnog tijela na temelju ove Direktive ne smije dovesti u pitanje ulogu i odgovornosti ostalih tijela, uključujući lokalna i regionalna tijela , i, prema potrebi, socijalnih partnera, u pogledu preispitivanja i donošenja odluke o zahtjevu.

Obrazloženje

Cilj je ovog amandmana osigurati da lokalne i regionalne vlasti zadrže svoje uloge i odgovornosti.

Amandman 16.

Uvodna izjava (16)

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Rok za donošenje odluke o zahtjevu međutim ne smije uključivati vrijeme potrebno za priznavanje stručnih kvalifikacija. Ova Direktiva ne smije dovesti u pitanja nacionalne postupke za priznavanje diploma.	Rok za donošenje odluke o zahtjevu međutim ne smije uključivati vrijeme potrebno za priznavanje stručnih kvalifikacija i titula te ne smije dovesti u pitanja nacionalne ili regionalne postupke za priznavanje diploma.

Obrazloženje

Priznavanje kvalifikacija provode različita tijela i ono može usporiti obradu zahtjeva za jedinstvenu dozvolu. U nekim državama članicama mnoga su zanimanja regulirana na regionalnoj razini. Kako bi se te kvalifikacije priznale, regije moraju provesti pravne propise.

Amandman 17.

Uvodna izjava (32)

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Kako bi se osigurala pravilna provedba ove Direktive, države članice trebale bi osigurati uspostavu odgovarajućih mehanizama za praćenje poslodavaca te provođenje, prema potrebi, djelotvornih i primjerenih inspekcija na svojem državnom području. Odabir poslodavaca koji su predmet inspekcije trebao bi se ponajprije temeljiti na procjeni rizika koju provode nadležna tijela u državama članicama, uzimajući u obzir čimbenike poput sektora u kojem djeluje poduzeće i sve prijašnje evidencije o kršenjima.	Kako bi se osigurala pravilna provedba ove Direktive, države članice trebale bi, u suradnji s lokalnim vlastima i regijama , osigurati uspostavu odgovarajućih mehanizama za praćenje poslodavaca te provođenje, prema potrebi, djelotvornih i primjerenih inspekcija na svojem državnom području. Odabir poslodavaca koji su predmet inspekcije trebao bi se ponajprije temeljiti na procjeni rizika koju provode nadležna tijela u državama članicama, uzimajući u obzir čimbenike poput sektora u kojem djeluje poduzeće i sve prijašnje evidencije o kršenjima.

Obrazloženje

Zahvaljujući mogućnosti proširenja praćenja na lokalne vlasti i regije, i policija na teritorijalnoj razini može biti uključena u zaštitu radnika, a time i u inspekcije na radnom mjestu.

Amandman 18.

Članak 5.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Nadležno tijelo	Nadležno tijelo
<p>1. Države članice imenuju tijelo nadležno za primanje zahtjeva i izdavanje jedinstvene dozvole.</p> <p>2. Nadležno tijelo donosi odluku o potpunom zahtjevu čim je prije moguće, a u svakom slučaju u roku od četiri mjeseca od datuma podnošenja zahtjeva.</p> <p>Rok iz prvog podstavka obuhvaća provjeru stanja na tržištu rada i izdavanje potrebne vize iz članka 4. stavka 3. Taj rok može se produžiti u posebnim okolnostima, vezano za složenost preispitivanja zahtjeva.</p> <p>Kada se odluka ne donese u roku predviđenom u ovom stavku, sve posljedice utvrđuju se nacionalnim pravom.</p> <p>3. Nadležno tijelo obavješćuje podnositelja zahtjeva u pisanom obliku o odluci u skladu s postupkom za slanje obavijesti utvrđenim u odgovarajućem nacionalnom pravu.</p> <p>4. Ako su informacije ili dokumenti u potporu zahtjeva nepotpuni s obzirom na kriterije određene u nacionalnom pravu, nadležno tijelo pisanim putem obavješćuje podnositelja zahtjeva o dodatnim informacijama ili dokumentima koji su potrebni, određujući razumni rok za njihovo dostavljanje. Rok iz stavka 2. obustavlja se dok nadređeno tijelo ili ostala odgovarajuća tijela ne prime potrebe dodatne informacije. Ako se dodatne informacije ili dokumenti ne dostave u okviru određenog roka, nadležno tijelo može odbiti zahtjev.</p>	<p>1. Države članice imenuju tijelo nadležno za primanje zahtjeva i izdavanje jedinstvene dozvole.</p> <p>2. Nadležno tijelo donosi odluku o potpunom zahtjevu čim je prije moguće, a u svakom slučaju u roku od četiri mjeseca od datuma podnošenja zahtjeva.</p> <p>Rok iz prvog podstavka obuhvaća provjeru stanja na tržištu rada i izdavanje potrebne vize iz članka 4. stavka 3. Taj rok može se produžiti u posebnim okolnostima, vezano za složenost preispitivanja zahtjeva, ili skratiti u slučaju teške političke/socijalne situacije ili prirodne katastrofe, podložno naknadnoj provjeri uvjeta.</p> <p>Kada se odluka ne donese u roku predviđenom u ovom stavku, sve posljedice utvrđuju se nacionalnim pravom.</p> <p>3. Nadležno tijelo obavješćuje podnositelja zahtjeva u pisanom obliku o odluci u skladu s postupkom za slanje obavijesti utvrđenim u odgovarajućem nacionalnom pravu.</p> <p>4. Ako su informacije ili dokumenti u potporu zahtjeva nepotpuni s obzirom na kriterije određene u nacionalnom pravu, nadležno tijelo pisanim putem obavješćuje podnositelja zahtjeva o dodatnim informacijama ili dokumentima koji su potrebni, određujući razumni rok za njihovo dostavljanje. Rok iz stavka 2. obustavlja se dok nadređeno tijelo ili ostala odgovarajuća tijela ne prime potrebe dodatne informacije. Ako se dodatne informacije ili dokumenti ne dostave u okviru određenog roka, nadležno tijelo može odbiti zahtjev.</p> <p>5. Provjera stanja na tržištu rada može se izostaviti ili ubrzati ako se adresa poslodavca nalazi u regiji ili gradu koji je nadležnom tijelu države članice ukazao na manjak radne snage koji se ne može pokriti domaćom radnom snagom.</p>

Obrazloženje

Predloženom izmjenom omogućila bi se brža obrada zahtjeva za radnike koji dolaze u regije koje aktivno nastoje riješiti problem nedostatka radne snage pomoću stranih radnika.

II. PREPORUKE O POLITIKAMA

EUROPSKI ODBOR REGIJA

1. pozdravlja strateški pristup zakonitoj migraciji;
2. uviđa da zakoniti migranti imaju ključnu ulogu u europskom gospodarstvu i društvima te da mogu postati i akteri u razvoju kada se uvedu odgovarajuće politike; naglašava da su zakonite migracije ključni pokretač rasta u gradovima i da doprinose njihovoj većoj raznolikosti i gospodarskoj dinamičnosti; nadalje ističe doprinos velikog broja ključnih radnika migranata tijekom pandemije bolesti COVID-19; ističe da je potrebno povećati jednakost u postupanju prema radnicima i radnicama iz trećih zemalja, naročito kad je riječ o radnim uvjetima, slobodi udruživanja i povezivanja te socijalnim naknadama, kao i potrebi za većom zaštitom prava žena i rodne perspektive, prije svega u sektorima u kojima rade pretežno žene migrantice, ali i za zaštitom osoba s invaliditetom, što podrazumijeva očuvanje njihovih prava i pristup njezi;
3. ističe da su lokalne i regionalne vlasti u najboljem položaju da imaju jasan pregled trenutačnih i strukturnih nedostataka i mogućnosti na lokalnom tržištu rada te bi stoga trebale biti uključene u višerazinsko upravljanje privlačenjem i zadržavanjem međunarodnih talenata kako bi se odgovorilo na potrebe lokalnog tržišta rada. U tu je svrhu potrebno proširiti prostor za višerazinski dijalog u svim upravljačkim strukturama na lokalnoj i nacionalnoj razini te na razini EU-a;
4. naglašava potrebu za cjelovitim rješavanjem pitanja zapošljavanja radnika migranata kako bi se obuhvatili svi aspekti migracijskog procesa: od zapošljavanja do učinkovite integracije i moguće slobode kretanja na tržištu rada EU-a. Isto tako naglašava važnost usklađivanja razine zakonitih ekonomskih migracija s potrebama tržišta rada država članica. U taj bi proces također trebalo uključiti partnere iz privatnog sektora i poslodavce te u njemu uzeti u obzir radnike migrante svih razina kvalifikacija;
5. uviđa da prijelaz EU-a na zeleno i digitalno gospodarstvo zahtijeva posebne vještine i restrukturiranje gospodarstava i tržišta rada, što pak iziskuje dodatnu radnu snagu i stjecanje novih vještina putem tehničkog i strukovnog obrazovanja i osposobljavanja; poziva na uključivanje regionalnih i lokalnih vlasti, koje najbolje poznaju potrebe lokalnih i regionalnih tržišta rada, u taj proces;
6. naglašava da institucije na lokalnoj i regionalnoj razini igraju ključnu ulogu u olakšavanju uključivanja svih državljana trećih zemalja, neovisno o njihovom pravnom statusu. One često promiču raznolikost i socijalnu koheziju nizom progresivnih politika kojima se potiče povjerenje u lokalne uprave, pravedan pristup zajedničkim uslugama i socioekonomska uključenost. U središtu su prihvatna izbjeglica i pružanja pomoći izbjeglicama te igraju ključnu ulogu u utvrđivanju potreba tržišta rada, kao i u određivanju uvjeta koji iziskuju provedbu zaštitnih postupaka (ispitivanje tržišta rada) te u osiguravanju priznavanja i poštovanja raznolikosti na tržištu rada, kao jednakih mogućnosti za sve;
7. poziva na sveobuhvatnu metodu na razini EU-a za prikupljanje podataka o potražnji za visokokvalificiranim radnicima u različitim zanimanjima i tržištima rada, što bi zahtijevalo daljnji razvoj inicijativa kao što su portal EURES, EuroPass i mjere koje su trenutačno predviđene u okviru Novog programa vještina. Platforme za suradnju temeljene na stvarnim potrebama tržišta, koje često izražavaju i nacionalni socijalni partneri, mogle bi se uspostaviti na jednostavniji način;
8. pozdravlja potporu Europskog nadzornog tijela za rad (ELA) osiguravanju pravedne, jednostavne i djelotvorne provedbe propisa EU-a o mobilnosti radne snage i koordinaciji sustava socijalne sigurnosti, među ostalim pružanjem informacija, usklađenim i zajedničkim inspekcijama, pojačanom administrativnom suradnjom, kao i promicanjem mobilnosti radnika, posebno putem EURES-a;
9. smatra da je preinaka dviju predmetnih direktiva u skladu s načelima supsidijarnosti i proporcionalnosti;
10. pozdravlja daljnje mjere navedene u paketu za vještine i talente, uključujući stvaranje pilot-projekta EU-a za talente koji bi bio posebno namijenjen osobama koje bježe od ruske invazije Ukrajine, i predloženu bazu talenata iz EU-a;

11. pozdravlja najavu Europske komisije o proširenju baze talenata EU-a na izbjeglice koje borave u EU-u i u trećim zemljama, čime se otvara put održivijem i uključivijem pristupu mobilnosti radne snage i rješenjima u vezi s trećim zemljama; podsjeća da je pri osmišljavanju tih alata potrebno učiniti više kako bi se razvili pravedni programi migracije radne snage kojima se jamči dostojanstven rad za sve radnike i koji su dostupni izbjeglicama, bez obzira na njihovo državljanstvo i mjesto boravka, pod jednakim uvjetima i uz potrebne zaštitne mjere. Postojeći pravni i administrativni okviri i dalje su previše složeni i obično ometaju postizanje učinka razmjera. Pretjerano birokratski postupci mogu utjecati na pristup izbjeglica tržištu rada, zbog čega bi oni s vremenom mogli postajati sve izloženiji riziku da pribjegavaju neprijavljenom radu te riziku od zlostavljanja i iskorištavanja;

12. naglašava da bi u budućnosti provedba projekata mobilnosti i partnerstava za talente trebala uključivati: lokalne i regionalne vlasti sa zadaćom doprinošenja razvoju budućih projekata; dijaspora, čija bi zadaća bila utvrditi potrebe migranata i pomoći u razvoju projekata u svojim zemljama podrijetla; trgovinska udruženja i udruge poslodavaca, sa zadaćom prikupljanja informacija o potrebama tržišta rada na nacionalnoj i lokalnoj razini i pružanja doprinosa osmišljavanju učinkovitih intervencija;

13. ističe da bi trebalo uzeti u obzir potrebe raznih uključenih aktera (migranata, dijaspora, lokalnih i regionalnih vlasti, poslodavaca i trgovinskih udruženja) kako bi se zajamčila učinkovitost i održivost budućih projekata kao alata za dugoročno upravljanje zakonitom migracijom; stoga poziva na uspostavu okruglog stola Europske komisije, Europskog gospodarskog i socijalnog odbora, Europskog odbora regija i Europskog parlamenta, pri čemu bi se rasprave trebale zasnivati na ranije provedenom savjetovanju i dijalogu s glavnim dionicima o integraciji migranata; ujedno poziva na osiguravanje sinergije s platformom EU-a za migraciju radne snage koju je predvidjela Europska komisija te podsjeća na to da prilikom provedbe budućih projekata treba voditi računa o osobito osjetljivom položaju izbjeglica kako bi im se osigurao jednak pristup mogućnostima tržišta rada i nužnim pravnim mjerama zaštite;

14. podržava uspostavu programa rada i putovanja unutar EU-a za mlade iz trećih zemalja, kako je Komisija predvidjela u svojoj komunikaciji „Privlačenje vještina i talenata u EU”, kao i proširenje programa DiscoverEU i izvan trećih zemalja koje sudjeluju u programu Erasmus+, te poziva na sličan pristup kad je riječ o Europskim snagama solidarnosti kako bi se u taj program uključilo više trećih zemalja nego što je to trenutno predviđeno i kako bi se izazovi i prilike migracija uzimali u obzir tijekom cijelog migracijskog ciklusa;

15. smatra da komunikacija COM(2022) 657, koja je prvenstveno usmjerena na privlačenje vještina i talenata u Europu, nije na odgovarajući način uzeta u obzir u prijedlozima direktiva COM(2022) 650 i 655, iako se radi o važnom poticaju za promjenu paradigme u analizi fenomena migracija;

16. ističe da među državljanima trećih zemalja koji doprinose tržištu rada EU-a postoje posebne skupine o kojima bi zakonodavstvo trebalo voditi računa jer su sve relevantnije u ključnim sektorima na europskim tržištima rada, primjerice u okviru inicijativa usmjerenih na jačanje sektora zdravstva i skrbi, kao što su jamstvo EU-a za djecu ili Zelena knjiga o starenju; stoga poziva na pružanje veće ciljne potpore državljanima trećih zemalja kako bi im se olakšali stjecanje statusa osobe s dugotrajnim boravištem, mobilnost i integracija u EU-u, s posebnim naglaskom na korisnike međunarodne zaštite na koje se, u skladu s predloženom direktivom o osobama s dugotrajnim boravištem, primjenjuju ista pravila kao i na sve ostale državljane trećih zemalja obuhvaćene područjem primjene te direktive koja ne uzima u obzir poseban položaj izbjeglica i njihovu ranjivost;

17. ističe da mobilnost radne snage može biti dodatan zakoniti način dolaska u Europu ili na druga odredišta bez pribjegavanja nezakonitim rutama jer izbjeglicama može pružiti sigurne mogućnosti za primjenu vještina i ostvarivanje potencijala u regijama koje nastoje riješiti problem nedostatka određenih vještina; predlaže da se izbjeglice koje borave u zemljama koje nisu članice EU-a smatraju dodatnom kategorijom kvalificiranih radnika, dok bi pružanje takvog dodatnog zakonskog puta u vidu migracije radne snage moglo pomoći u smanjenju pritiska na europske sustave azila;

18. upozorava da, iako nezakonite migracije čine tek mali postotak ukupnih migracija u EU, one i dalje vrše znatan pritisak na regije i gradove koji se nalaze na vanjskim granicama EU-a; stoga poziva na pravilnu provedbu načela podjele tereta među državama članicama EU-a i na rješavanje problema nezakonitih migracija, među ostalim borbom protiv trgovaca ljudima koji iskorištavaju tražitelje azila i ekonomske migrante primoravajući ih na opasna putovanja;

19. treba imati na umu da stručnjacima u određenim poljima (zdravstvo, inženjerstvo itd.) treba olakšati ulazak smanjenjem birokracije, dok za tisuće slobodnih radnih mjesta u područjima u kojima je potrebno tehničko osposobljavanje, a ne akademsko obrazovanje, primjerice u poljoprivredi, građevinarstvu, prometu, mehanici itd., nije dovoljno nastojati uskladiti ponudu tržišta s potražnjom za zaposlenjem, već je potrebno predvidjeti drukčiju vrstu suradnje, uključujući usklađivanje ponude na tržištu s potražnjom, ali i bližu suradnju sa socijalnim partnerima i relevantnim centrima za osposobljavanje. Ta bi suradnja trebala uključivati općine i regije;

20. također poziva države članice da u cilju privlačenja vještina i talenata istraže mogućnost olakšavanja stjecanja statusa osobe s dugotrajnim boravištem svim zakonitim migrantima s višim kvalifikacijama i na visokokvalificiranim radnim mjestima, kao i određenim kategorijama građana trećih zemalja koji posjeduju srednje kvalifikacije, za što bi, naravno, bio potreban sustav određivanja prioriteta, što bi moglo doprinijeti da se smanji deficit u sektorima u kojima nedostaje radne snage, kao što su IT i zdravstvo. Stoga bi bilo potrebno izraditi popise radnih mjesta za koje je jasno da nedostaje radne snage, ali i osigurati izuzeće od ispitivanja tržišta rada za pristup kvalificiranih radnika;

21. predlaže aktivaciju (lokalnih, regionalnih ili gradskih) sustava priznavanja vještina kako bi se ubrzao proces socioekonomskog uključivanja državljana trećih zemalja koji posjeduju jedan od statusa zajamčenih postojećim nacionalnim zakonodavstvom, bez obzira na to radi li se o novopridošlim ili već nastanjenim osobama. Taj sustav priznavanja vještina ne bi zamijenio nacionalni sustav, već bi ga upotpunjavao, čime bi se zajamčila brža integracija na tržište rada u regiji ili gradu;

22. ističe da nedavni priljev visokokvalificiranih izbjeglica iz Ukrajine ukazuje na potrebu za ubrzanjem postupka priznavanja vještina za sve državljane trećih zemalja, kako je već uređeno novom Direktivom o plavoj karti EU-a. Politika EU-a kojom se regulira ulazak radnika migranata i postupanje prema njima ključna je kako bi se osigurala dobra ravnoteža između ponude i potražnje radne snage, koja je u ovom trenutku posebno neuravnotežena, posebno u pogledu određenih društveno relevantnih funkcija kao što su one povezane sa sektorom skrbi i zdravstvenim sektorom;

23. ističe da treba uzeti u obzir osobe s umjetničkim talentom koje ne odgovaraju traženim profesionalnim profilima, ali mogu obogatiti kulturu države domaćina stvarajući kulturnu razmjenu na koju u povijesti Europe gledamo s ponosom;

24. preporučuje provedbu dugoročnih politika koje nadilaze mjere usmjerene na sigurnost promicanjem poboljšane uključivosti, uz istodobno uklanjanje temeljnih uzroka migracija;

25. poziva na poticanje poduzetništva proširenjem mogućnosti za migraciju u EU s ciljem pokretanja poslovanja i osnivanja *start-up* poduzeća, kao i olakšavanjem izdavanja dozvola za osnivanje poduzeća državljanima trećih zemalja; ističe potencijal lokalnih i regionalnih vlasti za pružanje smjernica i povezivanje novopridošlih osoba s lokalnim poduzećima te potrebu da se takve inicijative podržavaju pružanjem trajne potpore sredstvima EU-a;

26. ističe potrebu za promicanjem kulture tolerancije podizanjem međukulturne osviještenosti i izgradnjom zajedničkog osjećaja pripadnosti;

27. predlaže jačanje višedioničkog upravljanja migracijama, pružanje potpore boljoj suradnji između regionalnih vlasti i civilnog društva u upravljanju migracijama, raznolikošću i uključenošću, jačanje dijaloga i suradnje u području migracija te osmišljavanje istinski sveobuhvatnog pristupa za rješavanje tog pitanja u svim njegovim dimenzijama, uz potpuno poštovanje ljudskih prava.

Bruxelles 30. studenoga 2022.

Predsjednik
Europskog odbora regija
Vasco ALVES CORDEIRO

Mišljenje Europskog odbora regija o reformi sustava oznaka zemljopisnog podrijetla

(2023/C 79/11)

Izvjestiteljica:	Karine GLOANEC-MAURIN (FR/PSE), zamjenica načelnika nove Općine Couëtron-au-Perche
Referentni dokument/i:	Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o oznakama zemljopisnog podrijetla Europske unije za vino, jaka alkoholna pića i poljoprivredne proizvode i sustavima kvalitete za poljoprivredne proizvode, o izmjeni uredaba (EU) br. 1308/2013, (EU) 2017/1001 i (EU) 2019/787 te o stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 1151/2012 COM(2022) 134 final

I. PREPORUKE ZA IZMJENE

Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o oznakama zemljopisnog podrijetla Europske unije za vino, jaka alkoholna pića i poljoprivredne proizvode i sustavima kvalitete za poljoprivredne proizvode, o izmjeni uredaba (EU) br. 1308/2013, (EU) 2017/1001 i (EU) 2019/787 te o stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 1151/2012

COM(2022) 134 final

Amandman 1.

Nova uvodna izjava nakon uvodne izjave 3.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
	<i>Komisija je u komunikaciji od 30. lipnja 2021. „Dugoročna vizija za ruralna područja EU-a – do 2040. ostvariti jača, povezana, otporna i prosperitetna ruralna područja” oznake zemljopisnog podrijetla uvrstila među vodeće inicijative za promicanje prosperiteta zbog njihovog doprinosa gospodarskoj diversifikaciji ruralnih područja.</i>

Obrazloženje

Zahvaljujući njihovim višestrukim pozitivnim vanjskim učincima oznakama zemljopisnog podrijetla pridonosi se održivom rastu u ruralnim područjima.

Amandman 2.

Nova uvodna izjava nakon uvodne izjave 3.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
	<i>Izmjene unesene u sustav oznaka zemljopisnog podrijetla EU-a Uredbom (EU) 2021/2117 u okviru reforme zajedničke poljoprivredne politike (ZPP).</i>

Obrazloženje

Treba osigurati dosljednost s napretkom ostvarenim zahvaljujući Uredbi o uspostavljanju zajedničke organizacije tržišta poljoprivrednih proizvoda (ZOT) i Uredbi (EU) br. 1151/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. studenog 2012. o sustavima kvalitete za poljoprivredne i prehrambene proizvode (SL L 343, 14.12.2012., str. 1) u kontekstu nedavno izmijenjenog ZPP-a.

Amandman 3.

Nova uvodna izjava nakon uvodne izjave 11.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
	<p><i>Politika kakvoće u EU-u javna je politika povezana s proizvodnjom javnih dobara, pa njezin doprinos tranziciji prema održivom prehrambenom sustavu treba ocijeniti iz te perspektive, uz pomoć holističkog i višedimenzionalnog pristupa koji obuhvaća okolišnu, gospodarsku i društveno-kulturnu održivost. Oznake zemljopisnog podrijetla instrumenti su kojima se može doprinijeti održivom razvoju ruralnih područja, diversifikaciji ruralnog gospodarstva, očuvanju radnih mjesta i MSP-ova, sprečavanju depopulacije, očuvanju kulturne i društveno-gospodarske raznolikosti, zaštiti ruralnog krajolika, održivom upravljanju prirodnim resursima i njihovom obnavljanju, očuvanju biološke raznolikosti, dobiti životinja te sigurnosti opskrbe hranom i sljedivosti hrane zahvaljujući mehanizmima uključenima u specifikacije proizvoda.</i></p>

Obrazloženje

Važno je prepoznati doprinos koji oznake zemljopisnog podrijetla zbog svoje neraskidive povezanosti s lokalnim područjima daju okolišnoj, gospodarskoj i društveno-kulturnoj održivosti.

Amandman 4.

Uvodna izjava 12.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>(12) Kako bi se pridonijelo prelasku na održiv prehrambeni sustav i odgovorilo na zahtjeve društva za održivim, ekološki i klimatski prihvatljivim metodama proizvodnje kojima se osigurava dobrobit životinja i koje su resursno učinkovite i društveno i etički odgovorne, proizvođače s oznakom zemljopisnog podrijetla trebalo bi poticati da se pridržavaju standarda održivosti koji su stroži od obveznih standarda i nadilaze dobru praksu. Takvi posebni zahtjevi mogli bi se utvrditi u specifikaciji proizvoda.</p>	<p>(12) Kako bi se pridonijelo prelasku na održiv prehrambeni sustav i odgovorilo na zahtjeve društva za održivim, ekološki i klimatski prihvatljivim metodama proizvodnje kojima se osigurava dobrobit životinja i koje su resursno učinkovite i društveno i etički odgovorne, proizvođače s oznakom zemljopisnog podrijetla trebalo bi poticati da preuzmu obveze održivosti kojima bi se pridonosilo ostvarenju ciljeva okolišne, gospodarske i društveno-kulturne održivosti. Takve posebne obveze mogle bi se utvrditi u specifikaciji proizvoda.</p>

Obrazloženje

Ne postoji definicija „standarda održivosti” kojih se treba pridržavati. Stoga je važno zadržati istu terminologiju kao u članku 12., koji je posvećen obvezama održivosti.

Amandman 5.

Nova uvodna izjava nakon uvodne izjave 12.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
	<p>Obveze održivosti trebaju doprinosti jednom od ili više sljedećih okolišnih, gospodarskih ili društveno-kulturnih ciljeva:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. okolišni ciljevi, uključujući, među ostalim: <ul style="list-style-type: none"> — ublažavanje klimatskih promjena i prilagodbu tim promjenama, uključujući energetske učinkovitost i smanjenje potrošnje vode; — očuvanje i održivo korištenje tla, krajobraza i prirodnih resursa; — očuvanje biokulturne raznolikosti i očuvanje rijetkih sjemena, lokalnih pasmina i biljnih sorti; — upravljanje zdravljem i dobrobiti životinja i njihovu valorizaciju; — tranziciju prema kružnom gospodarstvu; 2. gospodarski ciljevi, uključujući, među ostalim: <ul style="list-style-type: none"> — osiguravanje održivih prihoda i otpornosti proizvođača proizvoda s oznakom zemljopisnog podrijetla; — poboljšanje gospodarske vrijednosti proizvoda s oznakom zemljopisnog podrijetla i preraspodjelu dodane vrijednosti; — doprinos diversifikaciji ruralnog gospodarstva; — očuvanje ruralnog okruženja i lokalnog razvoja, uključujući radna mjesta u poljoprivredi; 3. društveno-kulturni ciljevi, uključujući, među ostalim: <ul style="list-style-type: none"> — privlačenje i podupiranje mladih i novih proizvođača proizvoda s oznakom zemljopisnog podrijetla te olakšavanje međugeneracijskog prijenosa znanja i kulture; — doprinos promicanju ruralnog identiteta te kulturne i gastronomske baštine; — promicanje obrazovanja o pitanjima povezanima sa sustavom kvalitete, sigurnošću opskrbe hranom te uravnoteženom i raznolikom prehranom; — poboljšanje koordinacije među proizvođačima uz pomoć učinkovitijih instrumenata upravljanja.

Obrazloženje

Važno je nakon uvodne izjave 12. unijeti definiciju obveza održivosti i podsjetiti na to da ona obuhvaća tri stupa: gospodarski, društveni i ekološki.

Amandman 6.

Nova uvodna izjava nakon uvodne izjave 12.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
	<i>Kako bi se povećala održivost lokalnih i regionalnih sustava proizvodnje hrane i doprinosilo raznolikoj i uravnoteženoj održivoj prehrani, oznake zemljopisnog podrijetla treba uključiti u minimalne obavezne kriterije za održivu javnu nabavu hrane.</i>

Obrazloženje

U skladu s preporukom iz studije Europskog odbora regija ⁽¹⁾, trebalo bi poticati uključivanje održivih prehrambenih proizvoda, uključujući proizvode sa zaštićenom oznakom izvornosti i zaštićenom oznakom zemljopisnog podrijetla.

Amandman 7.

Uvodna izjava 39.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
(39) Postupci registracije, izmjene i poništenja oznaka zemljopisnog podrijetla, uključujući postupak razmatranja i prigovora, trebali bi se provoditi na najučinkovitiji način. To se može postići korištenjem pomoći Ureda Europske unije za intelektualno vlasništvo (EUIPO) pri razmatranju zahtjeva. Iako je razmatrano djelomično povjerenje tih zadaća EUIPO-u, Komisija bi i dalje bila odgovorna za registraciju, izmjenu i poništenje zbog snažne povezanosti sa zajedničkom poljoprivrednom politikom i stručnog znanja potrebnog kako bi se osigurala odgovarajuća procjena posebnosti vina, jakih alkoholnih pića i poljoprivrednih proizvoda.	(39) Postupci registracije, izmjene i poništenja oznaka zemljopisnog podrijetla, uključujući postupak razmatranja i prigovora, trebali bi se provoditi na najučinkovitiji način. To se može postići korištenjem pomoći Ureda Europske unije za intelektualno vlasništvo (EUIPO) pri razmatranju zahtjeva, kad je riječ o njegovom području nadležnosti koje se odnosi na aspekte intelektualnog vlasništva. Uključivanje EUIPO-a ne smije dovesti do pretjeranog povećanja broja postupaka ili do produljenja njihovog trajanja. Iako je razmatrano djelomično povjerenje tih zadaća EUIPO-u, Komisija bi i dalje bila odgovorna za registraciju, izmjenu i poništenje zbog snažne povezanosti sa zajedničkom poljoprivrednom politikom i stručnog znanja potrebnog kako bi se osigurala odgovarajuća procjena posebnosti vina, jakih alkoholnih pića i poljoprivrednih proizvoda.

⁽¹⁾ Europski odbor regija, Soldi, R. (2018.), *Sustainable public procurement of food* (Održiva javna nabava hrane), <https://data.europa.eu/doi/10.2863/1187>

Obrazloženje

Oznake zemljopisnog podrijetla nisu samo pitanje prava intelektualnog vlasništva. S obzirom na njihovu blisku povezanost s politikom ruralnog razvoja, s oznakama zemljopisnog podrijetla ne bi se smjelo postupati kao s brendovima. Stoga bi u Prijedlogu uredbe trebalo precizirati da će se tehnička potpora EUIPO-a odnositi samo na ispitivanje aspekata koji su u nadležnosti tog tijela, odnosno na intelektualno vlasništvo.

Amandman 8.

Nova uvodna izjava nakon uvodne izjave 39.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
	<p><i>EUIPO će pridonositi funkcioniranju sustava oznaka zemljopisnog podrijetla EU-a pružanjem stručnog znanja o intelektualnom vlasništvu i prilikom obavljanja zadaća povezanih sa zaštitom oznaka zemljopisnog podrijetla, među ostalim na internetu.</i></p>

Obrazloženje

Stručno znanje o pravima intelektualnog vlasništva i resursi EUIPO-a mogli bi pružiti neprocjenjivu potporu jačanju zaštite oznaka zemljopisnog podrijetla. EUIPO bi na taj način mogao stručnim znanjem o pravima intelektualnog vlasništva nadopunjavati nadležnosti GU-a AGRI u području poljoprivrede i ruralnog razvoja.

Amandman 9.

Nova uvodna izjava nakon uvodne izjave 39.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
	<p><i>Jasni rokovi i brži postupci za izmjenu specifikacija proizvoda ostvareni zahvaljujući razdvajanju izmjena na razini Unije i standardnih izmjena pridonijet će povećanju učinkovitosti sustava.</i></p>

Obrazloženje

Pojednostavljenjem postupaka za izmjenu specifikacija proizvoda, koji su usvojeni u prosincu 2021., omogućit će se smanjenje administrativnih opterećenja. To je važno jer izmjene specifikacija u velikoj mjeri utječu na uvođenje prilagodbi u proizvodni proces.

Amandman 10.

Uvodna izjava 56.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>(56) Kako bi se dopunili ili izmijenili određeni elementi ove Uredbe koji nisu ključni, Komisiji bi trebalo delegirati ovlast za donošenje akata u skladu s člankom 290. Ugovora o funkcioniranju Europske unije u vezi s definiranjem standarda održivosti i utvrđivanjem kriterija za priznavanje postojećih standarda održivosti; pojašnjenjem ili dodavanjem elemenata koje treba dostaviti kao dio popratnih informacija; povjeravanjem EUIPO-u zadaća povezanih s razmatranjem prigovora i postupkom prigovora, radom registra, objavom standardnih izmjena specifikacije proizvoda, savjetovanjem u kontekstu postupka poništenja, uspostavom i upravljanjem sustavom upozoravanja kojim se podnositelji zahtjeva obavješćuju o dostupnosti njihove oznake zemljopisnog podrijetla kao naziva domene, razmatranjem oznaka zemljopisnog podrijetla trećih zemalja, osim oznaka zemljopisnog podrijetla u skladu sa Ženevskim aktom Lisabonskog sporazuma o oznakama izvornosti i oznakama zemljopisnog podrijetla, predloženih za zaštitu na temelju međunarodnih pregovora ili međunarodnih sporazuma; utvrđivanjem odgovarajućih kriterija za praćenje rezultata rada EUIPO-a u izvršavanju zadaća koje su mu povjerene; utvrđivanjem dodatnih pravila o upotrebi oznaka zemljopisnog podrijetla za označavanje sastojaka u prerađenim proizvodima; utvrđivanjem dodatnih pravila za generički status naziva; utvrđivanjem ograničenja i odstupanja u pogledu izvora hrane za životinje u slučaju oznake izvornosti; utvrđivanjem ograničenja i odstupanja u pogledu klanja živih životinja i u pogledu izvora sirovina; utvrđivanjem pravila za određivanje upotrebe naziva biljne sorte ili životinjske pasmine; utvrđivanjem pravila kojima se ograničavaju informacije sadržane u specifikaciji proizvoda za oznake zemljopisnog podrijetla i zajamčeno tradicionalne specijalitete; utvrđivanjem dodatnih pojedinosti o kriterijima prihvatljivosti za zajamčeno tradicionalne specijalitete; utvrđivanjem dodatnih pravila kako bi se predvidjeli odgovarajući postupci certificiranja i akreditacije koji se primjenjuju u pogledu tijela za certificiranje proizvoda;</p>	<p>(56) Kako bi se dopunili ili izmijenili određeni elementi ove Uredbe koji nisu ključni, Komisiji bi trebalo delegirati ovlast za donošenje akata u skladu s člankom 290. Ugovora o funkcioniranju Europske unije u vezi s pojašnjenjem ili dodavanjem elemenata koje treba dostaviti kao dio popratnih informacija; povjeravanjem EUIPO-u zadaća povezanih s radom registra, objavom standardnih izmjena specifikacije proizvoda, uspostavom i upravljanjem sustavom upozoravanja kojim se podnositelji zahtjeva obavješćuju o dostupnosti njihove oznake zemljopisnog podrijetla kao naziva domene, razmatranjem oznaka zemljopisnog podrijetla trećih zemalja, osim oznaka zemljopisnog podrijetla u skladu sa Ženevskim aktom Lisabonskog sporazuma o oznakama izvornosti i oznakama zemljopisnog podrijetla, predloženih za zaštitu na temelju međunarodnih pregovora ili međunarodnih sporazuma; utvrđivanjem odgovarajućih kriterija za praćenje rezultata rada EUIPO-a u izvršavanju zadaća koje su mu povjerene; utvrđivanjem ograničenja i odstupanja u pogledu izvora hrane za životinje u slučaju oznake izvornosti; utvrđivanjem ograničenja i odstupanja u pogledu klanja živih životinja i u pogledu izvora sirovina; utvrđivanjem pravila za određivanje upotrebe naziva biljne sorte ili životinjske pasmine; utvrđivanjem pravila kojima se ograničavaju informacije sadržane u specifikaciji proizvoda za oznake zemljopisnog podrijetla i zajamčeno tradicionalne specijalitete; utvrđivanjem dodatnih pojedinosti o kriterijima prihvatljivosti za zajamčeno tradicionalne specijalitete; utvrđivanjem dodatnih pravila kako bi se predvidjeli odgovarajući postupci certificiranja i akreditacije koji se primjenjuju u pogledu tijela za certificiranje proizvoda; utvrđivanjem dodatnih pravila za zajedničke zahtjeve koji se odnose na više od jednog državnog područja i</p>

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>utvrđivanjem dodatnih pravila za detaljnije određivanje zaštite zajamčeno tradicionalnih specijaliteta; utvrđivanjem dodatnih pravila za zajamčeno tradicionalne specijalitete za određivanje generičkog statusa naziva, uvjeta za upotrebu naziva biljnih sorti i životinjskih pasmina te odnosa s pravima intelektualnog vlasništva; utvrđivanjem dodatnih pravila za zajedničke zahtjeve koji se odnose na više od jednog državnog područja i dopunjavanjem pravila postupka podnošenja zahtjeva za zajamčeno tradicionalne specijalitete; dopunjavanjem pravila za postupak prigovora za zajamčeno tradicionalne specijalitete radi utvrđivanja detaljnih postupaka i rokova; dopunjavanjem pravila o postupku podnošenja zahtjeva za izmjenu za zajamčeno tradicionalne specijalitete; dopunjavanjem pravila o postupku poništenja za zajamčeno tradicionalne specijalitete; utvrđivanjem detaljnih pravila o kriterijima za neobvezne izraze kvalitete; rezerviranjem dodatnog neobveznog izraza kvalitete te utvrđivanjem uvjeta njegove upotrebe; utvrđivanjem odstupanja u pogledu upotrebe izraza „planinski proizvod” i utvrđivanjem metoda proizvodnje i drugih kriterija za primjenu tog neobveznog izraza kvalitete, posebno utvrđivanjem uvjeta pod kojima sirovine ili hrana za životinje mogu dolaziti s područja koja nisu planinska. Posebno je važno da Komisija tijekom svojeg pripremnog rada provede odgovarajuća savjetovanja, uključujući ona na razini stručnjaka, te da se ta savjetovanja provedu u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016. Osobito, s ciljem osiguravanja ravnopravnog sudjelovanja u pripremi delegiranih akata, Europski parlament i Vijeće primaju sve dokumente istodobno kad i stručnjaci iz država članica te njihovi stručnjaci sustavno imaju pristup sastancima stručnih skupina Komisije koji se odnose na pripremu delegiranih akata.</p>	<p>dopunjavanjem pravila postupka podnošenja zahtjeva za zajamčeno tradicionalne specijalitete; dopunjavanjem pravila za postupak prigovora za zajamčeno tradicionalne specijalitete radi utvrđivanja detaljnih postupaka i rokova; dopunjavanjem pravila o postupku podnošenja zahtjeva za izmjenu za zajamčeno tradicionalne specijalitete; dopunjavanjem pravila o postupku poništenja za zajamčeno tradicionalne specijalitete; utvrđivanjem detaljnih pravila o kriterijima za neobvezne izraze kvalitete; rezerviranjem dodatnog neobveznog izraza kvalitete te utvrđivanjem uvjeta njegove upotrebe; utvrđivanjem odstupanja u pogledu upotrebe izraza „planinski proizvod” i utvrđivanjem metoda proizvodnje i drugih kriterija za primjenu tog neobveznog izraza kvalitete, posebno utvrđivanjem uvjeta pod kojima sirovine ili hrana za životinje mogu dolaziti s područja koja nisu planinska. Posebno je važno da Komisija tijekom svojeg pripremnog rada provede odgovarajuća savjetovanja, uključujući ona na razini stručnjaka, te da se ta savjetovanja provedu u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016. Osobito, s ciljem osiguravanja ravnopravnog sudjelovanja u pripremi delegiranih akata, Europski parlament i Vijeće primaju sve dokumente istodobno kad i stručnjaci iz država članica te njihovi stručnjaci sustavno imaju pristup sastancima stručnih skupina Komisije koji se odnose na pripremu delegiranih akata.</p>

Obrazloženje

Važno je da neki ključni elementi sustava budu definirani u Uredbi, a ne u delegiranim aktima.

Amandman 11.

Članak 2.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>Za potrebe ove Uredbe, primjenjuju se sljedeće definicije:</p> <p>(g) „generički naziv” znači:</p> <p>i. naziv proizvoda koji je, unatoč povezanosti s mjestom, regijom ili zemljom u kojoj se proizvod prvotno proizvodio ili stavlja na tržište, postao uobičajeni naziv proizvoda u Uniji; i</p> <p>ii. uobičajeni izraz kojim se opisuju vrste proizvoda, svojstva proizvoda ili drugi izrazi koji se ne odnose na određeni proizvod;</p>	<p>Za potrebe ove Uredbe, primjenjuju se sljedeće definicije:</p> <p>(g) „generički naziv” znači:</p> <p>naziv proizvoda koji je, unatoč povezanosti s mjestom, regijom ili zemljom u kojoj se proizvod prvotno proizvodio ili stavlja na tržište, postao uobičajeni naziv proizvoda u Uniji;</p>

Obrazloženje

U točki (g) podtočki ii. dodaje se nova odredba o definiciji generičkog pojma. To pitanje treba prepustiti sudovima.

Amandman 12.

Članak 4.

Prijedlog Komisije	Amandman
	<p>1. Mjere utvrđene u ovoj Uredbi namijenjene su pružanju podrške poljoprivrednim i prerađivačkim djelatnostima i načinima proizvodnje koji se povezuju s visokokvalitetnim proizvodima, čime doprinose ostvarivanju ciljeva politike ruralnog razvoja.</p>

Obrazloženje

Oznake zemljopisnog podrijetla EU-a imaju važnu ulogu u održavanju gospodarske i socijalne aktivnosti u ruralnim područjima te su stoga izuzetno bitne za održavanje teritorijalne ravnoteže na regionalnoj razini. Budući da je sama Komisija oznake zemljopisnog podrijetla prepoznala kao „bitni pokretač ruralnog rasta”, treba ponovno navesti da su oznake zemljopisnog podrijetla alati kojima se doprinosi ruralnom razvoju.

Amandman 13.

Članak 4.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>1. Ovom se glavom predviđa jedinstven i ekskluzivan sustav oznaka zemljopisnog podrijetla kojim se štite nazivi vina, jakih alkoholnih pića i poljoprivrednih proizvoda koji imaju karakteristike, svojstva ili ugled povezan s mjestom proizvodnje, čime se osigurava sljedeće:</p> <p>(a) da proizvođači koji djeluju kolektivno imaju potrebne ovlasti i odgovornosti za upravljanje svojom oznakom zemljopisnog podrijetla, među ostalim za odgovor na potražnju društva za proizvodima iz održive proizvodnje u njezinim trima dimenzijama gospodarske, okolišne i društvene vrijednosti, te za poslovanje na tržištu;</p> <p>(b) pošteno tržišno natjecanje za proizvođače u lancu stavljanja na tržište;</p> <p>(c) da potrošači dobiju pouzdane informacije i jamstvo autentičnosti takvih proizvoda i da ih mogu lako identificirati na tržištu, među ostalim u elektroničkoj trgovini;</p>	<p>1. Ovom se glavom predviđa jedinstven i ekskluzivan sustav oznaka zemljopisnog podrijetla kojim se štite nazivi vina, jakih alkoholnih pića i poljoprivrednih proizvoda koji imaju karakteristike, svojstva ili ugled povezan s mjestom proizvodnje, čime se osigurava sljedeće:</p> <p>(a) da proizvođači koji djeluju kolektivno imaju potrebne ovlasti i odgovornosti za upravljanje svojom oznakom zemljopisnog podrijetla, među ostalim za stvaranje vrijednosti i odgovor na potražnju društva za proizvodima iz održive proizvodnje u njezinim trima dimenzijama gospodarske, okolišne i društvene vrijednosti, te za poslovanje na tržištu;</p> <p>(b) pošteno tržišno natjecanje za proizvođače u lancu stavljanja na tržište;</p> <p>(c) da potrošači dobiju pouzdane informacije i jamstvo autentičnosti takvih proizvoda i da ih mogu lako identificirati na tržištu, među ostalim u sustavu naziva domena i elektroničkoj trgovini;</p>

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
(d) učinkovita registracija oznaka zemljopisnog podrijetla uzimajući u obzir odgovarajuću zaštitu prava intelektualnog vlasništva; i	(d) učinkovita registracija oznaka zemljopisnog podrijetla uzimajući u obzir odgovarajuću zaštitu prava intelektualnog vlasništva na jedinstvenom tržištu i digitalnom tržištu Unije;
(e) učinkovita provedba propisa i stavljanje na tržište u cijeloj Uniji i u elektroničkoj trgovini, čime se osigurava cjelovitost unutarnjeg tržišta.	(e) učinkovita provedba propisa i stavljanje na tržište u cijeloj Uniji, kao i u sustavu naziva domena i u elektroničkoj trgovini, čime se osigurava cjelovitost unutarnjeg tržišta;
	(f) dodana vrijednost povezana s proizvodima s oznakom zemljopisnog podrijetla raspodjeljuje se u cijelom vrijednosnom lancu kako bi proizvođači mogli stabilizirati svoje cijene i ulagati u kvalitetu i ugled svojih proizvoda.

Obrazloženje

Kao što je člankom 172.b ZOT-a uvedeno za vina s oznakom zemljopisnog podrijetla, potrebno je naglasiti da se oznakama zemljopisnog podrijetla mora nastojati stvoriti dodana vrijednost u cijelom lancu kako bi se poboljšala njihova kvaliteta i ugled.

Amandman 14.

Članak 12.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
1. Skupina proizvođača može dogovoriti obveze održivosti koje se moraju poštovati u proizvodnji proizvoda s oznakom zemljopisnog podrijetla. Cilj je takvih obveza primjenjivati viši standard održivosti od onog koji je propisan pravom Unije ili nacionalnim pravom i u bitnim aspektima nadmašiti dobru praksu u pogledu socijalnih, okolišnih ili gospodarskih obveza. Takve su obveze specifične, njima se uzimaju u obzir postojeće održive prakse koje se primjenjuje za proizvode označene oznakama zemljopisnog podrijetla te mogu upućivati na postojeće sustave održivosti.	1. Skupina proizvođača može dogovoriti obveze gospodarske, okolišne ili socijalne održivosti koje se moraju poštovati u proizvodnji proizvoda s oznakom zemljopisnog podrijetla. Takve su obveze specifične, njima se uzimaju u obzir postojeće održive prakse koje se primjenjuje za proizvode označene oznakama zemljopisnog podrijetla te mogu upućivati na postojeće sustave održivosti.
2. Obveze održivosti iz stavka 1. uključuju se u specifikaciju proizvoda.	2. Obveze održivosti iz stavka 1. mogu se uključiti u specifikaciju proizvoda i/ili razvijati u okviru zasebnih inicijativa.
3. Obvezama održivosti iz stavka 1. ne dovode se u pitanje zahtjevi u pogledu usklađenosti s higijenskim i sigurnosnim standardima te pravilima tržišnog natjecanja.	3. Obvezama održivosti iz stavka 1. ne dovode se u pitanje zahtjevi u pogledu usklađenosti s higijenskim i sigurnosnim standardima te pravilima tržišnog natjecanja.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>4. Komisija je u skladu s člankom 84. ovlaštena donijeti delegirane akte kojima se definiraju standardi održivosti u različitim sektorima i utvrđuju kriteriji za priznavanje postojećih standarda održivosti kojih se mogu pridržavati proizvođači proizvoda s oznakom zemljopisnog podrijetla.</p> <p>5. Komisija može donijeti provedbene akte kojima se utvrđuje usklađeno prezentiranje obveza održivosti. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 53. stavka 2.</p>	

Obrazloženje

Kriteriji održivosti ne mogu se definirati u delegiranim aktima nego to treba napraviti u Uredbi, pri čemu skupinama proizvođača treba omogućiti da odluče hoće li dogovorene obveze održivosti uključiti u specifikacije proizvoda ili na neki drugi način.

Amandman 15.

Članak 17.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>2. Razmatranje ne bi smjelo trajati dulje od šest mjeseci. U slučaju da razmatranje traje dulje od šest mjeseci ili je vjerojatno da će premašiti taj rok, Komisija u pisanom obliku obavješćuje podnositelja zahtjeva o razlozima kašnjenja.</p>	<p>2. Razmatranje ne smije trajati dulje od šest mjeseci. U slučaju da razmatranje traje dulje od šest mjeseci ili je vjerojatno da će premašiti taj rok, Komisija mora u pisanom obliku obavijestiti podnositelja zahtjeva o razlozima kašnjenja.</p>

Obrazloženje

Europska komisija obično ne poštuje rok od šest mjeseci utvrđen u Uredbi, a proizvođači ili države članice nikada se ne obavještavaju o razlogu kašnjenja (iako je ta mogućnost predviđena u Uredbi). Mora se izričito navesti da razmatranje ne smije trajati dulje od šest mjeseci.

Amandman 16.

Članak 17.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>5. Komisija je u skladu s člankom 84. ovlaštena donijeti delegirane akte kojima se ova Uredba dopunjuje pravilima o povjeravanju zadaća utvrđenih u ovom članku EUIPO-u.</p>	

Obrazloženje

Mora se jasno navesti da je Komisija odgovorna za razmatranje zahtjeva za registraciju. Kad je riječ o pitanjima intelektualnog vlasništva, Komisija će se moći osloniti na tehničku potporu EUIPO-a. Međutim, ta podjela nadležnosti u pogledu prava intelektualnog vlasništva mora biti jasno definirana u zakonodavnom prijedlogu, a ne u delegiranim aktima.

Amandman 17.

Članak 19.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>10. Komisija je u skladu s člankom 84. ovlaštena donijeti delegirane akte kojima se ova Uredba dopunjuje detaljnim postupcima i rokovima za postupak prigovora, za službeno podnošenje primjedbi nacionalnih tijela i osoba s legitimnim interesom kojima se ne pokreće postupak prigovora te pravilima o povjeravanju njezinih zadaća iz ovog članka EUIPO-u.</p>	

Obrazloženje

Mora se jasno navesti da je Komisija odgovorna za postupak prigovora. U slučaju delegiranja zadaća EUIPO-u, te zadaće moraju biti jasno definirane u zakonodavnom prijedlogu, a ne u delegiranim aktima.

Amandman 18.

Članak 25.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>5. Standardna izmjena smatra se privremenom izmjenom kad se odnosi na privremenu izmjenu specifikacije proizvoda do koje je došlo jer su javna tijela uvela obvezne sanitarne i fitosanitarne mjere ili privremenu izmjenu koja je potrebna zbog prirodnih katastrofa ili nepovoljnih vremenskih uvjeta koje su službeno priznala nadležna tijela.</p>	<p>5. Standardna izmjena smatra se privremenom izmjenom kad se odnosi na privremenu izmjenu specifikacije proizvoda do koje je došlo jer su javna tijela uvela obvezne sanitarne i fitosanitarne mjere ili privremenu izmjenu koja je potrebna zbog prirodnih katastrofa ili nepovoljnih vremenskih uvjeta ili posljedica izvanrednog geopolitičkog događaja koje su službeno priznala nadležna tijela.</p>

Obrazloženje

Nedavni događaji pokazuju da bi bilo korisno uzeti u obzir geopolitičku situaciju, primjerice rat, kao razlog za omogućavanje privremene izmjene specifikacije proizvoda.

Amandman 19.

Članak 25.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>8. Ako zahtjev za izmjenu specifikacije proizvoda registrirane oznake zemljopisnog podrijetla na razini Unije uključuje i standardne izmjene ili privremene izmjene, Komisija razmatra samo izmjenu na razini Unije. Smatra se da standardne izmjene ili privremene izmjene nisu podnesene. Razmatranje takvih zahtjeva usmjereno je na predložene izmjene na razini Unije. Komisija ili predmetna država članica može prema potrebi pozvati podnositelja zahtjeva da izmijeni druge elemente specifikacija proizvoda.</p>	<p>8. Ako zahtjev za izmjenu specifikacije proizvoda registrirane oznake zemljopisnog podrijetla na razini Unije uključuje i standardne izmjene ili privremene izmjene, Komisija razmatra samo izmjenu na razini Unije. Smatra se da standardne izmjene ili privremene izmjene nisu podnesene. Razmatranje takvih zahtjeva usmjereno je na predložene izmjene na razini Unije. Komisija također mora ocijeniti oslabljuje li izmjena specifikacije proizvoda oznake zemljopisnog podrijetla na razini Unije druge postojeće oznake zemljopisnog podrijetla ili oznake izvornosti.</p>

Obrazloženje

Moglo bi biti riskantno dopustiti Europskoj komisiji da zatraži izmjene specifikacije koje nisu sadržane u podnesenom zahtjevu za izmjenu.

Amandman 20.

Članak 26.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
6. Komisija je u skladu s člankom 84. ovlaštena donijeti delegirane akte kojima se ova Uredba dopunjuje pravilima o povjeravanju EUIPO-u zadaća utvrđenih u stavku 5.	

Obrazloženje

Delegiranje tih zadaća EUIPO-u nije prihvatljivo.

Amandman 21.

Članak 27. stavak 1.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
1. Oznake zemljopisnog podrijetla upisane u registar oznaka zemljopisnog podrijetla Unije zaštićene su od:	1. Oznake zemljopisnog podrijetla upisane u registar oznaka zemljopisnog podrijetla Unije i one zaštićene međunarodnim sporazumima u Uniji zaštićene su od:

Obrazloženje

Oznake zemljopisnog podrijetla koje su zaštićene bilateralnim ili multilateralnim sporazumima ne moraju biti automatski upisane u registar Unije.

Amandman 22.

Članak 27. stavak 1. točka (a)

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
(a) svake izravne ili neizravne komercijalne upotrebe oznake zemljopisnog podrijetla za proizvode koji nisu obuhvaćeni registracijom, ako su ti proizvodi usporedivi s proizvodima registriranim pod tim nazivom ili ako se upotrebom naziva iskorištava, umanjuje ili narušava ugled zaštićenog naziva ili mu se šteti;	(a) svake izravne ili neizravne komercijalne upotrebe oznake zemljopisnog podrijetla za proizvode koji nisu obuhvaćeni registracijom, ako su ti proizvodi usporedivi s proizvodima registriranim pod tim nazivom ili ako se upotrebom naziva iskorištava, umanjuje ili narušava ugled zaštićenog naziva ili mu se šteti, uključujući kada se ti proizvodi koriste kao sastojci;

Obrazloženje

Radi dosljednosti s novim odredbama o zaštiti oznaka zemljopisnog podrijetla proizvoda koji se koriste kao sastojci iz članka 28. Prijedloga uredbe, korisno je ponovno spomenuti proizvode s oznakom zemljopisnog podrijetla koji se koriste kao sastojci.

Amandman 23.

Članak 27. stavak 1. točka (b)

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
(b) svake zloupotrebe, imitacije ili aludiranja, čak i ako je pravo podrijetlo proizvoda ili usluga navedeno ili ako je zaštićeni naziv preveden ili ako mu je dodan izraz kao što je „stil”, „vrsta”, „metoda” „kako se proizvodi u”, „imitacija”, „aroma”, „kao” ili slično;	(b) svake zloupotrebe, imitacije ili aludiranja, čak i kad su u to uključene države članice ili javna tijela i čak i ako je pravo podrijetlo proizvoda ili usluga navedeno ili ako je zaštićeni naziv preveden, transkribiran ili prenesen u drugo pismo , ili ako mu je dodan izraz kao što je „stil”, „vrsta”, „metoda” „kako se proizvodi u”, „imitacija”, „aroma”, „kao” ili slično, uključujući kada se ti proizvodi koriste kao sastojci ;

Objasnenje

Potrebno je ojačati i zaštitu od svih mjera koje poduzimaju druge države članice i javna tijela, a koje su formalno u granicama zakonitosti, ali kojima se nastoji iskoristiti popularnost određene oznake zemljopisnog podrijetla.

Amandman 24.

Članak 27. stavak 1. točka (c)

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
(c) svake druge lažne oznake ili oznake koja dovodi u zabludu u pogledu izvora, podrijetla, prirode ili ključnih osobina proizvoda na unutarnjoj ili vanjskoj ambalaži, na promidžbenom materijalima, u dokumentima ili informacijama na internetskim stranicama koje se odnose na predmetni proizvod te od pakiranja proizvoda u ambalažu koja može stvoriti pogrešnu predodžbu o njegovu podrijetlu;	(c) svake druge lažne oznake ili oznake koja dovodi u zabludu u pogledu izvora, podrijetla, prirode ili ključnih osobina proizvoda na unutarnjoj ili vanjskoj ambalaži, na promidžbenom materijalima, u dokumentima ili informacijama na internetskim stranicama ili u nazivima domena koje se odnose na predmetni proizvod te od pakiranja proizvoda u ambalažu koja može stvoriti pogrešnu predodžbu o njegovu podrijetlu;

Amandman 25.

Članak 27. stavak 2.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
2. Za potrebe stavka 1. točke (b), o aludiranju na oznaku zemljopisnog podrijetla riječ je posebno ako su po mišljenju razumno opreznog potrošača naziv, znak ili drugo sredstvo za označavanje ili pakiranje izravno i jasno povezani s proizvodom obuhvaćenim registriranom oznakom zemljopisnog podrijetla, čime se iskorištava, umanjuje ili narušava ugled zaštićenog naziva ili mu se šteti.	

Obrazloženje

U postojećim uredbama EU-a o oznakama zemljopisnog podrijetla ne postoji definicija aludiranja. Sud Europske unije iznio je opsežno tumačenje pojma aludiranja, ali to se tumačenje ne odražava u predloženom članku. Bolje je prepustiti Sudu Europske unije da nastavi razmatrati pitanje aludiranja za svaki pojedinačni slučaj.

Amandman 26.

Članak 27. stavak 7.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
7. <i>Ako je oznaka zemljopisnog podrijetla složenica koja sadržava naziv koji se smatra generičkim, upotreba tog naziva ne predstavlja postupanje iz stavka 1. točaka (a) i (b).</i>	

Obrazloženje

Ta bi odredba mogla biti opasna za određena vina zaštićene oznake izvornosti.

Amandman 27.

Novi stavak – članak 27.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
	<p>8. <i>Države članice poduzimaju odgovarajuće administrativne i pravosudne korake za sprječavanje ili zaustavljanje nezakonite upotrebe zaštićenih oznaka izvornosti ili zaštićenih oznaka zemljopisnog podrijetla, kako je navedeno u stavku 1., na proizvode koji se proizvode ili stavljaju na tržište u toj državi članici.</i></p> <p><i>U tu svrhu države članice imenuju tijela zadužena za poduzimanje takvih mjera u skladu s postupcima koje odredi svaka država članica.</i></p>

Obrazloženje

Važno je ponovno navesti tu odredbu iz članka 13. stavka 3. Uredbe (EU) br. 1151/2012.

Amandman 28.

Članak 28. stavak 2.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
2. <i>Oznaka zemljopisnog podrijetla kojom se označava sastojak proizvoda ne smije se upotrebljavati u nazivu hrane povezanog prerađenog proizvoda, osim u slučaju sporazuma sa skupinom proizvođača koja čini dvije trećine proizvođača.</i>	2. <i>Oznaka zemljopisnog podrijetla kojom se označava sastojak proizvoda ne smije se upotrebljavati u nazivu hrane povezanog prerađenog proizvoda, osim u slučaju sporazuma sa skupinom proizvođača koja može navesti minimalne uvjete za tu upotrebu. Ta upotreba proizvoda s oznakom zemljopisnog podrijetla kao sastojka može rezultirati financijskom naknadom od strane prerađivača koji koristi taj proizvod.</i>

Objasnenje

Treba navesti da skupine proizvođača mogu odrediti minimalne kriterije za upotrebu svog proizvoda s oznakom zemljopisnog podrijetla kao sastojka i zatražiti financijski doprinos ili naknadu kako bi pokrile povećane operativne i upravljačke troškove svojih uobičajenih aktivnosti.

Amandman 29.

Članak 28. stavak 3.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>3. Komisija je u skladu s člankom 84. ovlaštena donijeti delegirane akte kojima se ova Uredba dopunjuje dodatnim pravilima o upotrebi oznaka zemljopisnog podrijetla za označivanje sastojaka u prerađenim proizvodima iz stavka 1. ovog članka.</p>	

Objasnenje

Nova pravila o proizvodima s oznakom zemljopisnog podrijetla koji se koriste kao sastojci treba navesti u ovoj Uredbi.

Amandman 30.

Članak 29.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>3. Komisija je u skladu s člankom 84. ovlaštena donijeti delegirane akte kojima se ova Uredba dopunjuje dodatnim pravilima za određivanje generičkog statusa naziva iz stavka 1. ovog članka.</p>	

Objasnenje

Dodatna pravila o generičkom statusu, ako su potrebna, treba utvrditi u Uredbi, a ne u delegiranim aktima.

Amandman 31.

Članak 32. stavak 1.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>1. Skupina proizvođača osniva se na inicijativu zainteresiranih dionika, uključujući poljoprivrednike, dobavljače koji opskrbljuju poljoprivredna gospodarstva, međuprerađivače i krajnje prerađivače, kako su odredila nacionalna tijela i u skladu s prirodom predmetnog proizvoda. Države članice provjeravaju djeluje li skupina proizvođača na transparentan i demokratski način te imaju li svi proizvođači proizvoda označenog oznakom zemljopisnog podrijetla pravo članstva u skupini. Države članice mogu predvidjeti da i javni službenici i drugi dionici, kao što su skupine potrošača, trgovci na malo i dobavljači, sudjeluju u radu skupine proizvođača.</p>	<p>1. Skupina proizvođača osniva se na inicijativu zainteresiranih dionika i mogu je činiti proizvođači i/ili prerađivači, kako su odredila nadležna nacionalna tijela i u skladu s prirodom predmetnog proizvoda. Države članice provjeravaju djeluje li skupina proizvođača na transparentan i demokratski način te imaju li svi proizvođači proizvoda označenog oznakom zemljopisnog podrijetla pravo članstva u skupini.</p>

Obrazloženje

Kategorije koje čine skupine proizvođača variraju ovisno o vrsti lanca vrijednosti, kao i od države članice do države članice; stoga je bolje ograničiti se na kategoriju proizvođača i prerađivača. Osim toga, teško je shvatiti dodanu vrijednost uključivanja subjekata koji ne sudjeluju u postupku proizvodnje u skupine proizvođača.

Amandman 32.

Članak 32. stavak 2.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>2. Skupina proizvođača može izvršavati ponajprije sljedeće ovlasti i odgovornosti:</p> <p>(a) izraditi specifikaciju proizvoda i upravljati unutarnjim kontrolama kojima se osigurava sukladnost proizvodnih faza proizvoda označenog oznakom zemljopisnog podrijetla s tom specifikacijom;</p> <p>(b) poduzeti pravne radnje kako bi se osigurala zaštita oznake zemljopisnog podrijetla i prava intelektualnog vlasništva koja su s njom izravno povezana;</p> <p>(c) dogovoriti obveze održivosti, bez obzira na to jesu li uključene u specifikaciju proizvoda ili su dio zasebne inicijative, uključujući mehanizme za provjeru usklađenosti s tim obvezama, te im osigurati primjeren publicitet, osobito u informacijskom sustavu koji osigurava Komisija;</p> <p>(d) poduzeti mjere za poboljšanje rezultata oznake zemljopisnog podrijetla, uključujući:</p> <p>i. razvoj, organizaciju i provođenje zajedničkih marketinških i promidžbenih kampanja;</p> <p>ii. širenje informacija i promotivne aktivnosti čiji je cilj informiranje potrošača o svojstvima proizvoda označenog oznakom zemljopisnog podrijetla;</p>	<p>2. Skupina proizvođača može izvršavati ponajprije sljedeće ovlasti i odgovornosti:</p> <p>(a) izraditi specifikaciju proizvoda i upravljati aktivnostima kojima se osigurava sukladnost proizvodnih faza proizvoda označenog oznakom zemljopisnog podrijetla s tom specifikacijom;</p> <p>(b) poduzeti pravne radnje kako bi se osigurala zaštita oznake zemljopisnog podrijetla i prava intelektualnog vlasništva koja su s njom izravno povezana;</p> <p>(c) dogovoriti obveze održivosti, bez obzira na to jesu li uključene u specifikaciju proizvoda ili su dio zasebne inicijative, uključujući mehanizme za provjeru usklađenosti s tim obvezama, te im osigurati primjeren publicitet, osobito u informacijskom sustavu koji osigurava Komisija;</p> <p>(d) razmjenjivati dobre prakse i podizati svijest među proizvođačima o obvezama održivosti kako su definirane u članku 12. To može podrazumijevati, među ostalim, pružanje informacija o dostupnoj financijskoj potpori i osmišljavanje alata i akcijskih planova;</p> <p>(e) poduzeti mjere za poboljšanje rezultata oznake zemljopisnog podrijetla, uključujući:</p> <p>i. razvoj, organizaciju i provođenje zajedničkih marketinških i promidžbenih kampanja;</p> <p>ii. širenje informacija i promotivne aktivnosti čiji je cilj informiranje potrošača o svojstvima proizvoda označenog oznakom zemljopisnog podrijetla;</p>

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>iii. provođenje analiza gospodarskih rezultata, održivosti proizvodnje, nutritivnog profila i organoleptičkog profila proizvoda označenog oznakom zemljopisnog podrijetla;</p> <p>iv. širenje informacija o oznaci zemljopisnog podrijetla i odgovarajućem simbolu Unije; i</p> <p>v. savjetovanje i osposobljavanje sadašnjih i budućih proizvođača, među ostalim o rodno osviještenoj politici i rodnoj ravnopravnosti;</p> <p>(e) suzbijati krivotvorenje i moguće prijevorne upotrebe oznake zemljopisnog podrijetla na unutarnjem tržištu za označivanje proizvoda koji nisu u skladu sa specifikacijom proizvoda praćenjem upotrebe oznake zemljopisnog podrijetla na cijelom unutarnjem tržištu i na tržištima trećih zemalja na kojima su oznake zemljopisnog podrijetla zaštićene, među ostalim i na internetu, te, prema potrebi, obavijestiti tijela za izvršavanje zakonodavstva koristeći se dostupnim povjerljivim sustavima.</p>	<p>iii. provođenje analiza gospodarskih rezultata, održivosti proizvodnje, nutritivnog profila i organoleptičkog profila proizvoda označenog oznakom zemljopisnog podrijetla;</p> <p>iv. širenje informacija o oznaci zemljopisnog podrijetla i odgovarajućem simbolu Unije; i</p> <p>v. savjetovanje i osposobljavanje sadašnjih i budućih proizvođača, među ostalim o rodno osviještenoj politici i rodnoj ravnopravnosti;</p> <p>(f) suzbijati krivotvorenje i moguće prijevorne upotrebe oznake zemljopisnog podrijetla na unutarnjem tržištu za označivanje proizvoda koji nisu u skladu sa specifikacijom proizvoda praćenjem upotrebe oznake zemljopisnog podrijetla na cijelom unutarnjem tržištu i na tržištima trećih zemalja na kojima su oznake zemljopisnog podrijetla zaštićene, među ostalim i na internetu, te, prema potrebi, obavijestiti tijela za izvršavanje zakonodavstva koristeći se dostupnim povjerljivim sustavima.</p>

Obrazloženje

Nepriзнate skupine proizvođača nemaju dovoljno kapaciteta da bi preuzele te nove zadaće. S druge strane, prijenosom novih ovlasti na priznate skupine proizvođača moglo bi se potaknuti najaktivnije nepriзнate skupine da postanu priznate i time poboljšaju svoju strukturu.

Amandman 33.

Članak 32. – nova točka (g) u stavku 2.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
	<p>(g) <i>poduzeti mjere za povećanje vrijednosti proizvoda te, kada je potrebno, poduzeti korake za sprječavanje ili suzbijanje svih mjera koje su, ili bi mogle biti, kritične za narušavanje ugleda tih proizvoda.</i></p>

Objasnenje

Potrebno je ponovno navesti ovu odredbu iz članka 45. stavka 1. točke (f) Uredbe (EU) br. 1151/2012 kako bi se ojačale uloga i ovlasti skupina proizvođača proizvoda s oznakom zemljopisnog podrijetla.

Amandman 34.

Članak 33.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>1. Na zahtjev skupina proizvođača koje ispunjavaju uvjete iz stavka 3., države članice u skladu sa svojim nacionalnim pravom imenuju jednu skupinu proizvođača kao priznatu skupinu proizvođača za svaku oznaku zemljopisnog podrijetla koja potječe s njihova državnog područja, a koja je registrirana ili je predmet zahtjeva za registraciju, ili za nazive proizvoda koji su mogući predmet zahtjeva za registraciju.</p> <p>2. Skupina proizvođača može se imenovati priznatom skupinom proizvođača podložno prethodnom sporazumu sklopljenom između najmanje dvije trećine proizvođača proizvoda koji nosi oznaku zemljopisnog podrijetla, a koji obuhvaćaju najmanje dvije trećine proizvodnje tog proizvoda na zemljopisnom području navedenom u specifikaciji proizvoda. Iznimno, tijelo iz članka 8. stavka 2. i pojedinačni proizvođač iz članka 8. stavka 3. smatraju se priznatom skupinom proizvođača.</p> <p>3. Osim ovlasti i odgovornosti iz članka 32. stavka 2., priznata skupina proizvođača može izvršavati sljedeće ovlasti i odgovornosti:</p>	<p>1. Na zahtjev skupina proizvođača države članice u skladu sa svojim nacionalnim pravom imenuju jednu skupinu proizvođača kao priznatu skupinu proizvođača za jednu ili više oznaka zemljopisnog podrijetla koje potječu s njihova državnog područja.</p> <p>2. Skupina proizvođača može se imenovati priznatom skupinom proizvođača ako:</p> <p>(a) ima minimalni broj članova i/ili, u području u kojem djeluje, minimalni obujam ili vrijednost utržive proizvodnje, koje određuje predmetna država članica. Ovim se odredbama ne sprečava priznavanje skupina proizvođača koje se bave proizvodnjom malih razmjera; (aa) ne oslabljuje druge postojeće oznake zemljopisnog podrijetla ili oznake izvornosti;</p> <p>(b) na zadovoljavajući način dokaže da može kroz određeno vremensko razdoblje i na učinkovit način obavljati svoje aktivnosti pružanja ljudske, materijalne i tehničke podrške svojim članovima;</p> <p>(c) izvršava svoje ovlasti i odgovornosti u skladu s kriterijima pravedne i uravnotežene zastupljenosti kategorija subjekata uključenih u proizvodni proces, koje je utvrdila ili će utvrditi predmetna država članica, kako bi se izbjegla isključivanja i omogućilo demokratsko upravljanje priznatom skupinom.</p> <p>3. Osim ovlasti i odgovornosti iz članka 32. stavka 2., priznata skupina proizvođača može izvršavati sljedeće ovlasti i odgovornosti:</p>

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>(a) surađivati s tijelima za provedbu prava intelektualnog vlasništva i tijelima za borbu protiv krivotvorenja te sudjelovati u mrežama za provedbu prava intelektualnog vlasništva kao nositelj prava na oznaku zemljopisnog podrijetla;</p> <p>(b) poduzimati provedbene mjere, među ostalim podnositi zahtjeve za postupanje carinskim tijelima, kako bi se spriječile ili suzbile sve mjere koje su štetne ili bi mogle biti štetne za ugled njihovih proizvoda;</p> <p>(c) preporučiti nadležnim nacionalnim tijelima obvezujuće propise koje treba donijeti u skladu s člankom 166.a Uredbe (EU) br. 1308/2013 za uređivanje opskrbe proizvodima označenima oznakom zemljopisnog podrijetla;</p> <p>(d) s ciljem zaštite oznake zemljopisnog podrijetla u sustavima naziva internetskih domena izvan nadležnosti Unije, registrirati pojedinačni, zajednički ili certifikacijski žig, ovisno o predmetnom sustavu žigova, koji kao jedan od istaknutih elemenata sadržava oznaku zemljopisnog podrijetla i ograničen je na proizvod koji je u skladu s odgovarajućom specifikacijom proizvoda.</p> <p>4. Ovlasti i odgovornosti iz stavka 2. podliježu prethodnom sporazumu sklopljenom između najmanje dvije trećine proizvođača proizvoda označenog oznakom zemljopisnog podrijetla koji obuhvaćaju najmanje dvije trećine proizvodnje tog proizvoda na zemljopisnom području navedenom u specifikaciji proizvoda.</p> <p>5. Države članice provode provjere kako bi osigurale da su ispunjeni uvjeti iz stavka 2. Ako nadležna nacionalna tijela utvrde da ti uvjeti nisu ispunjeni, države članice poništavaju odluku o priznavanju skupine proizvođača.</p>	<p>(a) surađivati s tijelima za provedbu prava intelektualnog vlasništva i tijelima za borbu protiv krivotvorenja te sudjelovati u mrežama za provedbu prava intelektualnog vlasništva kao nositelj prava na oznaku zemljopisnog podrijetla;</p> <p>(b) poduzimati provedbene mjere, među ostalim podnositi zahtjeve za postupanje carinskim tijelima, kako bi se spriječile ili suzbile sve mjere koje su štetne ili bi mogle biti štetne za ugled njihovih proizvoda;</p> <p>(c) preporučiti nadležnim nacionalnim tijelima obvezujuće propise koje treba donijeti u skladu s člankom 166.a Uredbe (EU) br. 1308/2013 za uređivanje opskrbe proizvodima označenima oznakom zemljopisnog podrijetla;</p> <p>(d) s ciljem zaštite oznake zemljopisnog podrijetla u sustavima naziva internetskih domena izvan nadležnosti Unije, registrirati pojedinačni, zajednički ili certifikacijski žig, ovisno o predmetnom sustavu žigova, koji kao jedan od istaknutih elemenata sadržava oznaku zemljopisnog podrijetla i ograničen je na proizvod koji je u skladu s odgovarajućom specifikacijom proizvoda.</p> <p>(e) uspostaviti standardne klauzule o raspodjeli vrijednosti u smislu članka 172.a Uredbe (EU) br. 1308/2013, uključujući tržišne premije i gubitke, utvrđivanjem svih promjena relevantnih tržišnih cijena predmetnih proizvoda ili druge robe;</p> <p>(f) odrediti pravila o upotrebi svojih proizvoda s oznakom zemljopisnog podrijetla kao sastojka, a posebno: utvrditi minimalne uvjete za upotrebu svog proizvoda s oznakom zemljopisnog podrijetla kao sastojka; ii. tražiti financijski doprinos ili naknadu od prerađivača koji upotrebljava njihov proizvod s oznakom zemljopisnog podrijetla kao sastojak; iii. provoditi aktivnosti kontrole i nadzora na cijelom unutarnjem tržištu EU-a;</p> <p>(g) <u>Europskoj komisiji dati svoje mišljenje u kontekstu pregovora o međunarodnim trgovinskim sporazumima kad je riječ o zaštiti njezina naziva.</u></p>
<p>4. Države članice provode provjere kako bi osigurale da su ispunjeni uvjeti iz stavka 2. Ako nadležna nacionalna tijela utvrde da ti uvjeti nisu ispunjeni, države članice poništavaju odluku o priznavanju skupine proizvođača.</p>	<p>4. Države članice provode provjere kako bi osigurale da su ispunjeni uvjeti iz stavka 2. Ako nadležna nacionalna tijela utvrde da ti uvjeti nisu ispunjeni, države članice poništavaju odluku o priznavanju skupine proizvođača.</p>

Obrazloženje

Postojećom formulacijom ne uzima se u obzir raznolikost pravnih situacija u državama članicama. Zakonodavnim prijedlogom trebaju se utvrditi opća načela o tome kako država članica može priznati skupinu proizvođača proizvoda s oznakom zemljopisnog podrijetla na način kojim se uzimaju u obzir nacionalne posebnosti i razlike među sektorima. Naposljetku, od presudne je važnosti da kriteriji reprezentativnosti priznate skupine osiguraju ravnotežu u donošenju odluka među raznim članovima skupine.

Amandman 35.

Članak 33. novi stavak 6.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
	<p>6. U opravdanim slučajevima države članice mogu na temelju objektivnih i nediskriminirajućih kriterija odlučiti da su uvjeti iz stavka 1. ispunjeni za skupine proizvođača koje su već priznate na nacionalnoj razini na temelju nacionalnih pravila koja su bila na snazi prije datuma stupanja na snagu ove Uredbe te da se time ne dovodi u pitanje pravilno funkcioniranje unutarnjeg tržišta.</p>

Obrazloženje

U nekim državama članicama već postoji sustav priznatih skupina proizvođača.

Amandman 36.

Članak 34. stavak 1.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>1. Registri naziva nacionalnih vršnih domena uspostavljeni u Uniji mogu na zahtjev fizičke ili pravne osobe s legitimnim interesom ili pravima opozvati ili prenijeti naziv domene registriran pod takvom nacionalnom vršnom domenom priznatoj skupini proizvođača proizvoda s predmetnom oznakom zemljopisnog podrijetla, nakon odgovarajućeg postupka alternativnog rješavanja sporova ili sudskog postupka, ako je taj naziv domene registrirao njezin nositelj bez prava na oznaku zemljopisnog podrijetla ili legitimnog interesa za nju ili ako je registrirana ili se upotrebljava u zloj vjeri i ako je njezina upotreba u suprotnosti s člankom 27.</p>	<p>1. Sljedeće obveze primjenjuju se na osnovne usluge platforme koje nadzornici pristupa pružaju ili nude krajnjim korisnicima koji imaju poslovni nastan ili se nalaze u Uniji i poslovnim korisnicima, neovisno o mjestu poslovnog nastana ili boravišta nadzornika pristupa ili poslovnih korisnika i neovisno o pravu koje se inače primjenjuje na pružanje usluga, u skladu s člankom 1. Uredbe 2022/xxx.</p> <p>Registri naziva domena moraju, po službenoj dužnosti ili na zahtjev fizičke ili pravne osobe s legitimnim interesom ili pravima, opozvati ili prenijeti registrirani naziv domene priznatoj skupini proizvođača proizvoda s predmetnom oznakom zemljopisnog podrijetla, ili državni članici iz koje potječe predmetna oznaka zemljopisnog podrijetla, nakon odgovarajućeg postupka alternativnog rješavanja sporova ili sudskog postupka, ako je taj naziv domene registrirao njezin nositelj bez prava na oznaku zemljopisnog podrijetla ili legitimnog interesa za nju ili ako je registrirana ili se upotrebljava u zloj vjeri i ako je njezina upotreba u suprotnosti s člankom 27.</p>

Obrazloženje

Člankom 34. obuhvaćene su samo vršne domene koda države (ccTLD) u Uniji. Ova odredba ne bi se mogla primjenjivati na nazive domena koji nisu ccTLD-ovi. Stoga je potrebno uskladiti tekst s tekstom Akta o digitalnim tržištima.

Amandman 37.

Članak 34. stavak 2.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>2. Registri naziva nacionalnih vršnih domena uspostavljeni u Uniji osiguravaju da se u svakom postupku alternativnog rješavanja sporova uspostavljenom za rješavanje sporova povezanih s registracijom naziva domena iz stavka 1. priznaju oznake zemljopisnog podrijetla kao prava na temelju kojih se može spriječiti registracija ili upotreba naziva domene u zloj vjeri.</p>	<p>2. Registri naziva domena osiguravaju da se u svakom postupku alternativnog rješavanja sporova uspostavljenom za rješavanje sporova povezanih s registracijom naziva domena iz stavka 1. priznaju oznake zemljopisnog podrijetla kao prava na temelju kojih se može spriječiti registracija ili upotreba naziva domene u zloj vjeri.</p>

Amandman 38.

Novi članak nakon članka 45.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
	<p>1. <i>EUIPO može sudjelovati u funkcioniranju sustava oznaka zemljopisnog podrijetla Unije pružanjem tehničke pomoći Europskoj komisiji u slučajevima i na način predviđen ovom Uredbom i pri tom ne smije izlaziti iz svog područja nadležnosti koje pokriva prava intelektualnog vlasništva.</i></p> <p>2. <i>Uključivanje EUIPO-a ne smije dovesti do pretjeranog povećanja broja postupaka ili do produljenja njihovog trajanja.</i></p> <p>3. <i>EUIPO može podupirati Europsku komisiju u obavljanju sljedećih zadaća:</i></p> <p>a) <i>pomoć u aspektima intelektualnog vlasništva prilikom razmatranju zahtjeva u postupcima registracije i izmjene oznaka zemljopisnog podrijetla i postupcima prigovora;</i></p> <p>b) <i>objavljivanje standardnih izmjena specifikacije proizvoda;</i></p> <p>c) <i>zaštita oznaka zemljopisnog podrijetla, uključujući i na internetu;</i></p> <p>d) <i>rad registra oznaka zemljopisnog podrijetla;</i></p> <p>e) <i>uspostava i upravljanje sustavom upozoravanja kojim se podnositelji zahtjeva obavješćuju o dostupnosti njihove oznake zemljopisnog podrijetla kao naziva domene.</i></p>

Obrazloženje

Poglavlje 5. Prijedloga uredbe prikladno je mjesto za pojašnjenje i transparentno navođenje vrsta zadaća pri kojima EUIPO može pomagati Komisiji. EUIPO bi na taj način mogao stručnim znanjem o pravima intelektualnog vlasništva nadopunjavati nadležnosti GU-a AGRI u području poljoprivrede i ruralnog razvoja.

Amandman 39.

Članak 47.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>1. Ako Komisija izvrši bilo koju od ovlasti predviđenih ovom Uredbom za povjeravanje zadaća EUIPO-u, ovlaštena je i donijeti delegirane akte u skladu s člankom 84. radi dopune ove Uredbe kriterijima za praćenje izvršavanja tih zadaća. Ti kriteriji mogu uključivati:</p> <p>(a) opseg uključivanja poljoprivrednih čimbenika u postupak razmatranja;</p> <p>(b) kvalitetu ocjenjivanja;</p> <p>(c) usklađenost ocjena oznaka zemljopisnog podrijetla iz različitih izvora;</p> <p>(d) učinkovitost zadaća; i</p> <p>(e) zadovoljstvo korisnika.</p> <p>2. Najkasnije pet godina nakon prvog delegiranja bilo koje zadaće EUIPO-u, Komisija priprema i podnosi izvješće Europskom parlamentu i Vijeću o rezultatima i iskustvima u vezi s EUIPO-vim izvršavanjem tih zadaća.</p>	<p>1. Ako Komisija zatraži pomoć EUIPO-a za obavljanje navedenih zadaća, ovlaštena je donijeti delegirane akte u skladu s člankom 84. radi dopune ove Uredbe kriterijima za praćenje izvršavanja tih zadaća. Ti kriteriji mogu uključivati:</p> <p>(a) kvalitetu ocjenjivanja;</p> <p>(b) usklađenost ocjena oznaka zemljopisnog podrijetla iz različitih izvora;</p> <p>(c) učinkovitost zadaća;</p> <p>(d) skraćenje trajanja razmatranja zahtjeva;</p> <p>(e) zadovoljstvo korisnika.</p> <p>2. Najkasnije pet godina nakon prvog delegiranja bilo koje zadaće EUIPO-u, Komisija priprema i podnosi izvješće Europskom parlamentu i Vijeću o rezultatima i iskustvima u vezi s EUIPO-vim izvršavanjem tih zadaća.</p>

Obrazloženje

Doprinos EUIPO-a obavljanju tih zadaća bit će ograničen na aspekte prava intelektualnog vlasništva, a njegovo će se djelovanje morati ocijeniti i u smislu skraćivanja trajanja postupaka.

Amandman 40.

Članak 48. stavak 3.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>3. Sljedeći poljoprivredni proizvodi ne mogu biti obuhvaćeni zaštićenom oznakom izvornosti ili zaštićenom oznakom zemljopisnog podrijetla:</p>	<p>3. Sljedeći poljoprivredni proizvodi ne mogu biti obuhvaćeni zaštićenom oznakom izvornosti ili zaštićenom oznakom zemljopisnog podrijetla:</p>

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>(a) proizvodi kojima se zbog njihove prirode ne može trgovati na unutarnjem tržištu i koji se mogu konzumirati samo u mjestu proizvodnje ili blizu njega, kao što su restorani;</p> <p>(b) proizvodi koji su, ne dovodeći u pitanje pravila iz članka 5. stavka 2., protivni javnom poretku ili prihvaćenim moralnim načelima i ne smiju se stavljati na unutarnje tržište.</p>	<p>proizvodi koji su, ne dovodeći u pitanje pravila iz članka 5. stavka 2., protivni javnom poretku ili prihvaćenim moralnim načelima i ne smiju se stavljati na unutarnje tržište.</p>

Obrazloženje

Budući da vrsta proizvoda koja bi se mogla isključiti nije jasno definirana, ovaj bi članak mogao biti diskriminirajući.

Amandman 41.

Članak 60.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>2. Razmatranje ne bi smjelo trajati dulje od šest mjeseci. U slučaju da razmatranje traje dulje od šest mjeseci ili je vjerojatno da će premašiti taj rok, Komisija u pisanom obliku obavještuje podnositelja zahtjeva o razlozima kašnjenja.</p>	<p>2. Razmatranje ne smije trajati dulje od šest mjeseci. U slučaju da razmatranje traje dulje od šest mjeseci ili je vjerojatno da će premašiti taj rok, Komisija mora u pisanom obliku obavijestiti podnositelja zahtjeva o razlozima kašnjenja.</p>

Obrazloženje

Europska komisija obično ne poštuje rok od šest mjeseci utvrđen u Uredbi. Mora se izričito navesti da razmatranje ne smije trajati dulje od šest mjeseci.

Amandman 42.

Članak 84.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>2. Ovlašt za donošenje delegiranih akata iz članka 12. stavka 4., članka 14. stavka 2., članka 15. stavka 6., članka 17. stavka 5., članka 19. stavka 10., članka 23. stavka 7., članka 25. stavka 10., članka 26. stavka 6., članka 28. stavka 3., članka 29. stavka 3., članka 34. stavka 3., članka 46. stavka 1., članka 46., članka 47. stavka 1., članka 48. stavka 6., članka 48. stavka 7., članka 49. stavka 4., članka 51. stavka 3., članka 55. stavka 5., članka 56. stavka 2., članka 73. stavka 10., članka 69. stavka 4., članka 70. stavka 2., članka 58. stavka 3., članka 62. stavka 10., članka 67. stavka 3., članka 68. stavka 6., članka 76. stavka 4., članka 77. stavka 1., članka 78. stavka 3., članka 78. stavka 4. dodjeljuje se Komisiji na razdoblje od sedam godina počevši od [datum stupanja na snagu ove Uredbe]. Komisija izrađuje izvješće o delegiranju ovlasti najkasnije devet mjeseci prije kraja sedmogodišnjeg razdoblja. Delegiranje ovlasti prešutno se produljuje za razdoblja jednakog trajanja, osim ako se Europski parlament ili Vijeće tom produljenju usprotive najkasnije tri mjeseca prije kraja svakog razdoblja.</p>	<p>2. Ovlašt za donošenje delegiranih akata iz članka 15. stavka 6., članka 23. stavka 7., članka 25. stavka 10., članka 34. stavka 3., članka 46. stavka 1., članka 46., članka 47. stavka 1., članka 48. stavka 6., članka 48. stavka 7., članka 49. stavka 4., članka 51. stavka 3., članka 55. stavka 5., članka 56. stavka 2., članka 73. stavka 10., članka 69. stavka 4., članka 70. stavka 2., članka 58. stavka 3., članka 62. stavka 10., članka 67. stavka 3., članka 68. stavka 6., članka 76. stavka 4., članka 77. stavka 1., članka 78. stavka 3., članka 78. stavka 4. dodjeljuje se Komisiji na razdoblje od sedam godina počevši od [datum stupanja na snagu ove Uredbe]. Komisija izrađuje izvješće o delegiranju ovlasti najkasnije devet mjeseci prije kraja sedmogodišnjeg razdoblja. Delegiranje ovlasti prešutno se produljuje za razdoblja jednakog trajanja, osim ako se Europski parlament ili Vijeće tom produljenju usprotive najkasnije tri mjeseca prije kraja svakog razdoblja.</p>

Obrazloženje

Ovaj bi tekst Europskoj komisiji dao veliku slobodu da mijenja politiku oznaka zemljopisnog podrijetla putem delegiranih akata. To nije prihvatljivo jer se ključna pitanja moraju utvrditi u tekstu Uredbe i kroz postupak suodlučivanja.

II. PREPORUKE O POLITIKAMA

EUROPSKI ODBOR REGIJA

1. pozdravlja zakonodavni prijedlog Europske komisije i poziva Europski parlament i Vijeće da uzmu u obzir znatna poboljšanja sustava oznaka zemljopisnog podrijetla uvedena nedavnom reformom zajedničke poljoprivredne politike (ZPP);
2. podsjeća na to da su oznake zemljopisnog podrijetla (OZP) temeljni element politike ruralnog razvoja koji utječe na gospodarsku i društvenu aktivnost regija;
3. u tom pogledu, izražava žaljenje zbog toga što se u Prijedlogu uredbe ostvarivanje ciljeva politike ruralnog razvoja navodi samo u uvodnim izjavama, dok se prije spominjalo u članku 1. Uredbe;
4. podržava uspostavu jedinstvenog skupa postupovnih pravila za sve sektore u cilju osiguravanja dosljednosti i povećanja razumljivosti sustava oznaka zemljopisnog podrijetla te preporučuje da se ne poduzimaju daljnji koraci kako bi se očuvale posebnosti svakog sektora;
5. podržava prijedlog dodavanja mogućnosti da regionalna ili lokalna javna tijela pomažu u pripremi zahtjeva i postupku registracije oznaka zemljopisnog podrijetla jer se time formalizira doprinos regija pripremi i preliminarnim fazama postupka registracije OZP-a;
6. podsjeća na to da se OZP-ovi ne bi smjeli smatrati samo pravima intelektualnog vlasništva jer su oni i sredstva ruralnog razvoja;
7. stoga smatra da bi se Glavna uprava za poljoprivredu i ruralni razvoj, zbog svojeg stručnog znanja u području poljoprivrede i ruralnog razvoja, trebala nastaviti baviti razmatranjem zahtjeva za registraciju, izmjenu i poništenje oznaka zemljopisnog podrijetla te razmatranjem prigovora;
8. smatra da bi Ured Europske unije za intelektualno vlasništvo (EUIPO) zbog svoje tehničke stručnosti u području prava intelektualnog vlasništva i svojih resursa mogao biti uključen u funkcioniranje sustava oznaka zemljopisnog podrijetla EU-a pružanjem tehničke pomoći Europskoj komisiji u slučajevima koji se odnose na aspekte intelektualnog vlasništva i na način koji treba jasno definirati u zakonodavnom prijedlogu, a ne u delegiranim aktima;
9. ističe da sudjelovanje EUIPO-a u postupcima registracije, izmjene specifikacija proizvoda i prigovora mora biti ograničeno na njegovo područje nadležnosti koje pokriva prava intelektualnog vlasništva i ne smije dovesti do pretjeranog povećanja broja postupaka ili do produljenja njihovog trajanja;
10. međutim, napominje da prema izvješću Revizorskog suda⁽²⁾ sudjelovanjem EUIPO-a nije skraćeno trajanje postupaka;
11. naglašava važnost određivanja jasnih rokova i ubrzanja postupaka za izmjenu specifikacija proizvoda, koje uvelike utječu na uvođenje prilagodbi u proizvodni proces;
12. također napominje da je EUIPO stekao istinsko stručno znanje u području oznaka zemljopisnog podrijetla i da raspolaže vrlo učinkovitim alatima koji bi mogli biti izuzetno korisni za praćenje i promicanje oznaka zemljopisnog podrijetla i borbu protiv prijevara;
13. preporučuje da se taj djelomični prijenos nadležnosti preispita u roku od dvije godine i u svjetlu toga da će EUIPO u potpunosti preuzeti registraciju oznaka zemljopisnog podrijetla za nepoljoprivredne proizvode, kako bi se utvrdilo treba li Uredbu izmijeniti;
14. s obzirom na teritorijalnu dimenziju oznaka zemljopisnog podrijetla, poželjno je da Odbor regija sudjeluje u sustavu ocjenjivanja;

⁽²⁾ Tematsko izvješće br. 06/2022 Prava intelektualnog vlasništva u EU-u – Zaštita koja nije u potpunosti pouzdana.

15. prepoznaje doprinos oznaka zemljopisnog podrijetla okolišnoj, društvenoj i gospodarskoj održivosti zahvaljujući njihovoj bliskoj povezanosti s područjem podrijetla, kao i njihov doprinos raznolikoj i uravnoteženoj prehrani;
16. podržava prijedlog da se u oznake zemljopisnog podrijetla uključuju dobrovoljne obveze održivosti, čija bi se definicija trebala precizirati u Uredbi, čime bi se skupinama proizvođača omogućilo da prilagođavaju standarde održivosti ovisno o svom teritoriju;
17. pozdravlja ambiciju Europske komisije da potakne proizvođače proizvoda s oznakom zemljopisnog podrijetla na učinkovitu suradnju u okviru skupina proizvođača i da tim skupinama dodijeli veće ovlasti s obzirom na to da je snažno kolektivno upravljanje u središtu sustava oznaka zemljopisnog podrijetla;
18. žali zbog toga što se u prijedlogu Europske komisije predviđaju dvije razine reprezentativnosti, čime se stvara velika zabuna u pogledu različitih skupina proizvođača, njihovih ovlasti i odgovornosti te smatra da se u postojećoj formulaciji prijedloga ne uzima u obzir raznolikost pravnih situacija u državama članicama;
19. podržava poboljšanje zaštite oznaka zemljopisnog podrijetla, naročito kad je riječ o zaštiti na internetu i prodaji na internetskim platformama, kao i zaštitu od registracije i korištenja OZP-ova u zloj vjeri u sustavu naziva domena;
20. slaže se s pojašnjenjima u vezi s proizvodima s oznakom zemljopisnog podrijetla koji se koriste kao sastojci;
21. s obzirom na to da je prodajna vrijednost proizvoda s oznakom zemljopisnog podrijetla 74,76 milijardi eura i da oni predstavljaju 15,5 % ukupnog izvoza poljoprivredno-prehrambenih proizvoda EU-a, preporučuje da se i dalje štite u trgovinskim sporazumima;
22. budući da male i srednje oznake zemljopisnog podrijetla čine 48 % ukupnog broja OZP-ova u EU-u, ali samo 0,5 % ukupne vrijednosti prodaje proizvoda s oznakom zemljopisnog podrijetla ⁽³⁾, preporučuje odgovarajuću potporu kako bi se proizvođačima omogućilo da se nose s troškovima proizvodnje i tako izbjegnu napuštanje certificiranja;
23. smatra da bi moglo biti korisno u okviru neobaveznih izraza kvalitete zadržati mogućnost ponovnog uvođenja izraza „proizvod otočne poljoprivrede” i razmotriti mogućnost uvođenja izraza „mlijeko, sir i meso s pašnjaka” za proizvode za koje se jamči da više od 80 % hrane životinja od kojih su dobiveni potječe s pašnjaka tijekom sezone ispaše;
24. preporučuje ubrzanje uvođenja neobaveznog izraza kvalitete „planinski proizvodi” i podsjeća države članice na prilike koje taj izraz donosi te preporučuje da se njegovo uvođenje prati;
25. uviđa da oznake zemljopisnog podrijetla mogu imati odlučujuću ulogu u dobivanju oznake svjetske baštine UNESCO-a ⁽⁴⁾ te, u svrhu valorizacije ruralnih područja, preporučuje sinergiju između tih dviju oznaka, čime bi se omogućilo da kulturna baština donese dodanu vrijednost poljoprivrednim vrijednosnim lancima, a time i cjelokupnom gospodarstvu relevantnog područja.

Bruxelles, 30. studenoga 2022.

Predsjednik
Europskog odbora regija
Vasco ALVES CORDEIRO

⁽³⁾ Europska komisija (veljača 2021.), *Study on economic value of EU quality schemes, geographical indications (GI) and traditional specialties guaranteed (TSG)* (Studija o gospodarskoj vrijednosti EU-ovih sustava kvalitete, oznaka zemljopisnog podrijetla i zajamčeno tradicionalnih specijaliteta).

⁽⁴⁾ Europski odbor regija (ožujak 2022.), *How can local and regional authorities use World Heritage agricultural landscapes as a tool for enhancing the economic and social sustainability of rural areas? Case studies and recommendations for successful knowledge transfer* (Kako lokalne i regionalne vlasti mogu koristiti svjetsku baštinu poljoprivrednih krajobraza kao sredstvo za poboljšanje gospodarske i društvene održivosti ruralnih područja? Studije slučaja i preporuke za uspješan prijenos znanja).

Mišljenje Europskog odbora regija – Sljedeća generacija vlastitih sredstava za proračun EU-a

(2023/C 79/12)

Izvjestiteljica:	Nathalie SARRABEZOLLES (FR/PES), članica Vijeća Departmana Finistère
Referentni dokumenti:	Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Sljedeća generacija vlastitih sredstava za proračun EU-a COM(2021) 566 final Prijedlog odluke Vijeća o izmjeni Odluke (EU, Euratom) 2020/2053 o sustavu vlastitih sredstava Europske unije COM(2021) 570 Prijedlog uredbe Vijeća o izmjeni Uredbe (EU, Euratom) 2020/2093 kojom se utvrđuje višegodišnji financijski okvir za razdoblje 2021.–2027. COM(2021) 569

I. PREPORUKE ZA AMANDMANE

Prijedlog Odluke Vijeća o izmjeni Odluke (EU, Euratom) 2020/2053 o sustavu vlastitih sredstava Europske unije

COM(2021) 570

Amandman 1.

Uvodna izjava 3.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Sustav EU-a za trgovanje emisijama, uspostavljen Direktivom 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (*), okosnica je klimatske politike Unije. S obzirom na usku povezanost trgovanja emisijama s ciljevima klimatske politike Unije, primjereno je dio tih prihoda raspodijeliti u proračun Unije.	Sustav EU-a za trgovanje emisijama, uspostavljen Direktivom 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (*), okosnica je klimatske politike Unije. S obzirom na usku povezanost trgovanja emisijama s ciljevima klimatske politike Unije i prekograničnu prirodu emisija ugljika, moglo bi biti primjereno razmotriti da se dio tih prihoda raspodijeli u proračun Unije, pod strogim uvjetom da to: 1. ne utječe negativno na financijsku sposobnost nacionalnih tijela da ispune ciljeve zelenog plana;

Obrazloženje

Premještanjem prihoda od sustava za trgovanje emisijama s država članica na razinu EU-a mogao bi se smanjiti kapacitet država članica da ulažu u mjere za borbu protiv klimatskih promjena zbog manjih prihoda.

Amandman 2.

Uvodna izjava 5.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>Kako bi se izbjegao pretjerano regresivan učinak na doprinose iz trgovanja emisijama, trebalo bi utvrditi maksimalni doprinos za države članice koje ispunjavaju uvjete. Za razdoblje 2023.–2027. države članice ispunjavaju uvjete ako je njihov bruto nacionalni dohodak po stanovniku, izmjeren prema standardu kupovne moći i izračunan na temelju podataka Unije za 2020., manji od 90 % prosjeka EU-a. Za razdoblje 2028.–2030. trebalo bi upotrijebiti bruto nacionalni dohodak po stanovniku iz 2025. Maksimalni doprinos trebalo bi utvrditi usporedbom udjela država članica u ukupnim vlastitim sredstvima koja se temelje na trgovanju emisijama s udjelima tih država članica u bruto nacionalnom dohotku Unije. Trebalo bi utvrditi minimalni doprinos za sve države članice čiji je udio u ukupnom iznosu vlastitih sredstava koja se temelje na sustavu trgovanja emisijama manji od 75 % njihova udjela u bruto nacionalnom dohotku Unije.</p>	<p>Kako bi se izbjegao pretjerano regresivan učinak na doprinose iz trgovanja emisijama, trebalo bi utvrditi maksimalni doprinos za države članice koje ispunjavaju uvjete. Za razdoblje 2023.–2027. države članice ispunjavaju uvjete ako je njihov bruto nacionalni dohodak po stanovniku, izmjeren prema standardu kupovne moći i izračunan na temelju podataka Unije za razdoblje 2018.–2020., manji od 90 % prosjeka EU-a. Za razdoblje 2028.–2030. trebalo bi upotrijebiti bruto nacionalni dohodak po stanovniku za razdoblje 2023.–2025. Maksimalni doprinos trebalo bi utvrditi usporedbom udjela država članica u ukupnim vlastitim sredstvima koja se temelje na trgovanju emisijama s udjelima tih država članica u bruto nacionalnom dohotku Unije. Trebalo bi utvrditi minimalni doprinos za sve države članice čiji je udio u ukupnom iznosu vlastitih sredstava koja se temelje na sustavu trgovanja emisijama manji od 75 % njihova udjela u bruto nacionalnom dohotku Unije.</p>

Obrazloženje

Uobičajena praksa u kohezijskoj politici jest upotreba podataka o BND-u za prosječno razdoblje od tri godine kako bi se regije i države članice klasificiralo kao razvijenije, slabije razvijene ili u tranziciji. Predlažemo tu metodu za izračun mehanizma rabata koji se primjenjuje na vlastita sredstva temeljena na ETS-u.

Amandman 3.

Uvodna izjava 6.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>Uredbom (EU) [XXX] Europskog parlamenta i Vijeća ¹⁵ uspostavlja se mehanizam za prilagodbu emisija ugljika na granicama kako bi se dopunio sustav EU-a za trgovanje emisijama i osigurala učinkovitost klimatske politike Unije. S obzirom na usku povezanost mehanizma za prilagodbu emisija ugljika na granicama s klimatskom politikom Unije, udio prihoda od prodaje certifikata trebalo bi prenijeti u proračun Unije kao vlastita sredstva.</p>	<p>Uredbom (EU) [XXX] Europskog parlamenta i Vijeća ¹⁵ uspostavlja se mehanizam za prilagodbu emisija ugljika na granicama kako bi se dopunio sustav EU-a za trgovanje emisijama i osigurala učinkovitost klimatske politike Unije. S obzirom na usku povezanost mehanizma za prilagodbu emisija ugljika na granicama s klimatskom politikom Unije i prekograničnu prirodu emisija ugljika i industrijskih vrijednosnih lanaca, udio prihoda od prodaje certifikata trebalo bi prenijeti u proračun Unije kao vlastita sredstva.</p>

Obrazloženje

Prekogranična priroda emisija ugljika i industrijskih vrijednosnih lanaca otežava dodjelu prihoda u okviru mehanizma za prilagodbu emisija ugljika na granicama pojedinačnim državama članicama i snažan je argument u korist raspodjele prihoda na razini EU-a.

Amandman 4.

Uvodna izjava 7.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>U listopadu 2021. Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj i Uključivi okvir skupine G20 za smanjenje porezne osnovice i premještanje dobiti postigli su dogovor o tome da se uključenim jurisdikcijama na tržištu dodijeli 25 % rezidualne dobiti velikih multinacionalnih poduzeća koje su iznad praga profitabilnosti od 10 % („Sporazum OECD-a i skupine G20 o prvom stupu IF-a”). Vlastita sredstva trebala bi se sastojati od prihoda dobivenih primjenom jedinstvene pozivne stope na udio rezidualne dobiti multinacionalnih poduzeća preraspodijeljen državama članicama [u skladu s Direktivom o provedbi globalnog sporazuma o preraspodjeli prava oporezivanja].</p>	<p>U listopadu 2021. Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj i Uključivi okvir skupine G20 za smanjenje porezne osnovice i premještanje dobiti postigli su dogovor o tome da se uključenim jurisdikcijama na tržištu dodijeli 25 % rezidualne dobiti velikih multinacionalnih poduzeća koje su iznad praga profitabilnosti od 10 % („Sporazum OECD-a i skupine G20 o prvom stupu IF-a”). Vlastita sredstva trebala bi se sastojati od prihoda dobivenih primjenom jedinstvene pozivne stope na udio rezidualne dobiti multinacionalnih poduzeća preraspodijeljen državama članicama [u skladu s stapanjem na snagu Multilateralne konvencije i s Direktivom o provedbi globalnog sporazuma o preraspodjeli prava oporezivanja].</p>

Obrazloženje

Potrebno je navesti da uspostava tih novih vlastitih sredstava ovisi o sklapanju Multilateralne konvencije čiji je cilj operacionalizacija prvog stupa Sporazuma OECD-a i skupine G20.

Amandman 5.

Članak 1.

Izmijeniti stavak 1. točku (d)

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>2.a Odstupajući od stavka 1. točke (e), do financijske godine 2030. primjenjuje se sljedeće:</p> <p>(a) ako je udio države članice u ukupnom iznosu prihoda koji proizlazi iz primjene stavka 1. točke (e) manji od 75 % njezina udjela u bruto nacionalnom dohotku Unije, ta država članica stavlja na raspolaganje iznos koji je jednak 75 % tog udjela bruto nacionalnog dohotka, pomnožen s ukupnim iznosom prihoda koji proizlazi iz primjene stavka 1. točke (e);</p> <p>(b) udio države članice u ukupnom iznosu prihoda koji proizlazi iz primjene stavka 1. točke (e) ne smije biti veći od 150 % udjela te države članice u bruto nacionalnom dohotku Unije za države članice čiji je bruto nacionalni dohodak po stanovniku manji od 90 % prosjeka Unije, izmjeren prema standardu kupovne moći i izračunan za razdoblje 2023.–2027. na temelju podataka za 2020., a za razdoblje 2028.–2030. na temelju podataka za 2025.</p>	<p>2.a Odstupajući od stavka 1. točke (e), do financijske godine 2030. primjenjuje se sljedeće:</p> <p>(a) ako je udio države članice u ukupnom iznosu prihoda koji proizlazi iz primjene stavka 1. točke (e) manji od 75 % njezina udjela u bruto nacionalnom dohotku Unije, ta država članica stavlja na raspolaganje iznos koji je jednak 75 % tog udjela bruto nacionalnog dohotka, pomnožen s ukupnim iznosom prihoda koji proizlazi iz primjene stavka 1. točke (e);</p> <p>(b) udio države članice u ukupnom iznosu prihoda koji proizlazi iz primjene stavka 1. točke (e) ne smije biti veći od 150 % udjela te države članice u bruto nacionalnom dohotku Unije za države članice čiji je bruto nacionalni dohodak po stanovniku manji od 90 % prosjeka Unije, izmjeren prema standardu kupovne moći i izračunan za razdoblje 2023.–2027. na temelju podataka za 2018.–2020., a za razdoblje 2028.–2030. na temelju podataka za 2023.–2025.</p>

Obrazloženje

Uobičajena praksa u kohezijskoj politici jest upotreba podataka o BND-u za prosječno razdoblje od tri godine kako bi se regije i države članice klasificiralo kao razvijenije, slabije razvijene ili u tranziciji. Predlažemo tu metodu za izračun mehanizma rabata koji se primjenjuje na vlastita sredstva temeljena na ETS-u.

Prijedlog uredbe Vijeća o izmjeni Uredbe (EU, Euratom) 2020/2093 kojom se utvrđuje višegodišnji financijski okvir za razdoblje 2021.–2027.

COM(2021) 569

Amandman 6.

Uvodna izjava 3.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>Primjena sustava EU-a za trgovanje emisijama za sektore zgrada i cestovnog prometa, kako je utvrđeno u Direktivi 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ¹⁴, može dovesti do kratkoročnih socijalnih posljedica. Kako bi prevladao taj problem, Uredbom (EU) [XXX] final Europskog parlamenta i Vijeća ¹⁵ uspostavljen je Socijalni fond za klimatsku politiku, koji će se financirati iz općeg proračuna Unije u okviru višegodišnjeg financijskog okvira. Stoga bi gornju granicu za odobrena sredstva za preuzimanje obveza iz naslova 3. „Prirodni resursi i okoliš” i gornju granicu za odobrena sredstva za plaćanje trebalo prilagoditi za 2025., 2026. i 2027.</p>	<p>Primjena sustava EU-a za trgovanje emisijama za sektore zgrada i cestovnog prometa, kako je utvrđeno u Direktivi 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ¹⁴, može dovesti do kratkoročnih socijalnih posljedica. Kako bi prevladao taj problem, Uredbom (EU) [XXX] final Europskog parlamenta i Vijeća ¹⁵ uspostavljen je Socijalni fond za klimatsku politiku, koji će se financirati iz općeg proračuna Unije u okviru višegodišnjeg financijskog okvira. Stoga bi gornju granicu za odobrena sredstva za preuzimanje obveza iz naslova 3. „Prirodni resursi i okoliš” i gornju granicu za odobrena sredstva za plaćanje trebalo prilagoditi za 2024., 2025., 2026. i 2027.</p>

Obrazloženje

Socijalni fond za klimatsku politiku trebao bi se početi primjenjivati godinu dana prije proširenja ETS-a na sektore cestovnog prometa i zgrada kako bi se ranjivim kućanstvima, mikropoduzećima i malim poduzećima te korisnicima mobilnosti dalo dovoljno vremena za prilagodbu.

Amandman 7.

Nova uvodna izjava nakon uvodne izjave 3.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
	<p><i>Primjereno je uvesti automatsku „prilagodbu fluktuacije cijena ugljika” za gornju granicu iz naslova 3. kako bi se omogućilo godišnje povećanje odobrenih sredstava za Socijalni fond za klimatsku politiku u slučaju povišenja cijena ugljika u sektoru mobilnosti i sektoru zgrada.</i></p>

Obrazloženje

Potrebno je osigurati povećanje proračuna Socijalnog fonda za klimatsku politiku za slučaj da su cijene ugljika u sektorima ETS-a 2 više od početnih pretpostavki Komisije.

Amandman 8.

Članak 1. novi stavak 3. kojim se umeće članak 4.b

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
	<p>Umeće se članak 4.b:</p> <p>„Članak 4.b</p> <p>Mehanizam prilagodbe cijena ugljika</p> <p>1. Počevši od 2024., nakon podnošenja privremene računovodstvene dokumentacije za godinu n-1 u skladu s člankom 245. stavkom 3. Financijske uredbe provodi se prilagodba naviše gornje granice rashoda za odobrena sredstva za preuzimanje obveza iz naslova 3. i gornje granice za odobrena sredstva za plaćanje za tekuću godinu u slučaju da su cijene ugljika u sektorima novog ETS-a (ETS 2) više od početnih pretpostavki Komisije.</p> <p>2. Godišnja prilagodba izračunat će se na temelju prosječne razine cijene ugljika u sektorima ETS-a 2 u EU-27 u godini - 1.”</p>

Obrazloženje

Potrebno je osigurati povećanje proračuna Socijalnog fonda za klimatsku politiku u slučaju da su cijene ugljika u sektorima ETS-a 2 više od početnih pretpostavki Komisije.

II. PREPORUKE O POLITIKAMA

EUROPSKI ODBOR REGIJA (OR)

1. prima na znanje prijedlog Komisije o uvođenju triju novih izvora vlastitih sredstava za proračun EU-a, ali je i dalje duboko zabrinut zbog nedostatka vjerodostojne procjene učinka u pogledu troškova koje će zbog tih mjera snositi europska poduzeća i potrošači;
2. naglašava da je potrebno uvesti nova sredstva ne samo kako bi se otplatio dug instrumenta *Next Generation EU* već i kako bi se trajno povećala financijska autonomija proračuna EU-a i države članice odvratio od razmišljanja o „pravednom povratu”; vlastita sredstva trebalo bi uspostaviti na način koji je održiv za proračune država članica;
3. primjećuje da prvi izvor vlastitih sredstava na temelju nerekiciranog ambalažnog otpada, koji je na snazi od 1. siječnja 2021., nije namijenjen za izravno ulaganje u ponovnu upotrebu i recikliranje plastičnog otpada; poziva na veće ambicije EU-a za smanjenje upotrebe plastike i recikliranja plastike;
4. napominje da će se uvođenjem prve košarice novih vlastitih sredstava 2023., u skladu s planom utvrđenim u Međuinstitucijskom sporazumu od 16. prosinca 2021., poslati pozitivna poruka ulagačima na financijskim tržištima i agencijama za kreditni rejting; podsjeća na to da su dostatni prihodi od novih vlastitih sredstava ključni za jamčenje otplate duga instrumenta *Next Generation EU* bez ugrožavanja programâ EU-a u sljedećem višegodišnjem financijskom okviru (VFO);

Mehanizam za ugljičnu prilagodbu na granicama

5. podržava prijedlog o uspostavi mehanizma za ugljičnu prilagodbu na granicama (CBAM) kako bi se potaknulo globalno djelovanje u području klime. Taj bi mehanizam trebalo uključiti u širu industrijsku strategiju EU-a za tranzicije;

6. ističe da bi se prihodi od tržišta ugljika i od granične pristojbe za ugljik s vremenom mogli smanjiti s obzirom na dekarbonizaciju europskog gospodarstva i činjenicu da i druge zemlje izvan EU-a postupno uvode slične mehanizme cijena ugljika;
7. prepoznaje taj mehanizam kao koristan alat EU-a za smanjenje emisija CO₂ na globalnoj razini, no iz njega proizlazi niz pitanja, kao što je nepredvidiv učinak mehanizma na tržištima EU-a, uključujući mala i srednja poduzeća te poljoprivredu. Europska komisija mora pojačati praćenje i izvješćivanje Parlamenta i Vijeća o provedbi mehanizma i njegovu utjecaju na tržišta;
8. naglašava da bi za sektore obuhvaćene CBAM-om ⁽¹⁾ trebalo postupno ukinuti dodjelu emisijskih jedinica i zamijeniti je dražbama svih emisijskih jedinica kako bi se dugoročno osigurala usklađenost s WTO-om;

Nova vlastita sredstva koja se temelje na sustavu trgovanja emisijama

9. podržava prijedlog stvaranja novih vlastitih sredstava na temelju reformiranog sustava EU-a za trgovanje emisijama (ETS); naglašava da je prekogranična priroda emisija ugljika, koje su povezane s negativnim vanjskim učincima koji nisu ograničeni na zemlje koje ispuštaju emisije, snažan razlog za to da se prihodi od prodaje na dražbi jedinica u okviru sustava EU-a za trgovanje emisijama raspodijele na razini EU-a; naglašava da to ne smije negativno utjecati na sposobnost država članica da financiraju svoje nacionalne programe za borbu protiv klimatskih promjena;
10. ključno je ublažiti negativne socijalne i teritorijalne učinke proširenja ETS-a na sektor zgrada i prometa (ETS 2). OR smatra da bi prijedlog Komisije da se uspostavi Socijalni fond za klimatsku politiku koji bi se financirao iznosom od 25 % primitaka iz ETS-a 2 bio posve nedovoljan za kompenzaciju opsežne obnove domova i elektrifikacije cestovnog prometa. OR naglašava da je važno lokalne i regionalne vlasti u potpunosti uključiti u upravljanje sredstvima na temelju ETS-a i Socijalnim fondom za klimatsku politiku. OR preporučuje da se Socijalni fond za klimatsku politiku uključi u Uredbu o zajedničkim odredbama kohezijske politike kako bi se upravljačkim tijelima i korisnicima pojednostavilo upravljanje tim fondom na terenu. Prednost bi trebalo dati boljem i bržem funkcioniranju postojećih instrumenata za ulaganja i koheziju umjesto uspostave novih fondova kojima se, zbog uvođenja različitih pravila, udvostručuju postojeći mehanizmi i ciljevi i riskira zaobilazanje postojećih pravila o prihvatljivosti izvora energije;
11. smatra da bi CBAM, da bi se mogao nositi s tehnološkim, regulatornim i tržišnim promjenama, trebao biti dinamičan i da bi sektore i emisije koje pokriva trebalo redovito revidirati vodeći računa o lokalnom i regionalnom učinku tog mehanizma; spreman je podržati ocjenjivanje teritorijalnih učinaka CBAM-a;
12. podržava ideju da se Socijalni fond za klimatsku politiku financira vlastitim sredstvima umjesto da se za njega izdvajaju sredstva dobivena u okviru ETS-a 2 u obliku namjenskih prihoda; napominje da bi mehanizam namjenske dodjele sredstava otežao dugoročno planiranje jer bi godišnji iznosi bili nepredvidivi i nestabilni;
13. skreće pozornost na činjenicu da će vlastita sredstva koja se temelje na ETS-u činiti 71 % ukupnih prihoda od prve košarice novih vlastitih sredstava. Stoga je održavanje vlastitih sredstava koja se temelje na ETS-u ključno za vjerodostojnost paketa;
14. međutim, zabrinut je da bi količina sredstava namijenjenih Socijalnom fondu za klimatsku politiku mogla biti nedovoljna u slučaju vrlo visokih cijena ugljika. OR podržava ideju ⁽²⁾ o uvođenju automatske „prilagodbe fluktuacije cijena ugljika” radi povećanja godišnjeg proračuna Socijalnog fonda za klimatsku politiku za slučaj viših cijena ugljika u sektorima ETS-a 2;
15. smatra da bi se Socijalni fond za klimatsku politiku trebao početi primjenjivati 2024., odnosno godinu dana prije proširenja ETS-a na sektore cestovnog prometa i zgrada, kako bi se ranjivim kućanstvima, mikropoduzećima i malim poduzećima te korisnicima mobilnosti, osobito onima pogođenima siromaštvom u pogledu mobilnosti, dalo dovoljno vremena za prilagodbu;

⁽¹⁾ U okviru sustava EU-a za trgovanje emisijama poduzeća moraju nabaviti emisijske jedinice koje pokrivaju njihove emisije ugljika. Besplatna dodjela emisijskih jedinica utvrđena je kao prijelazna metoda dodjele emisijskih jedinica za razliku od standardne metode (dražba). Međutim, besplatno dodijeljene emisijske jedinice i dalje čine više od 40 % ukupnog broja dostupnih emisijskih jedinica.

⁽²⁾ Nacrt mišljenja Odbora za proračune o Prijedlogu Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o osnivanju Socijalnog fonda za klimatsku politiku (COM(2021) 568 – C9-0324/2021 – 2021/206 (COD), 9.2.2022.

Vlastita sredstva koja se temelje na Sporazumu OECD-a i skupine G20 o prvom stupu

16. pozdravlja prijedlog Komisije o stvaranju novih vlastitih sredstava na temelju prvog stupa međunarodnog poreznog sporazuma OECD-a i skupine G20; napominje, međutim, da uspostava tih novih vlastitih sredstava ovisi o uspješnom dovršetku Multilateralne konvencije OECD-a i skupine G20 tijekom 2022.;

17. potiče Komisiju na to da se pripremi za slučaj da velike jurisdikcije, a posebno SAD, ne ratificiraju sporazum; smatra da bi u tom slučaju EU trebao napraviti korak dalje i predložiti porez EU-a na digitalne usluge koji bi bio privremeno rješenje dok se ne postigne globalnije rješenje za oporezivanje velikih multinacionalnih poduzeća;

18. podsjeća na to da je sporazumom OECD-a i skupine G20 iz 2021. o globalnom oporezivanju predviđeno zaključenje pripremnog rada na Konvenciji do početka 2022.; primjećuje da je napredak u provedbi zaustavljen jer OECD još nije dovršio tekst Konvencije; zabrinut je da bi politička promjena na izborima u SAD-u sredinom mandata mogla ugroziti spremnost SAD-a da potpiše i ratificira Konvenciju;

Ostala moguća vlastita sredstva

19. ističe da će, prema procjenama Europske komisije, tri nova predložena izvora vlastitih sredstava u razdoblju od 2026. do 2030. ukupno generirati do 17 milijardi EUR godišnje; napominje da taj iznos neće biti dovoljan za pokrivanje troškova otplate duga instrumenta *Next Generation EU* (15 milijardi EUR godišnje) i financiranje Socijalnog fonda za klimatsku politiku (9,7 milijardi EUR godišnje); ističe, stoga, da će biti potrebna dodatna nova vlastita sredstva. Naglašava važnost procjena teritorijalnog učinka i poziva Komisiju da to uzme u obzir pri predstavljanju novih vlastitih sredstava;

20. izražava zabrinutost zbog prijedloga Europske komisije da države članice neiskorištena sredstva iz europskih strukturnih i investicijskih fondova ili zajedničke poljoprivredne politike preusmjere na plan REPowerEU jer bi to moglo ugroziti koheziju u EU-u; iznova tvrdi da bi nove politike trebalo financirati novim financijskim sredstvima;

21. napominje da su za buduću reformu proračunskog sustava EU-a potrebna vlastita sredstva EU-a kojima se podupire pravedan prijelaz na konkurentna kružna gospodarstva. Traži od Europske komisije da razmotri prijedloge zaklade ExTax da se s oporezivanja rada prijeđe na oporezivanje onečišćenja i upotrebe resursa, kako je navedeno u europskom zelenom planu. Takav „porezni obrat” temelji se na primjeni načela „onečišćivač plaća”, kao i načela „isplativosti rada” i načela „nitko ne smije biti zapostavljen”. Primjenom takvih načela porezne bi se politike uskladile, među ostalim, s ciljevima europskog zelenog plana i akcijskog plana za provedbu europskog stupa socijalnih prava;

22. poziva Komisiju na to da bez odgode radi na prijedlozima za nova vlastita sredstva; smatra vrlo obećavajućom ideju stvaranja vlastitih sredstava povezanih s velikim korporacijama, nadovezujući se na prijedlog „Poslovanje u Europi: okvir za oporezivanje dobiti” (BEFIT) planiran za 2023.; napominje da bi prema nekim studijama provedba Sporazuma OECD-a i skupine G20 mogla dovesti do povećanja prihoda od poreza na dobit u Europi za više od 80 milijardi EUR godišnje⁽³⁾;

23. naglašava da Europska komisija namjerava uspostaviti „Instrument za obnovu Ukrajine” koji bi trebao biti glavni pravni instrument za potporu EU-a obnovi Ukrajine; ističe da su za nove zadaće potrebni novi financijski izvori i u tom pogledu pozdravlja izjavu Europske komisije da dodatne potrebe nastale ratom znatno nadilaze sredstva dostupna u trenutačnom VFO-u i obvezu da će biti potrebno utvrditi nove izvore financiranja;

⁽³⁾ Barake, Mona i dr., 2021., *Revenue Effects of the Global Minimum Tax: Country-by-Country Estimates* (Učinci globalne minimalne porezne stope na prihode: procjene po zemljama), Promatračnica EU-a za porez, Obavijest br. 2, listopad 2021.

24. snažno pozdravlja činjenicu da je Komisija prijedlogu novog sustava ETS-a i nacrtu uredbe o uspostavi CBAM-a priložila tablice za mjerenje supsidijarnosti. Obrazloženje u vezi s europskom dodanom vrijednošću prijedloga i uvođenjem mjera koje proizlaze iz nadležnosti EU-a u području klimatskih promjena, kako je utvrđeno u člancima od 191. do 193. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU), odgovara ocjeni OR-a da su prijedlozi u potpunosti usklađeni s načelom supsidijarnosti.

Bruxelles, 30. studenoga 2022.

Predsjednik
Europskog odbora regija
Vasco ALVES CORDEIRO

ISSN 1977-1088 (elektroničko izdanje)
ISSN 1977-060X (tiskano izdanje)

Ured za publikacije
Europske unije
L-2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

HR